DE

časopis slovenskih delavcev

št. 6

Glavni urednik Marjan Horvat

Odgovorni urednik Ciril Brajer

Telefon: 313-942

Naročnina in prodaja: 321-255

Telefaks: 311-956

Naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana

Ljubljana, 10. februarja 1994, št. 6, letnik 53, cena 160 SIT

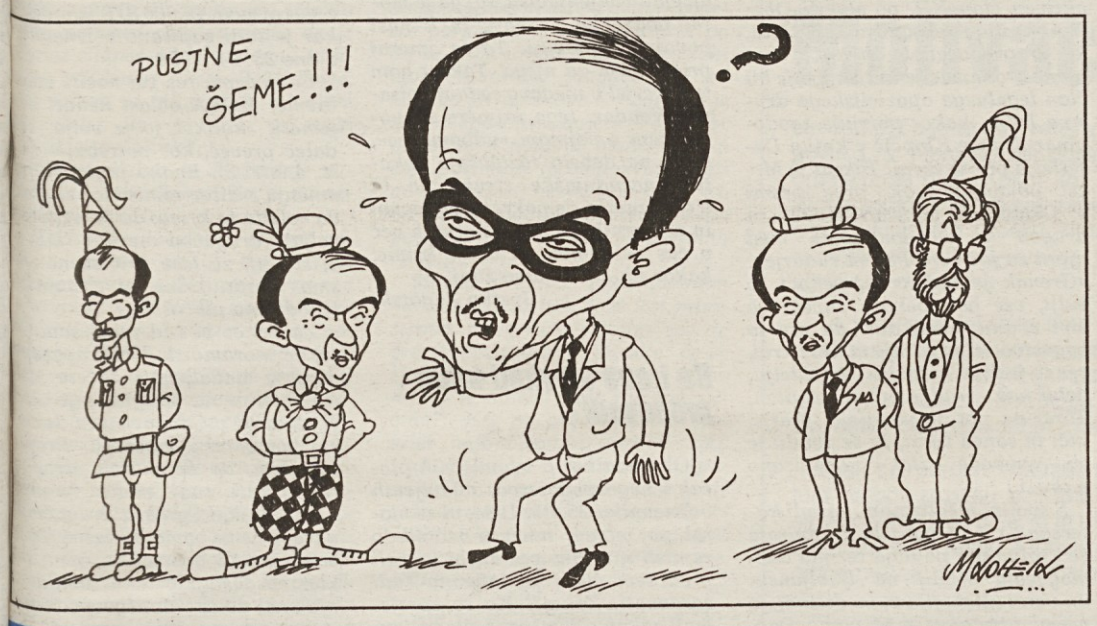

PRVI SLUGA...

Nak, ne obsodite nas prehitro neokusa. Gre le za dobeseden prevod iz latinščine (minister = sluga, služabnik). Torej komu tale naš »PRVI SLUGA« pravzaprav služi? Narodu? Ha ha! Državi? Ni govora, le poglejte jo! Koaliciji? Saj je ni, so le fevdi! Svoji stranki? Kje pa, saj vidimo, kako glasuje! Sebi? Še to ne, ko vendarle kar naprej pljuva v lastno skledo...

Dokazi? Našli jih boste na **2.** in **3.** strani DE.

...KAKO GA UŽUGATI...

1. **Južnokorejska vlada** nameravala uvoziti riž. Množične demonstracije. V spopadih s policijo množica ranjenih...
2. **Francoski ribiči** so vladi pokazali sto hudičev. Spopadi, požari, tone uničenih rib. Vlada popustila ribičem...
3. **Španija.** Vlada pokleknila pod zahtevami sindikatov. Zlomila jo je moč 8.000.000 (osem milijonov) stavkajočih...
4. **Nemčija.** Stavkajoči kovinarji preplavili ulice...
5. **Slovenija.** Se bodo sindikalni solisti iz zgornjih not le naučili zborovskega petja?

...IN ZAKAJ JE TREBA POSPREJATI JANŠO

2. stran

NAS ČAKA NOVA AFERA, TOKRAT ŽELEZNIŠKA?

Po kakšnih tirih v lepšo prihodnost stran 11

KO JE RAVNO PUST

Torek, TV Slovenija, 12⁰⁰, vprašanje ameriškemu študentu, če ve, kaj je Slovenija: »HM, NEKAKŠNA GRŠKA JED?!«

DE, sreda 14⁰⁰

Zasrali so ga z lastninjenjem, denacionalizacijo, z bebavim vračanjem cerkvi, se osramotili z lokalno samoupravo in zdaj se, cigani, spet prepirajo. O čem, če ne o tem, kako financirati sami sebe?! Oziroma o tem, kako nam za naš denar še naprej srati na glavo.

Mislimo kajpak na spore in spopade ***o financiranju strank.*** *Ali le iz proračuna ali le iz »drugih virov« ali kar iz vseh možnih virov...*

DE cvetu slovenskega naroda predlaga le dva člena:

- *Stranke se financirajo zgolj iz članarine! Če stranki en sam fičnik kane iz »drugega vira«, se jo takoj prepove!*
- *V parlament izvoljeni poslanci prejemajo plačo, ki je najtesneje povezana z gibanjem povprečne plače v gospodarstvu Slovenije! Vsi privilegiji zakonskega urejanja plač in upokojevanja so ukinjeni. Dnevnice, kilometrine, dodatke za ločeno življenje in sploh vse materialne stroške poslancev ureja sindikalna lista.*

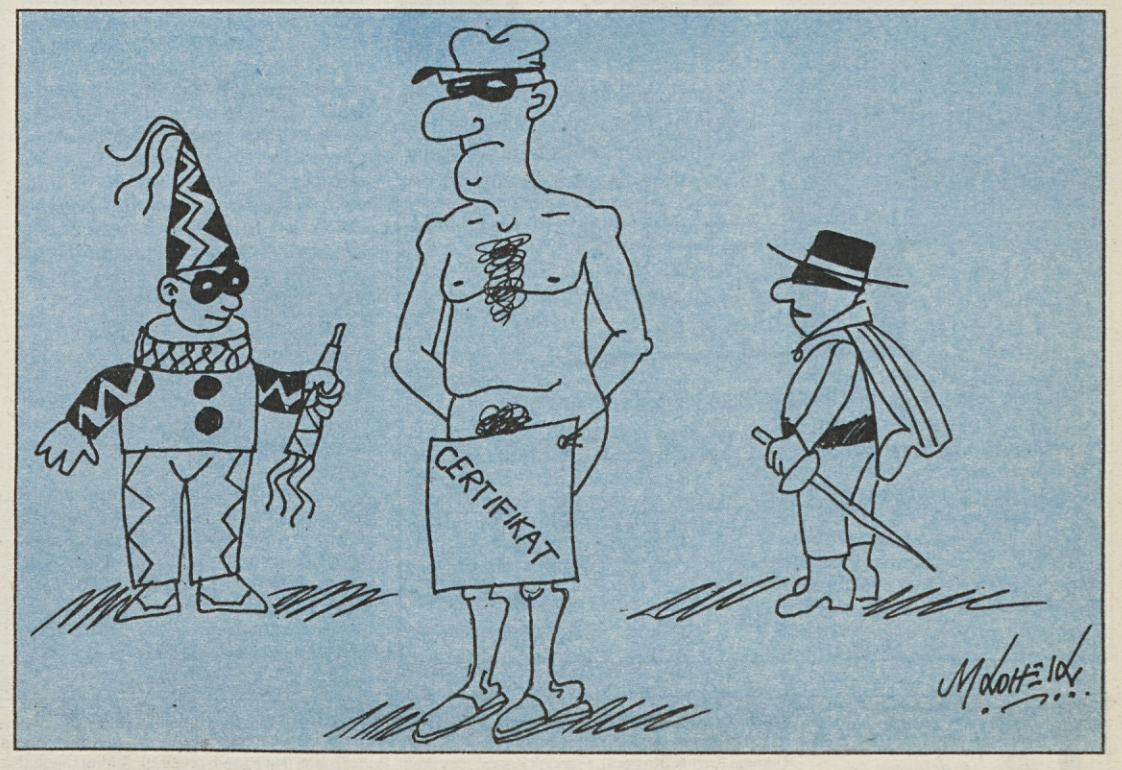

univerzitetna knjižnica LJUBLJANA

Zakaj posprejati Janšo

Piše: Ciril Brajer

Dilema o maslu in topovih je res lažna. Tudi če bomo imeli toliko masla, da nam bo pri ušesih ven lezlo, se bomo morali proti topovom boriti na vse kriplje.

Kaj si lahko mislimo o predsedniku vlade, ki za nacionalno TV mirno blekne, da delo svojega ministra za okolje ocenjuje pozitivno, pa se ga je vendarle odločil zamenjati, ker povzroča trenja z drugimi ministri?!

Najprej bi pomislil, da so vsi ti drugi pravcati biseri in je šef vlade izmed njih pač odkotalil nadlego, ki bi lahko senčila njih bleščavo.

Žal to ne drži! Drnovšek je odfrcnil ministra, ki med poznavalci velja za »doktorja profesorja«. Komu v prid? Končno javnost ve le za trenja med njim in Janezom Janšo, ministrom za afere.

»Doktor profesor« se je torej moral umakniti buldožerju, ali po domače rečeno, Janez Drnovšek je spustil hlače in počepnil v kot.

Sindrom Janeza Janše je prav res že podoben klici, ki tej družbi povzroča grižo. Celo prekaljen, ugleden novinar, kakršen je Delov šef Tit Dobršek, proti klici ni imun. Več kot upravičen odpor do Janše poimenuje »antijanševsko enoumje«. Saj to je naravnost grozljivo!

Prvič, »antijanševsko enoumje« je logično nevzdržna tvorba. Tisti »anti« pač stoji, saj ga zbudi, kamor koli dregne. Že to pomeni preveč pestro pahljačo vseh, ki se že zavedajo Janševe nevarnosti, da bi bilo moč govoriti o »enoumju«.

In drugič je naš vojni minister tip, ki bi vsaki od svojih zamisli posebej rade volje žrtoval prav vse – če bi bilo res treba, na svoj lasten žrtvenik še samega sebe. Tedaj bi čez prazno deželico izpod oblakov v slovo zadonelo:

»No, kaj sem vam rekel! Če bi imeli močno obrambo...!!!«

Veste, kako se je Parkinson začel ukvarjati s teorijo birokracije? Bil je navaden soldat, osamljen v skladiščni pisarni. Dolgčas mu je bilo, pa si je zaželel družabnika za karte. Da bi ga dobil, je nadrejenim poslal poročilo, češ da naravnost tone v delu.

Dobil je pomočnika, in ker mu je bil nadrejen, hkrati z njim tudi prvi čin.

S to logiko je nadaljeval in le s kopičenjem dela, ki ga v resnici ni bilo, ter navideznih potreb po ljudeh, ki jih tudi ni nihče potreboval, kaj hitro pririnil do majorja z nekaj deset podrejenimi in čednim proračunom. Iz nič zaradi nič v objektivno moč!

Saj to je logika vsake vojske! Ko se Janša sklicuje na stare, po omenjeni logiki okostenele sisteme, kajpak nič ne pove o tem, kaj bi te družbe dale, da bi to logiko lahko zlomile. Torej, kaj bi dale za naš neobremenjeni štart. Ko se ta logika namreč preplete s politiko, industrijo, gospodarsko in finančno močjo ter lobiji, je prepozno! Smo res pozabili?

Če bomo to uš enkrat spustili v svoj kožuh, bo vse bolj oguljen. Ker je prav Janša najbolj prodoren nosilec te filozofije, je pač res zadnji čas, da ga Drnovšek pospreja.

Ali pa bo Janša njega! Potem bomo vsaj vsi jasno videli, pri čem smo!

DE časopis slovenskih delavcev

Nanj se resda lahko naročite tudi pisno, toda zakaj bi se trudili: pokličite

(061) 321-255

in poskrbeli bomo, da boste dobili časopis, brez katerega je vaše delo v (kateremkoli) sindikatu vsaj težje, če že ne nemogoče

DE časopis slovenskih delavcev

Stvar je jasna. To je moj časopis. Zato ga naročam na naslov:

Priimek in ime: _____

Naziv podjetja ali ustanove: _____

Naslov: _____

Podpis naročnika:

ODMEVI

Zakaj žaba nima nog

De št. 5, 3. 2. 1994

Jožetu Praprotniku *na njegove tirade ne nameravam kaj dosti odgovarjati, ker mu je posredno najlepše odgovoril že* ***Ivan Franko.*** *Kar zadeva zgodovinski razkol slovenskega naroda in poskuse manipuliranja z NOB in narodno spravo, pravo ozadje pobude zanjo in politično ozadje, bi jaz še dodal tudi (predvsem) ekonomske motive za to.*

Druga stvar je, da podobno kot hrabri anonimnež(i) od mene zahteva še rojstne podatke. Takole: to se ga prav nič ne tiče, razen če mi morda namerava za rojstni dan prinesti kakšno darilo, kali? Morda se bo kmalu našel še kdo, ki bo hotel še EMŠO in številko gat. Se strinjam, če bo tudi sam priobčil vse zahtevane podatke!

Kar se tiče poštenja, pa mu moram čestitati, ker je ob vsem trudu »Civilne incijative« prav njemu uspelo razkrinkati vse lopove na Slovenskem. To so seveda člani ZLSD. Prosil bi ga samo, naj pojasni, ali bi morali v koncentracijska taborišča spraviti tudi vse njene volilce, ker so kapacitete slovenskih zaporov daleč premajhne za 160.000 ljudi!

Pa nič lep pozdrav vsem njemu podobnim!

Tugomer Kušlan,
Laze 72, Logatec

Še en spomin na Ludvika Mrzela

V začetku leta 1949 sva bila približno v istem času aretirana in zaprta v sodnih zaporih mariborske jetnišnice, kjer je takrat še vladala udba. Med nama ni bilo nikakršne »ilegalne« zveze, pa vendar: med sedemmesečnim »preiskovalnim« zaporom mi je zasliševalec nekoč rekel: »Včeraj smo pa upognili Mrzela.« To je povedal z dvojnim namenom: da bi se pohvalil, mene pa zastrašil.

Z leti spomini resda bledijo, vendar človek dogodkov, ki so bili odločilni v življenju, ne pozabi. Tako se iz časa pred najino aretacijo spominjam pogovora z Mrzelom v hotelu Pri zamorcu. (Mrzel je bil prijatelj dobre kapljice, z užitkom si je po malem natakal, vendar zmerno.) Takrat je bil upravnik Narodnega gledališča v Mariboru. Bil je slabe volje, skoraj obupan, ko mi je potožil: »Stare duše več nimam, nove pa tudi še ne.« Ob tem naj povem, da je bil Mrzel v mladosti član Društva študentov komunistov in zelo aktiven član KP, po sloviti Obznani kralja Aleksandra 1920. leta, ki je prepovedala stranko, vse njene organizacije in tisk, pa je bil član legalnega opozicijskega društva Iskra, kakor potrjuje zgodovinar France Klopčič v knjigi Desetletja preizkušenj. Takrat je Mrzel objavljal svoje prve pesmi v Delavskih novicah (1922) in drugod (s psevdonimom), med njimi za primero Pesem rudarjev: »Grenak je naš kruh, pekoči so žulji, vse bolj pekoča zavest pa živi v dnu naših duš: da vse to bogastvo, ki se poraja iz naše krvi, vse to je njih, ki živijo v brezdelju, delež naš – trud je in žuljava dlan. Torej na pot se podajmo, bratje, lučí in sonca iskat, že se zbudil je sij svobode zlat.« (Zapisano v prozi.)

S svojim idealizmom, zaradi katerega ga je preganjala in zapirala že kraljevska policija ter mu onemogočala študij na ljubljanski univerzi (filozofija in medicina), je moral prestajati med vojno Dachau, po vojni pa še neprimerno hujšo preizkušnjo: s pretvezo gestapovstva in kominformovstva je bil obsojen na enem izmed dachavskih procesov, prestajal je različne zapore po Jugoslaviji in Goli otok. Ko sva se po vsem tem sprehajala nekoč po Večni poti, mi je z zatajevano bolečino potožil: »V tak socializem ne verjamem več.« Pomeni, da je ostal po prepričanju socialist, vendar drugačen, kakor se je bil izkazal pri nas še do srede prejšnjega desetletja.

Povem pa naj še nekaj drugega, kar je tudi v zvezi z Mrzelom in me zadnje čase prav pekli: preganjalec in zasliševalec Ludvika Mrzela piše zadnji dve leti v časopise, ponaša se z naprednim, sodobnim prepričanjem in z dvignjenim prstom poučuje, kakšna naj bo politika slovenske države (notranja, gospodarska in zunanja). Pri tem se sprašujem: ali je ta človek prej opravil katarzo (po Verbincu duhovno, nravno očiščenje) v primeru Ludvika Mrzela? Lahko bi veliko prispeval k Mrzelovemu življenjepisu, saj ga je moral podrobno poznati, in k naši povojni zgodovini. To še zmeraj pričakujem od njega. Takrat bom tudi verjel v njegovo sedanje pisanje. Vendar: tega primera ne povezujem s pojmom »udbomafije«, ki jo na debelo razglašajo nekatere nazadnjaške struje, da bi s tem zavrle demokratičen razvoj in nas vrnile za pol stoletja in več v čas še večjih socialnih krivic, kakor jih doživljamo zdaj.

Cvetko Zagorski

Bo treba stavkati kljub prepovedi?!

Ob podatkih o izhodiščnih plačah v negospodarstvu, objavljenih v Dnevniku 25. 01. 1994, bi se moral po mojem mnenju marsikdo zamisliti, trdim pa, da bi morali predvsem člani parlamenta tudi zardevati. Zakaj?! Ko so sprejemali zakon o razmerjih plač v javnih zavodih, državnih organih..., so lepo sebe izvzeli, govorili pa o razmerjih 1:10 oz., če se ne motim, 1:8. Vse lepo in prav, če bi zanje ravno tako veljala taka izhodiščna plača, kot je trenutno tudi za tiste, ki niso izvzeti. V isti številki pa sem bral, da ima v parlamentu izhodišče 57.200 S in je tako že tu razmerje 1:2,1 Tako praktično tisti, ki si »slu plačo v razmerju 1:7, ne bo spra v žep bruto 185.500, amp 400.309 SIT. Naj mi kdo od član parlamenta, ki smo jih vol končno tudi mi z najnižjo izh diščno plačo, pove, ali smo jih v lili zato, da bodo zase sprejem drugačne zakone, kot veljajo nas. Pri tem so izvzeti tisti čl (mislim, da je to ZLSD), ki predlagali enako izhodišče za v ki smo plačani iz iste vreče, a na našo žalost niso podprli. Za nikakor ne drži trditev, ki jo s šimo po radiu in televiziji, da nosimo enako breme razvoja. N bolj smo izkoriščani ravno mi, k terih izhodiščna plača je trenut 26.500 SIT, privilegirani pa zgoraj omenjeni in tisti v vla z nekaj nad 42.000 SIT izhodiš kar je tudi zapisano v Dnevni z dne 25. 01. 1994.

Če hočemo res vsi nositi ena breme, MORA oblast nehati za jemati, »kolikor jo je volja, ca daleč preveč, kot potrebuje« (D št. 4, str. 3). Enako je po moje mnenju trditev ministrice za de da »vlada ni kriva, da za nekate veljajo drugačna merila« (DE 4, str. 4), za lase privlečena. A smo morda krivi mi z najniž izhodiščno plačo?!

Za konec bi rad rekel samo to, da moramo sindikati negosp darstva nadaljevati začeto de (tu mislim na skupno sejo vs sindikatov v Cankarjevem dom saj bomo tako močnejši. Prep čan sem, da bo morala druga razmišljati tudi vlada in nj predsednik, ki grozi z drugačni ukrepi, če ne bomo poslušni. To bomo mogli biti toliko časa, d kler bo obstajalo tako razliko nje med delavci v negospodrstv saj so recimo plače namesto 1 v resnici v razmerju 1:15,10 Zato pa bomo morali če ne bo š drugače tudi STAVKATI, čepr je nekaterim to že prepovedano.

Mirko Čadon
Črnom

PREJELI SMO

Iskrivost duha

Prav čedno je bilo pred kratkim poslušati slavnostno ravsanje o zaslugah in potomstvu bivše Slovenske demokratične zveze. Televizijsko omizje pa je bilo zares prava sedmina, kjer so akterji po vsej sili ohranjali spokojnost, pa vendar niso mogli mimo dediščine.

Pred petimi leti sem bil v Cankarjevem domu in prisostvoval ustanovitvi te pisane druščine, kajti bilo je bolje biti zraven in slišati na lastna ušesa, kot pa se zmrdovati in biti odvisen od informacij Državne varnosti. Moja ocena je bila, da so bile kali razdora in razhajanja dane že ob ustanovitvi. Edino kar je bilo prisotnim skupno, je bila želja po političnem pluralizmu, demokratičnih volitvah in oblasti, ki naj prekine prakso prejšnjih desetletij.

Drugače pa je bilo jasno, da bo slej kot prej prišlo do cepitve. Socialdemokrati so se oblikovali že takrat in so hoteli biti stranka in ne zveza, kmetje z Omanom so hoteli biti stanovsko politična organizacija, lep del jih je odkrito lezel v narodnjaštvo, posamezniki so že takrat razlagali pomen reafirmacije predvojne Ljudske stranke, ki menda sploh ni bila tako slaba, kot se o njej govori, mnogi pa so na vse pretege govorili o krščanskih vrednotah in etosu in na teh temeljih zasnovanem političnem delovanju.

Danes so ti ljudje drug do drugega nestrpni, tudi ko skušajo ob obletnici na silo skrpati kolač svojih hotenj. Klavrno je poslušati, kako sredina ni nič, klavrno imeti obrambnega ministra, ki politizira, obdela predsednika države, vstane in odide. Človek ne ve, ali bi jokal ali se smejal, ko Rupel sogovornike, polne srda nad sedanjostjo, opozarja, da so oblast on pa opozicija, ki je izšla iz volitev, oni drugi pa so v oblast vstopili po volilni katastrofi skozi vrata drugih uspešnejših strank.

Zares je ta obletnica pokazala, kot se je izrazil gospod Pirnat, če sem ga dobro razumel: Imeli smo oblast, pa nismo vedeli, kaj hočemo! Tisto njegovo lamentiranje o lastninjenju in razhajanju pri tem pa ga je pripeljalo v izjavo tedna, češ da so vladajoči olastninili, kar se je olastniniti dalo, delavstvu pa so ostali papirnati certifikati. To je izvrstno izhodišče za lokalne volitve in izreden primer iskrivosti in poštenosti duha.

Milan Bratec

Javnim občilom

Spoštovani,

vljudno vas prosimo za pomoč pri obveščanju slovenske javnosti, »da bosta ZKOS in Slovenska pevska zveza skupaj s prizadevnimi organizatorji iz Zagorja ob Savi spet pripravila pregled najimetnejših dosežkov slovenskega mladinskega zborovskega petja. Cilj tega projekta je (tako kot doslej), da bi v najširši slovenski javnosti, še zlasti pa v strokovni glasbeno-pedagoški in zborovski sferi, promovirali najprodornejše ustvarjalce, najbolj zanimive programe in najbolj prepričljive izvedbe in jih kakovostno ovrednotili.

To bo že 14. revija mladinskih pevskih zborov, odvijala pa se bo od 13. do 15. maja 1994 v veliki dvorani Delavskega doma v Zagorju ob Savi. Na reviji bodo lahko nastopili otroški in mladinski pevski zbori iz Slovenije in slovenskih zbori iz zamejstva – petih tipičnih zasedb: od otroškega enoglasnega do pomutacijskega mešanega zbora.

Spored nastopa izberejo zborovodje sami, ponavadi ga skušajo sestaviti pestro in raznovrstno, a hkrati zaokroženo in notranje skladno iz del različnih kompozicijskih tehnik, pa tudi slovenskih ljudskih pesmi.

Žirija bo ocenjevala tehtn programa, prepričljivost izved in tehnično pripravljenost zbor Izmed nastopajočih bo imenova najboljše posameznih zasedb, p delila pa tudi več posebnih pri nanj in nagrad.

Zbori se lahko prijavijo p ZKOS najpozneje do 28. februa 1994. Tam dobijo tudi vsa poj nila.«

Za naklonjenost in pomoč vam vnaprej lepo zahvaljujemo vas lepo pozdravljamo!

Marko Stude
svetovalec za glasbeno dejavno
ZKO

CENTRALIZEM ZOPER SLOVENIJO

»Ali je lokalna samouprava urejanje vsega tistega, za kar država noče prevzeti odgovornosti, ker ne prinaša ne oblasti in ne dobička?«

To je eno izmed vprašanj v knjigi dr. Cirila Ribičiča CENTRALIZEM ZOPER SLOVENIJO, ki je izšla pri ČZP Enotnost.

Pikre, pa resnične

Na čelu desnice socialdemokrat?
Prav res, nam pojmov ni zmešal
tiskarniški škrat!

●

Če ne vara me spomin,
marsikdo zlorabil je besedo socialist,
kot da pojem ta je sinonim
za besedo populističen nacist.

●

Razglaša se za demokrata,
pa je le brez obraza spaka.

●

Praviš, da si domoljub in patriot,
pa po delih si falot le ali idiot.

●

Če komu zdijo te vrstice se politične,
naj bo, samo da niso populistične!

Cvetko Zagorski

DE časopis slovenskih delavcev

Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942 ● DE – glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije ● Izdaja ČZP Enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479 ● Direktor in glavni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956 ● Odgovorni urednik: Ciril Brajer, telefon 1316-163, 313-942 ● Časopis urejajo: Sašo Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Marija Frančeškin (Življenjska razpotja), Ivo Kuljaj (Ravbarkomanda, Najpomembnejša stran), Damjan Križnik (Kažipot), Franček Kavčič (sindikati), Boris Rugelj (Na tržnem prepihu), Andrej Ulaga (Na tržnem prepihu), Bora Zlobec (lektorica), Igor Žitnik (Razum in srce) in Jožica Anžel (tajnica), telefon 313-942, 311-956 ● Naročnina: 321-255 ● Posamezna številka stane 160 tolarjev ● Žiro račun: 50101-603-46834 ● Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 6, Ljubljana ● Časopisni svet: Mira Videčnik, Alojz Omejc, Ciril Urek, Edo Kavčič, Jernej Jeršan, Dušan Semolič

Piše: Martin Ivanič

Jazbinškov sestop z oblasti

Ne da bi se zgodilo karkoli pomembnega, se stvari pri nas odvijajo s takšno naglico, da bi na bivšega ministra za okolje in urejanje prostora Miho Jazbinška zlahka že pozabili. Težko pa bi lakonično rekli, da je Jazbinšek politično mrtev (morda je le v komi?), saj je politika čudna rabota, da tistega, ki je zares skusil njeno draž, le težko pusti iz krempljev. Na to sem pomislil celo ob vesti, da je Janez Slapar oddal delovno knjižico v Združeni listi. Rekli boste, da saj on ni bil politik, a najbrž pozabili, da je vse v zvezi z oblastjo politika.

No, vsekakor je Janša šele naknadno dobil dokaz, da je na nedrih gojil kačo!

Jazbinškov sestop z oblasti gotovo zasluži nekaj besed tudi v tem časniku. Najprej bi se rad spomnil nekaterih komentarjev ob njegovem ministrskem nastopu. Slišalo se je vse mogoče, še največ pa o tem, da je prej več podjetij s pokvarjenimi finančnimi bilancami in z velikim olajšanjem pozdravljalo njegove poslovilne zabave. Ob tem tudi, da je človek nekam nerodoviten. A takrat, ko se je kalila nova oblast, se nismo čudili več nobeni kadrovski akrobaciji. Pozneje pa smo, presenetljivo, poslušali, da je Jazbinšek eden najbolj obetavnih ministrov in da zlasti njegova privatizacija stanovanj vzbuja svetovno fo-ušijo.

V resnici smo mnogi ugodno prišli do stanovanj in tisti hip smo bili vsaj mi zadovoljni – da, celo hvaležni. Ža! je Miha že med srečneži povzročil precejšnjo diskriminacijo. Nič ga ni zanimala razlika, ali je nekdo v družbenem stanovanju deset let ali deset dni. Tudi ga ni begala enaka cena primerljivega stanovanja točno sredi Ljubljane in npr. v Petanjcih.

Še bolj lahkotno je šel mimo problema vojaških in nacionaliziranih stanovanj, zlasti pa ostaja negotovo, kaj bo od izkupička za odprodana stanovanja ostalo za tiste, ki danes in jutri iščejo svojo streho nad glavo. Zato je negotovo, kaj bodo o ministru in njegovem zakonu mislili številni mladi ljudje, ki bodo z velikimi težavami (zlasti v primerjavi z raznimi aparatčiki, ki so ugodno pokupili službena in druga podobna stanovanja) prihajali do stanovanj.

Treba pa je reči, da vsega ni kriv minister, saj so za zakon glasovali slovenski poslanci in da je tekst še prej šel skozi vladno debato. Bilo bi nepošteno vso nejevoljo stresati na Jazbinška.

Drugo, kar morda v enaki meri zanima slovenskega delavca, je vračanje črnih gradenj. Dobro je, da se je minister reševanja zadeve sploh lotil. Recimo, da je z vidika enakosti pred zakonom ravnal prav, a o tej enakosti bo še beseda. Vsekakor pa se sprašujem, ali sta v enakem položaju črnograditelja, od katerih je eden skorajda dedni funkcionar z boljšimi prejemki in koristnimi zvezami, drugi pa najbolj tipičen industrijski proletarec. In dalje: je šlo bolj za reševanje problema črnih gradenj in odpravljanja vzrokov (v glavnem birokratskih!) zanje ali pa predvsem za iznajdljivo polnjenje državne blagajne, ki bi jo naglo se množeče birokratske kanalje izpraznile, četudi bi jo polnili davkoplačevalci ZDA.

V zadevo z odpadki se ne kaže preveč spuščati. Uspešen minister vsekakor ni bil, vsaj ne z vidika davkoplačevalcev. Kajti če meni daste na voljo takorekoč neomejen denar iz proračuna, vam rešim domala vsak problem. Ta primer mi potrjuje domnevo, da je bil Jazbinšek uspešen le tam, kjer je lahko kaj prodal oziroma zaračunal. Drugo je seveda vprašanje, ali je bil sposoben s pomočjo države pomagati posameznim podjetjem in kolektivom pri njihovih dolgoročnih sanacijskih posegih.

Končno pa nas zanima tudi siceršnje ravnanje ministra, saj smo ob utemeljevanju premierove poteze, zakaj da je Mihcu dal nogo, slišali o čudnih poslih (bodisi o negospodarni ali pa celo ravbarski porabi denarja), o katerih pa da se hoče premier izogniti vsaki javni razpravi. Mogoče gre za kakšno Drnovškovo krepost, ki je nisem sposoben dojeti. Vsekakor pa bom v njegovo načelnost in celo poštenost (o demokratičnosti ne bi flancal!) verjel šele tedaj, ko bo javnost dobila izčrpno in jasno poročilo o morebitnih ministrovih nedelih.

Morda premier z domnevnim molkom brani bolj sebe kot ministrovo integriteto. Bojim se, da gre za špekulativno ozadje: če se spravi na enega ministra, se bo moral še na katerega (ali kar večino?). Ker pa pri nekaterih premier najbrž ne bi opravil tako zlahka, kot je z Jazbinškom (pustimo ob strani neotesanost same razrešnice!), raje ne tvega, da bi Jazbinšek začel okrog razlagati kakšne druge neprijetne primere. Kot minister jih pozna!

Ker pa državljani vemo, da moramo pravočasno in do tolarja zmeraj poravnati svoje račune, je umestno vprašanje premieru, kako je sicer z enakostjo pred zakonom. Zlasti v tem pogledu bi nam morala biti oblast po njenih lastnih trditvah krepostni vzornik.

Pojasnila seveda ne pričakujem; oblast ima čudno navado, da svoje državljane razglaša za bedake. Dokler z njo ne pometejo!

arena

Spomnimo se tiste splošno znane o ciganu in konju. Cigan je konja vedno manj hranil, da bi bil cenejši, in ko mu je kljuse končno izdihnilo, je Cigan ves nesrečen vzdihnil: komaj sem te naučil živeti brez hrane, pa mi crkneš...

Slednjič smo tudi iz tako ugledne institucije, kot je Ekonomski inštitut pri Pravni fakulteti v Ljubljani doživeli oceno o slabi plačni politiki vlade, ki hoče po vsej sili varčevati, pri tem pa ne upošteva, da slabo plačan delavec ne more biti dejavnik napredka. Zasluga za to gre magistru Franciju Križaniču.

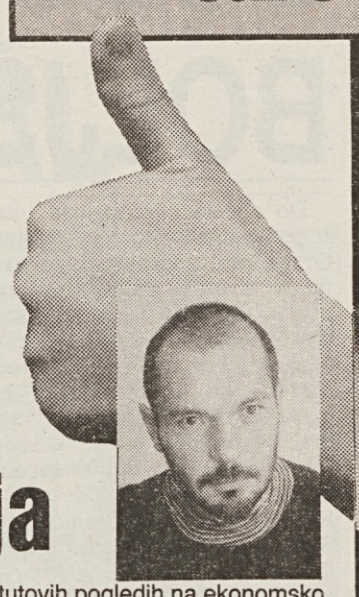

Motivacija

Ne vemo, če je to nov veter v inštitutovih pogledih na ekonomsko politiko. V njem so bili doslej navadno na strani varčevanja in omejevanja plač. Kakor koli že, vsaj žarek upanja je, da bo na Slovenskem kdo znova začel o plačah razmišljati ne samo kot o produkcijskem strošku, ki da potaplja gospodarstvo, marveč kot o motivacijskem dejavniku, brez katerega ni kakovostne proizvodnje in napredka.

To je pogruntal celo stari režim, ko se je po treh desetletjih priseganja na uravnilovko začel ukvarjati s plačami tudi z motivacijskega vidika. Ustvarjalnost je pač tista vrlina, ki je pognala tehnološki razvoj, botrovala industrijski revoluciji in prepeljala človeštvo čez dosedanje tri ali štiri tehnološke revolucije.

Vsak povprečen srednješolec ve, da človeka od drugih živih, tudi najbolj razvitih bitij loči sposobnost ustvarjalnosti in da je človek edino živo bitje, ki je usmerjeno v prihodnost. Protitezi smo bili priča še v rajnki Jugoslaviji, ko so delavci resignirano dejali: nihče me ne more tako malo plačati, kot malo delam.

Seveda je težko pomisliti, da vladi, v kateri se kar tare doktorjev raznih vrst, ni ta abeceda znana. Zato je dejstvo, da je zanemarjena, tem hujše. K sreči se v zadnjem času tudi ugledni direktorji že oglašajo z opozorili, da s slabo plačanimi delavci pač ne bodo mogli kakovostno proizvajati in dobro gospodariti. Seveda, saj jim je jasno, da varčevalna politika na račun plač zanesljivo vodi v propad ali pa v hudo socialno revolucijo, ki bo spominjala na staroveške in srednjeveške čase. Kakšne vse slabe posledice ima slabo plačano delo, menda ni treba znova ponavljati, sploh pa ni treba tega pripovedovati delavcem. Upati je le, da bo stroka slednjič tudi vladi dopovedala, da Slovenci pač nismo Korejci ali pa Ciganovo kljuse.

Čeprav je splošno znano, da ljubljanska mestna oblast deluje v ozračju hudih strankarskih prepiranj in zamer samopašno in brez nadzora mestne skupščine in da si je Marjan Vidmar doslej nakopal na glavo toliko jeze kot malokdo, si je demokrat dr. Dimitrij Rupel le privoščil precej preveč, ko je celo državni parlament skušal izkoristiti za udar proti ljubljanski vladi.

Metropolizacija

Predvsem bi od človeka, ki ima za seboj tudi nekaj diplomatskih izkušenj z zunanjim ministrstvom, pričakovali bolj vsestransko razmišljanje. Če so se že krščanski demokrati in ljudska stranka odločili za krčevito branjenje svojega mojstra Vidmarja, bi gospod Rupel pač lahko pomislil, da to ne bo prispevalo k slavi teh dveh strank, saj je ljubljanski vladni šef figura, ki nikakor ni kakšen zanimiv adut in zaradi katerega se niti Ljubljančani ne bodo ob tla metali, da bi ga imeli na grbi še kakšen mandat več.

Gre pa predvsem za to, da gospod Rupel pač ne bi smel cele države posiljevati z ljubljansko šlamastiko, pa naj je ta še tako težko prebavljiva. Vprašanje svojega tandema Vidmar–Strgar naj pač rešujejo Ljubljančani sami in naj si izvolijo takega župana, kot si ga zaslužijo. Težava nekaterih strank je pač ta, da delujejo v glavnem samo v Ljubljani in da je njihova politika pravzaprav politika njihovih central, ki seveda domujejo v Ljubljani.

Zato tudi prihaja do enačenja med Ljubljano in celo državo in do prepričanja, da to, kar se dogaja v Ljubljani, pomeni sliko in priliko cele države: če bo Ljubljana črna ali rdeča, bo taka tudi cela država, kar pa seveda sploh ni res. Podobno se je dogajalo tudi z narodno spravo. Čeprav so belogardiste ali kolaboracioniste ali kvizlinge ali pa borce proti komunizmu med drugo svetovno vojno poznali predvsem v »Provincia di Lubiana«, naj bi se zaradi tovrstnih razprtij spravljala cela država; čeprav na primer Štajerci ali Primorci pri najboljši volji niso vedeli, kaj naj bi s to spravo pravzaprav počeli in s kom naj bi se spravljali, saj so Štajercem ostali v spominu kvečjemu kulturbundovci z belimi dokolenkami, ki so jim jih nasprotniki veselo špricali s črnilom. Danes pa imajo številni slovenski kraji pač druge, veliko bolj življenjske težave, kot je boj za oblast za metropolskim obzidjem, ki tako zelo spominja na centralistične habsburške čase.

Boža Gloda

KAKOR MOŽ BI MORAL STOPITI PRED PARLAMENT

Predsednik vlade je pohodil temeljna načela

Človek velja, dokler sodišče ne odloči, da je zakrivil kaznivo dejanje, za nedolžnega. To je napisana in nenapisana postava v vsaki civilizirani družbi.

S tega vidika je predsednik slovenske vlade dr. **Janez Drnovšek,** ki je doslej v slovenski javnosti veljal za preudarnega in modrega politika in predsednika, naredil usodno napako. Ker so **Boštjana Kovačiča,** nekateri začeli napadati in dolžiti, da je zakrivil kaznivo dejanje, je umaknil njegovo kandidaturo za ministra brez listnice v slovenski vladi, čeprav ga je za to mesto poslancem državnega zbora nekaj dni prej sam predlagal.

Svojo odločitev o umiku kandidature je pojasnil s temle argumentom: **izvedel je, da so kriminalisti proti Kovačiču sprožili postopek, in zato ocenil, da je bolje, če njegovo kandidaturo umakne oziroma zadrži, dokler pravosodje ne konča postopka, še posebej, ker je bilo v javnosti veliko pripomb na to kandidaturo.**

Takšno Drnovškovo stališče pomeni blamažo za njegovo Liberalno demokratsko stranko, ki se poslej ne bo mogla več razglašati za liberalno, pa tudi zanj samega, ki kot prvi mož izvršilne oblasti ni zavaroval vrhovnega principa pravne države: da je namreč pošten vsakdo, ki ni pravnomočno obsojen. Da preprosti in neizobraženi ljudje tega ne razumejo, je razumljivo, da pa ga do konca ne brani premier, ki pooseblja oblast v državi, je nerazumno. **Njegova poteza spravlja v enako neprijeten položaj tako »kriminaliste«,** ki so po svoji službeni dolžnosti dolžni sumiti v »vse in vsakogar«, kakor **tudi sodnike,** ki morajo po zakonitem postopku v skladu in svojo vestjo odločati o človekovi

Teptalec načel

krivdi ali nedolžnosti, **da Kovačiča niti ne omenjamo.**

Poteptana načela

Boštjan Kovačič je zaradi izjave slovenskega premiera v parlamentu izgubil temeljno pravico, ki jo ustava daje vsakemu državljanu, da sme voliti in je lahko izvoljen za katerokoli funkcijo v državi. Kovačič je to pravico izgubil, ker je premier ugotovil, da je tako bolje, dokler pravosodje ne konča postopka. Ali kdo ve, koliko državljanov policija oziroma »kriminalisti« obdelujejo, ker sumijo, da so zagrešili kaznivo dejanje? Ali obstaja register ovadenih državljanov? Ali obstaja register ljudi, ki so v kazenskem postopku? Ali so desettisoči državljanov, ki jih je kdorkoli ovadil, zares brez temeljnih človekovih pravic in svoboščin, ki nam jih daje ustava?

Slovenski premier je imel po tem, kar se je dogajalo s Kovačičevo kandidaturo, eno samo možnost. KAKOR MOŽ BI MORAL STOPITI PRED PARLAMENT in reči nekako takole: O poštenosti človeka, ki ni pravnomočno obsojen, v demokratični in pravni državi ne sme nobeden dvomiti, tudi poslanci državnega zbora ne, ki ste tukaj, da sprejemate zakone v interesu ljudstva, in ne, da sodite posameznikom. Zato Boštjana Kovačiča predlagam za ministra brez listnice v slovenski vladi. Če ga, spoštovani poslanci, ne boste izvolili, tega ne bom razumel kot izraz vašega nezaupanja v njegovo poštenost, ampak kot izraz vašega nezaupanja v mojo izbiro in presojo, da vam za ministra predlagam dovolj sposobnega moža.

Izdan

Drnovškova dvojna merila

Nenačelno stališče dr. Janeza Drnovška omogoča številne špekulacije, ki imajo za vse nas zastrašujoče razsežnosti. Ali bo poslej lahko pri nas policija (zopet) izločila iz političnega življenja vsakogar, ker bo o njem začela zbirati podatke? Ali bodo poskusi medsebojnega kriminaliziranja (zopet postali najbolj priljubljena metoda boja za oblast med političnimi in poslovnimi lobiji na Slovenskem? Ali bo lahko vsakemu človeku in kandidatu za odgovornejše naloge odvzel politično in poslovno sposobnost kdorkoli, ki ga bo ovadil? Hvala lepa. Potem ne bomo samo policijska država, ampak še vse kaj slabšega.

Ali bo sedaj po isti logiki premier predlagal razrešitev obrambnega ministra Janeza Janše, ker ga je en tožilec ovadil, drugi pa ovadbo zavrnil, dokler se stvar ne »zaključi v pravosodju«? Ali bodo iz državne službe izločili vsakogar, proti kateremu bo podana kakršnakoli ovadba? Ali bodo pri nas ljudje zares (zopet) čutili posledice različnih javnih in tajnih obtožb in denunciacij, še predno se bodo imeli možnost zagovarjati in braniti v zakonitem postopku pred neodvisnim sodiščem? O sveta preproščina!

Zadeva pa ima še eno, za dr. Drnovška ta trenutek veliko nevarnejšo politično razsežnost. Nespoštovanje načel se namreč še nikoli ni maščevalo nobeni oblasti, dokler ni ogrozilo samih pripadnikov te oblasti.

Predsednik ne stoji za svojimi ljudmi!

Vsem predsednikovim ljudem je ob primeru Kovačič verjetno postalo jasno, da predsednik ne stoji za njimi, ampak je zanj pomembnejše od njihovega ravnanja to, kako njihovo delo odmeva v javnosti in kaj o tem menijo na policiji in v drugih resornih službah. Če želijo ministri biti uspešni, morajo reševati družbene probleme in konflikte. Kdor rešuje konflikte, pride sam v konflikt? Ali se ministri in drugi predsednikovi ljudje še lahko zanesejo, da bo premier stal za njimi, ali bodo v težavah ostali sami? Primer Boštjana Kovačiča je bil v tem pogledu dovolj poučen. Preudarni ministri in državni uslužbenci se lahko kaj hitro začnejo izmikati delu po tistem starem in pri birokraciji na Slovenskem tako priljubljenem načelu: kdor nič ne

Zakaj ne upajo zamenjati njega

dela, nič ne zagreši in se nobenemu ne zameri. Kdo ve, ali bodo ministri in državni uslužbenci poslej bolj varovali svojo kožo ali (ne)načelno politiko vlade?

Umik kandidature Boštjana Kovačiča je ne glede na to, ali bo postopek v zvezi s tem kdaj končan ali ne, močno omajal ugled in avtoriteto slovenskega premiera med strankarskimi veljaki, v vladnih strukturah in med državnim uradništvom, da o demokratični javnosti niti ne govorimo. Politikom zvezde zažarijo zaradi velikih besed, potemnijo in ugašajo pa zaradi dejanj.

Tomaž Kšela

Vlada izpostavlja Gospodarsko zbornico

Pogajanja o splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo se nadaljujejo kljub temu, da tako zbornica kot sindikati ostajajo pri svojih zahtevah. Zdi se, da so sindikati ta hip veliko bolj enotni kot pred časom, in to je verjetno vlada doumela veliko prej kot gospodje iz Gospodarske zbornice.

Na spremembo vladinega odnosa do sindikatov lahko sklepamo že iz tega, da je Janez Drnovšek zelo hitro našel čas za pogovor z Albertom Vodovnikom, predsednikom SKEI. Po naših informacijah je Vodovnik pri premierju zagovarjal nujnost posebne državne skrbi za kovinsko in elektroindustrijo ter metalurgijo, ki naj bi bile še naprej hrbtenica gospodarstva. Gre za znano stališče, da bi se po plačah v kovinski industriji določala tudi cena dela v drugih dejavnostih.

Sedanje plače v poprečju dosegajo manj kot 700 mark. Tako kot iz osebnih dohodkov v socializmu se še danes iz plač v največji meri napaja javna poraba. Vlada očitno ne zna preprečiti prehitrega polnjenja proračuna, do katerega prihaja zaradi rasti plač v gospodarstvu. Tudi če podjetja zvišujejo plače na podlagi produktivnosti in gospodarjenja, s tem neposredno povzročajo naraščanje javne porabe.

Prav javna poraba pa bi se letos morala zmanjšati na 47 odstotkov bruto družbenega proizvoda. Pri tolikšnem deležu vztraja zlasti Gospodarska zbornica Slovenije, ki s tem pogojuje pristanek na socialni pakt. Dagmar Šuster trdi, da vse plače pomenijo kar 70 odstotkov bruto družbenega proizvoda, kar je več kot v vseh primerljivih deželah. Nadaljevanje politike visokih plač bi po Šusterjevem mnenju ogrozilo podjetja in povzročilo novo naraščanje nezaposlenosti.

Dagmar Šuster, ki edini javno govori v imenu Gospodarske zbornice, s temi argumenti zavrača skupne predloge vseh sindikatov za zvišanje najnižje izhodiščne plače s sedanjih 35.548 na 37.680 tolarjev, brez možnosti avtomatičnega zniževanja za 20 odstotkov. Po naših informacijah so sindikati pripravljeni popustiti do 35.548 tolarjev, če partner pristane na možnost črtanja zniževanja plač. Zbornica pa javno zagovarja znižanje plač, ki marsikje presegajo zneske izhodiščnih plač po zdaj veljavni tarifni prilogi. Če smo Šusterja prav razumeli, bi se zbornica lahko približala sindikatom, vendar le vztrajala na možnosti 10-odstotnega zniževanja plač.

Možnosti za nadaljevanje do zdaj neplodnih pogovorov torej so. Tako kot zbornica tudi sindikati potrebujejo kolektivno pogodbo zaradi svoje legitimnosti.

Za trdo stališče zbornice lahko rečemo vsaj to, da ni nobenih dokazov, da zviševanje plač zmanjšuje zaposlenost. Bolj verjetno je, da zaposleni del »previsokih« plač dajejo za lastniške deleže oziroma sami rešujejo vprašanje svoje materialne varnosti. Zdi se nam nemoralno, da Gospodarska zbornica kot eden od zadnjih reliktov nekdanjega socializma brani tisto, kar ni ubranljivo. Letos bo večina sedanjih družbenih podjetij dobila zasebne lastnike. V večini podjetij bodo zaposleni postali večinski lastnik. Najslabša podjetja bo prevzela država. Prepričani smo, da zaposleni lastniki svojih podjetij ne bodo vodili v propad, saj bi s tem ogrožali svojo zaposlitev in lastnino.

Nenazadnje našo trditev dokazujejo tudi stavkovna gibanja. V zadnjem času poznamo le stavke za plače, ne pa za njihovo zviševanje. Sindikati vodijo delavce le v bitke za golo preživetje in ne za večji kos kruha. Če sklepamo po zanimanju za tuje kredite, naša podjetja nimajo skoraj nobenih naložbenih načrtov. Nihče ne ve, kaj bi podjetja lahko naredila z morebitnim povečanjem dobička na račun zniževanja plač.

Če se vlada res želi približati sindikatom, ki jih potrebuje tudi zaradi strankarskih vojn, bi bilo prav, da zbornici odmeri pravo mesto, saj bo namesto nje vlogo sindikalnega partnerja že letos prevzelo novoustanovljeno združenje delodajalcev.

Če smo dobro obveščeni, ponuja vlada delavcem negospodarstva (z izhodiščno plačo, razvrstitvami in koeficienti) okrog 30 odstotkov več kot lansko leto. Prav bi bilo, da se Gospodarska zbornica zgleduje po vladi in takoj podpiše lansko leto določeno višino izhodiščnih plač, brez možnosti njihovega zniževanja.

Franček Kavčič

BODO TRIJE SINDIKATI BOLJŠI OD ENEGA?

Do začetka letošnjega leta se je Stanislav Božič, direktor Gradbinca iz Kranja pogovarjal le z enim sindikatom in z njim sklenil tudi pogodbo o možnosti za delo in izobraževanje. Prvemu in še vedno največjemu sindikatu, ki je povezan v Sindikat delavcev gradbenih dejavnosti iz sestave ZSSS, je letos začela konkurirati Neodvisnost KNSS, nekaj dni zatem pa še Svet kranjskih sindikatov (SKS). Akcija KNSS se je pričela tako, da je njena funkcionarka Milena Kogelj-Šmit poslala direktorju pet pooblastil za sindikalne zaupnike in zahtevala vse ugodnosti za delo sindikata, ki ima po neuradnih podatkih 18 članov. SKS pa se je v igro vključil tako, da so njegovi privrženci na »grd« način prepričevali delavce in zbrali 190 podpisov za kolektivno izstopno izjavo iz prvega omenjenega sindikata. Temu sindikatu so vrnili tudi 60 članskih izkaznic.

O tej zadevi so IKS (Informacije kranjskih sindikatov) v januarski številki objavile članek Gradbinčevi delavci se vključujejo nazaj v Svet kranjskih sindikatov. O zadevi je Večer (28. 1.) objavil članek Sindikalni liderji so pozabili na članstvo.

Na sestanku vodstva prvega sindikata (bil je 2. februarja) je direktor povedal, da se bo pač moral pogovarjati z vsemi sindikati, čeprav mu je najlažje le z enim. Direktor je tudi dodal, da se bodo vsi sindikati morali dokazati s članstvom in drugimi listinami. Svobodnemu sindikatu podjetja pa je direktor priporočil, naj v vodstvo ne izbira slabih delavcev in tistih, ki so bili v disciplinskih postopkih. Božič je povedal, da je pisne zahteve od KNSS že dobil, o akciji SKS pa je obveščen le ustno. K temu je direktor dodal, da nobenemu sindikatu ne bo dovoljeval motenja poslovnega procesa. Računovodstvu in drugim strokovnim službam lahko naroča le on, ne pa predstavniki sindikatov. To še posebej velja za pobiranje in odvajanje članarine.

Podatki o prvem sindikatu, ki je povezan v Svobodne sindikate, so jasni in javni. Septembra 1993 so imeli 595 članov od 933 zaposlenih. To številko lahko dokazujejo s pristopnimi izjavami in z izdanimi članskimi izkaznicami. Na omenjenem sestanku vodstva sindikata podjetja so povedali, da se niso nikoli povezovali v SKS, temveč le v Svobodne sindikate. Res je le to, da so jim kranjski sindikati nudili storitve pravne službe po posebni pogodbi, in to takrat, ko Svobodni sindikati na Gorenjskem niso imeli svoje strokovne službe. Predsednik sindikata Živko Kuridža zato zameri Jožetu Antolinu, predsedniku SKS potvarjanje resnice, saj bi se moral spominjati, da delavci niso bili nikoli vključeni v Svet kranjskih sindikatov. Že omenjeno sodelovanje s strokovno in pravno službo SKS pa je Svobodni sindikat Gradbinca prekinil maja 1992, ko so gospodje iz Kranja zahtevali zase 1-odstotno članarino od bruto OD. Članarina v Svobodnih sindikatih namreč znaša le 0,6 odstotka in kar polovica ostane sindikatu podjetja. Kuridža in njegovi kolegi pravijo, da je to resnica, o »vračanju delavcev v SKS«.

Funkcionarji Svobodnega sindikata podjetja pa so prizadeti in ogorčeni tudi zato, ker so v lanskem letu uspeli zaščititi 10 svojih članov, ki so bili uvrščeni med presežne delavce. Eden od njih je tudi **Peter Sodnik,** avtor že omenjenega članka v IKS-u. Sindikalisti menijo, da so napadeni prav zaradi uspešnega dela v korist članstva in to od zunaj, saj članstvo nima razloga za ustanavljanje drugih sindikatov.

V Gradbincu še niso odpuščali delavcev, direktor pa zdaj ugotavlja preveliko število delavcev, zlasti v režiji. Ker ocene kažejo na 60 presežnih delavcev, bo podjetje moralo pripraviti program njihovega reševanja in o njem se bo moral izreči tudi sindikat oz. vsi reprezentativni sindikati podjetja. Prav zdaj, ko se je s pomočjo strokovne službe Območne organizacije Svobodnih sindikatov za Gorenjsko sindikat podjetja utrdil, pa mu je konkurenca skočila v hrbet. Sindikalisti Svobodnega sindikata menijo, da bodo zaradi te poteze oškodovani zlasti najmanj zaščiteni delavci. Pridobili pa bodo le tisti, ki računajo na imuniteto sindikalnih zaupnikov. Če smo direktorjevo opozorilo, naj v vodstvo ne imenuje lenuhov in problematičnih delavcev, prav razumeli, je prav to že naredila konkurenčna KNSS, mogoče pa tudi SKS.

Navajeni smo na napade Neodvisnosti na Svobodne in druge sindikate, saj je tak način edina možna podlaga za pridobivanje članstva edine nove sindikalne organizacije, SKS pa sam sebe uradno razglaša za zbornico sindikatov podjetij. Jože Antolin in njegovi sodelavci govorijo in pišejo, da lahko storitve njihove strokovne in pravne službe uporabljajo sindikati podjetij ne glede na povezanost v sindikate, organizirane na republiški ravni. Če organiziranost in delovanje SKS prav razumemo, ne temelji na posamičnem članstvu, temveč na povezovanju sindikalnih vodstev iz podjetij in zavodov in strokovnem delu SKS za članstvo. Zato mislimo, da je ustanovni sestanek sindikata, povezanega v SKS, primer nenačelnega tekmovanja med sindikatoma, ki se dozdaj nista bojevala za naklonjenost članstva. Poznamo namreč več sindikatov kranjskih podjetij, ki so povezani v Svobodne sindikate in uporabljajo storitve službe pravne pomoči in druge ugodnosti Kranjskih sindikatov. Vsi pravijo, da so zadovoljni s takšno ureditvijo.

Predsednik območne organizacije svobodnih sindikatov za Gorenjsko **Sandi Bartol** je na sestanku vodstva SS Gradbinca povedal, da je z Antolinom dobro sodeloval in dodal, da prehoda dela članstva nekaterih podjetij, ki se povezujejo v SKS v Svobodne sindikate, ni uporabljal za promocijo. Povedal je, da je do tega prihajalo v Lesnini, Varnosti, Iskri Ševcih in AMD.

Že večkrat smo ugotavljali, da se s KNSS ni smiselno pogovarjati o sindikalni konkurenci v podjetjih, saj na njej temelji filozofija in praksa njihovega delovanja. Gre v bistvu za **antisindikat,** kar dokazujejo javni nastopi Franceta Tomšiča in njegovih ožjih sodelavcev. Delavce smo nenehno opozarjali, da sindikalna konkurenca praviloma slabi moč sindikata v odnosih z delodajalci, še posebej v problematičnih podjetjih.

Prav v Gradbincu pa so Kranjski sindikati pomagali ustanoviti še tretji sindikat in s tem zelo verjetno oslabili moč delavske organizacije, ki se bo letos morala soočiti z lastninjenjem in presežnimi delavci. V IKS-u je ob članku Petra Sodnika objavljen tudi nepodpisan uredniški pripis, ki naj bi pojasnil ravnanje iniciatorjev tretjega sindikata, ki jih moramo zato iskati tako v podjetju kot v SKS. Urednik IKS-a je namreč Jože Antolin. Uredniški pripis objavljamo v posebnem okvirju.

Svobodni sindikat Gradbinca je na že omenjenem sestanku sprejel sporočilo za delavce in javnost. Svojim članom in drugim delavcem priporoča, naj se o pripadnosti v tem ali drugem sindikatu odločijo le na podlagi dela in programov, podprtih s strokovnimi službami. Delavci naj se torej ne odločajo na podlagi neresnic in diskvalifikacij, uporabljenih v IKS-u in Večeru, ter ob podpisovanju izstopne izjave iz Svobodnih sindikatov.

Podpisani sem prepričan, da so trije sindikati v Gradbincu le prehoden pojav in da bo slejkoprej prišlo do odločitve članstva le za en sindikat. Ko bo do tega prišlo, pa bo Stanislav Božič lahko postavil na pravo mesto sindikalne zaupnike, ki bodo ostali brez članstva.

Franček Kavčič

iks

GRADBINČEVI DELAVCI SE VKLJUČUJEJO NAZAJ V SVET KRANJSKIH SINDIKATOV

PRIPIS UREDNISTVA

Vodstvo starega sindikata Gradbinca, ki že dolgo nima kaj veliko skupnega z delavci in njihovimi interesi, je očitno pozabilo, komu je odgovorno. Postavilo se je nad interese svojega članstva in tega niti ni obvestilo, kaj šele, da bi si od njega pridobilo soglasje za tako ravnanje. Samozadostnost sindikalnega vodstva in nekorektnost ter izsiljevanje sindikata dejavnosti so privedli delavce do revolta in do ustanovitve še dveh sindikatov podjetja. Upajmo le, da bo novi sindikat, ki se povezuje v Svet kranjskih sindikatov znal in zmogel ponovno povezati sedaj razdvojene delavce Gradbinca, ki si glede na težave in probleme, s katerimi se srečujejo, resnično zaslužijo dober in učinkovit sindikat podjetja.

Primer samovolje vodstva starega sindikata Gradbinca ni osamljen primer. Pojavlja se v različnih oblikah tudi v drugih sindikatih. Žal člani velikokrat nanjo ne odreagirajo pravočasno. Prej ali slej pa zanesljivo povprašajo, koliko članarine se komu odvaja in kaj jim za to kdo konkretno zagotavlja.

SINDIKALNI POGLED NA PLAČE V NEGOSPODARSTVU

Znana zgodba z osnutkom proračunskega memoranduma za leto 1994, vladna renominacija proračuna za leto 1993 konec preteklega decembra in ponujeni osnutek začasnega financiranja za prvo trimesečje 1994 so primeri politike »izvršenih dejstev« – vsaj kar zadeva odnos do sindikatov oz. delojemalcev v javnih službah. Mislim seveda na »oktroiranih« 27.000 tolarjev izhodiščne plače za vse leto 1994 in na zamujeno priložnost, da bi ob izjemno ugodnem zaključku finančnega leta vlada stopila vsaj pol koraka naproti nekaj mesecev ponavljani sindikalni zahtevi po »renominaciji« tudi pri plačah. Niti pri osnutku zakona o plačah v javnem sektorju si vlada pred parlamentarno razpravo ni pridobila sindikalnega soglasja, kar bi bilo po vzgledu demokratičnih in socialnih držav (in to je po ustavi tudi naša). Vlada je za januar »porabnikom proračunskih sredstev« namenila izhodiščno plačo zgolj v višini zajamčene plače 26.500 tolarjev, predsednik vlade pa je kar preko medijev sindikalistom postavil štirinajstdnevni ultimat za pristanek na vladne predloge, sicer da bo šiba pela...

Povod za alarm pri Gospodarski zbornici in vladi naj bi bilo domnevno 13,4-odstotno realno povečanje plač v letu 1993 ob hkratni pričakovani ničelni gospodarski rasti. Podatki za rast mase izplačanih plač v negospodarstvu naj bi bili še bolj alarmantni, posebej v decembru 1993 in še zlasti v »splošnem osnovnem izobraževanju«; tu naj bi decembrska primerjava s predhodnim mesecem pokazala kar indeks 216,8, v vseh družbenih dejavnostih pa 141,9. Pojasnilo za take kratkoročne skoke lahko najdemo, če le želimo do konca prelistati statistični vir. Ker se izplačila prek SDK ne izvajajo edno v enakomernih mesečnih razmikih na isti izplačilni dan, sta znašala oba primerjana indeksa v novembru vsega 57,3 (splošno osnovno izobražeanje) in 86,2 (družbene dejavnosti). Takrat niti sindikati niso/nismo zagnali nobenega vika in krika, saj vemo, da je izhodiščna plača od začetka lanskega junija ostala enaka – 26.000 tolarjev, in to ne glede na zamike plačilnih dni tudi čez konec koledarskega meseca.

V primerjanju mase izplačanih plač je skrito tudi dejstvo, da to maso v negospodarstvu deli vedno večje število zaposlenih. Preveč enostavno pa bi bilo njihovo povečevanje pripisati zgolj nebrzdanemu razraščanju družbenih dejavnosti. Statistične informacije ZRSS št. 314 z dne 24. 12. 1993 so glede sedanjega upada zaposlenosti v industriji poučne in jasne: »Del zmanjšanja lahko pripišemo prestrukturiranju nekaterih podjetij iz gospodarskih v negospodarske dejavnosti, kar se kaže v rahlem povečanju števila zaposlenih v le-teh.«

Komisija državnega sveta za negospodarstvo je vlado in javnost že opozorila, da je statistiko – preden jo obdolžimo laži ali iz nje napačno sklepamo – treba znati in hoteti prav brati. Konkretno so svetniki opozorili, da v primerjavah plač v gospodarstvu in negospodarstvu leta 1993 »ni upoštevano dejstvo, da se v obdobju od februarja do maja v negospodarstvu izplačujejo poračuni za lansko leto. To vpliva na višjo raven izplačil, zato bi bilo treba tudi pri izkazovanju teh podatkov ločeno navajati podatke o plačah in o poračunih«. V objavljenem proračunu za leto 1993 so bili zneski poračunov za leto 1992 posebej jasno prikazani pri vsakem ministrstvu. Če bi izvzeli iz mase plač leta 1993 zneske, ki nam jih je kot poračun prisodilo Ustavno sodišče, bi se marsikak indeks postavil na glavo, realna rast plač pa bi se **spremenila v realni padec,** ki ga marsikdo v žepu živo občuti. Izračun pokaže, da je 32.088 tolarjev poračuna na izhodiščno plačo predstavljalo kar (dodatnih) 13,80 % v letu 1992 (za isto leto) izplačanih plač in 9,54 % v strukturi leta 1993 izplačanih plač. Poenostavljeni izračun **prosluli namišljeni 13,4-odstotni realni dvig tako spremeni v 9,86-odstotni realni padec.** Tako se je godilo povprečnemu zaposlenemu v negospodarstvu, če ni bil deležen takih ali drugačnih oblik individualnega napredovanja, ampak je ostal vse leto na istem plačilnem faktorju. Ker je lani tečaj nemške marke rasel celo nekaj hitreje (+23,8 %) od inflacije, mu ne preostane niti tolikokrat uporabljana rezervna tolažba, da bi s svojo slovensko plačo vsaj v Nemčiji živel bolje.

Nekaj lanskih zakonskih izboljšav v šolstvu (in večje število z velikansko zamudo izplačanih dodatkov za napredovanja v višje strokovne nazive) posploševati na celotno negospodarstvo oz. na vsakega proračunsko financiranega zaposlenega, bi bilo napačno, saj je že v okviru SVIZ nekaj panog, ki lani niso bile

NANOSOV SINDIKAT NE BO VEČ POPUŠČAL

Zavoljo zaostrenih gospodarskih razmer in kritičnega finančnega položaja delniške družbe Mercator-Nanos iz Postojne, predvsem pa zaradi skrbi 685 zaposlenih za svoja delovna mesta in posledično za socialno varnost njihovih družin, je predsednik svobodnega sindikata Dušan Djordjevič v petek sklical sejo izvršnega odbora, na katero je poleg direktorja Toneta Černeta povabil tudi Dušana Semoliča, predsednika ZSSS.

Polne police ne privabljajo dovolj kupcev

Neposreden povod za sklic sestanka so bili po Djordjevičevih besedah »sumljivi« dogodki, ki so se v firmi zvrstili v zadnjem času: družbo sta zapustila dva izmed vodilnih delavcev in kajpak ustanovila svojo firmo, ki se seveda ukvarja s sorodno dejavnostjo; 20 odstotkov zadnje, že tako ali tako 80-odstotne plače so dobili v bonih; del stroškov za prevoze na delo in z dela morajo zaposleni kriti iz svojih žepov, kar je povzročilo nemalo hude krvi zlasti med tistimi, ki imajo deljen delovni čas, saj se ob 80-odstotnih plačah čutijo dvakrat opeharjene. Itd. In če k temu dodamo še govorice, da je treba dvomiti o uspešni sanaciji Nanosa, češ saj jo vendar vodijo dosedanji vodilni delavci, ki so firmo pravzaprav pripeljali v tako nezavidljiv položaj, postaja strah za nadaljnjo usodo še otiplivejši. Kaj storiti? Sindikat Neodvisnost, ki ima v firmi okoli 80 članov, je za radikalno metodo, 37 članov Obalnih sindikatov še molči, 353 članov ZSSS pa je po Djordjevičevih besedah zaenkrat še za strpnejše oblike pritiska. Za to pa da potrebujejo konkretne informacije, saj je nepreverjenih govoric odločno preveč.

Zato je predsednik poslovodnega odbora delniške družbe Mercator-Nanos **Tone Černe** podrobneje analiziral vzroke za nastanek kriznih razmer, ki so se pojavile z razpadom jugoslovanskega tržišča v začetku devetdesetih let. Tedaj so bili tako rekoč v trenutku ob štiri milijarde nemških mark suhega denarja in milijon mark vrednega premoženja, za nameček pa še ob 70 odstotkov trga s sadjem in zelenjavo ter mesnimi izdelki.

Zato so aprila lani napravili sanacijski program, po katerem naj bi za najmanj 40 odstotkov ali za 350 zaposlenih zmanjšali stroške poslovanja.

Ker pa bi bil to za to območje vendarle prehud rez, so se odločili za »žametno« pot odpuščanja. Tako je lani firmo zapustilo »le« 128 delavcev – seveda z vsem, kar jim je šlo po kolektivni pogodbi. Zaprli so tovarno mesnih izdelkov in razprodali za 180 ton zamrznjenega mesa in za 60 ton pršutov, ukinili nekaj poslovalnic, dali v najem 26 tovornjakov in nekaj trgovin itd., »dobro« pa so razprodali tudi za 106 milijonov tolarjev premoženja. Z vsemi temi ukrepi so v lanskem letu zabeležili za tretjino manjšo izgubo. Rezultat pa bi bil gotovo še ugodnejši, če Emona kot dober kupec z njimi ne bi prekinila pogodbe, če se ne bi na tem območju pojavilo 360 zasebnih trgovin in če kupna moč prebivalstva teh krajev ne bi tako padla. Tako pa bo zaključni račun pokazal 210 milijonov tolarjev izgube. Luknja, globoka 420 milijonov, ki jo vlečejo za sabo iz ostankov bivše Jugoslavije, je pač preglobokа. Samo za lansko leto jih bo bremenila s 192 milijoni tolarjev obresti...

Ko so jim izračuni pokazali, da bi tudi letos poslovali z izgubo, so poklicali na pomoč strokovnjake ITEO. Ti so najprej ugotovili, da se je Mercator-Nanos prepočasi prilagajal novim razmeram, da ni dosledno izpeljeval sanacije in da sistem vodenja ne ustreza kriznim razmeram. S tem in pa s finančno pomočjo poslovnega sistema Mercator, ki je zelo zainteresiran za svojo prisotnost na tem območju, pa bi se dalo po mnenju ITEO minuse že do konca letošnjega leta spremeniti v plus. Direktor je ob koncu še obljubil, da bo sindikate sproti informiral o sprejetih ukrepih, v isti sapi pa jih je še opozoril, da bo novi, krizni način vodenja v bodoče pač trši...

Predsednik ZSSS Dušan Semolič je v petek popoldne na sestanku v Postojni seznanil sindikalne zaupnike s širšega notranjskega območja s svežimi informacijami o zadnjih pogajanjih z Gospodarsko zbornico Slovenije glede podpisa splošne kolektivne pogodbe in o sklenitvi socialnega pakta v državi.

Dušan Semolič je direktorju povedal, da ljudje pri plačah nekako še potrpijo, da pa se zelo bojijo za svoja delovna mesta. Prav za ohranitev teh pa da bi v Nanosu kazalo združiti vse sile. Položaj je primerjal z barko sredi razburkanega morja, ki jo lahko pred brodolomom reši le dober kapitan z ubrano posadko. Cilj je vreden naporov. Za to pa da so potrebne dobre informacije s pojasnili, zakaj je to in to potrebno. Potem najbrž ne bi bilo toliko govoric in ugibanj, nasprotno: ljudi bi imel za sabo!

V nadaljevanju seje je **Bojan Kramar** (sekretar območnega odbora sindikata) predsedniku ZSSS Dušanu Semoliču predstavil še nekaj »tekočih zadev«, s katerimi se zadnji čas ubada njihov sindikat. Sprejeli so pobudo za začetek pogajanj za sklenitev podjetniške kolektivne pogodbe, saj se zavedajo, da nadaljnji sanacijski postopki ne bodo več tako »žametni«, kot so bili doslej, pa bi se radi zavarovali. Dalje: problematiko premajhnega dopusta zaposlenih v maloprodaji so pred novim letom že razrešili, zdaj pa bi radi uredili še vprašanje 100-odstotnega kritja stroškov za prevoz predvsem tistih delavcev, ki imajo deljen delovni čas, itd. Kot je bilo slišati na koncu, pa jih še vedno gloda črv dvoma: kaj pa, če je v interesu poslovnega sistema Mercator spraviti Nanos v stečaj potem pa na njegovem pogorišču postaviti novo firmo? Negotovost torej ostaja...

D. K.

SKRIVALNICE NEGOSPODARSKIH SINDIKATOV

Pogajalski skupini vlade in sindikatov sta ta teden objavili sporočilo o zaključku pogajanj za novo splošno kolektivno pogodbo za negospodarstvo. O novi tarifni prilogi se morajo izreči vsi podpisniki, torej sindikati in vlada. Če se bodo z njo strinjali bi bila lahko podpisana 21. februarja 1994.

V kratkem sporočilu o sporazumu pogajalcev pogrešamo zlasti podatek o višini izhodiščnih plač v letošnjem letu. Poznamo javno objavljeno zahtevo negospodarskih sindikatov za 30.600 tolarjev izhodiščne plače za prvi tarifni razred. V imenu vlade pa je Jožica Puhar javno obljubila le 27.500 tolarjev. Brez novih podatkov lahko sporočilo pogajalcev razumemo le tako, da obe strani vztrajata pri svojem in da se mora zlasti sindikalno članstvo odločiti, ali sprejema ponudbo Jožice Puhar. V primeru zavrnitve vladine ponudbe pa se bo članstvo moralo odločiti o različnih oblikah sindikalnega pritiska, zlasti o splošni stavki vseh negospodarskih sindikatov.

Voditelji negospodarskih sindiaktov te dni ne dajejo odgovorov o možni višini izhodiščnih plač, češ da bi objava številk lahko povzročila revolt med članstvom in spodnesla sporazum o novi tarifni prilogi. Ker to lahko slišiš prav od vseh, lahko najprej pomisliš na igre, za katerimi se skrivajo nove poti za novo neenakost plač v negospodarstvu. V to misel še bolj verjameš, če o številkah ne govorijo niti predstavniki najbolj radikalnih sindikatov.

Članstvo in sindikati se lahko v teh dneh odločijo le za vladino ponudbo oziroma za napoved splošne stavke. Odločitev je torej odvisna od razpoloženja delavcev za stavko. Številna znamenja kažejo na zmanjševanje stavkovne vneme. To se najbolj očitno kaže v Policijskem sindikatu, ki je ob prejšnji stavki »potegnil takratko«. Večina policistov zdaj ve, da imajo več ugodnosti kot drugi delavci in da svojih posebnih interesov ne morejo uveljavljati z nasilnimi metodami. Sindikat delavcev družbenih in državnih organov je zelo galsen, vendar le, ko gre za izenačevanje plač v negospodarstvu in za kritiko poslanskih plač.

V nenavadnem položaju so tudi sindikati s področja zdravstva. FIDES je utihnil takoj potem, ko je izsilil poklicno pogodbo za zdravnike. Sindikat, katerega pooseblja Nevenka Lekše, čaka le še na podpis kolektivne pogodbe za zdravstvo. Poklicna pogodba za zdravnike je povzročila velik revolt med medicinskimi sestrami, ki bi prej stavkale zoper privilegije zdravnikov kot proti delodajalcu.

Za šolstvo lahko rečemo vsaj to, da je sistem napredovanja popravil najbolj kričeče primere nizkih plač. Pedagoški delavci, ki imajo vsaj najnižji naziv, se po plačah lahko primerjajo z vrstniki v drugih dejavnostih. Še posebej, če upoštevajo svojo delovno obveznost. O pripravljenosti za stavko v šolstvu je zato težko govoriti.

F. K.

deležne nikakršnih tovrstnih izboljšav. Npr. znanstveno-raziskovalna dejavnost, v kateri je Ministrstvo za znanost in tehnologijo do konca leta **vztrajalo pri plačevanju le 23.833 tolarjev za izhodiščno plačo** pri projektnem financiranju dejavnosti.

Pri vsaki objavi razlik v višini povprečnih plač v gospodarstvu in v negospodarstvu bi bilo potrebno ali vsaj zelo korektno hkrati objaviti tudi razlike v povprečnih kvalifikacijskih količnikih. Po Poročevalcu Državnega zbora RS št. 14 z dne 4. 6. 1993 je znašal leta 1991 ta količnik »v gospodarstvu 1,438, v celotnem negospodarstvu 1,985, v izobraževanju in kulturi ta koeficient znaša 2,055, v zdravstvu 1,775, v družbenih organizacijah in skupnostih pa 2,151«. Za razmerje med gospodarstvom in negospodarstvom si torej lahko izračunamo odnos 1 proti 1,38, samo za primerjavo z izobraževanjem/kulturo pa 1,43. Samo kakšen zagrizen boljševistični dogmatik še lahko utemeljuje obstoječe bistveno manjše razlike med plačami z večjo vrednostjo in potrebnostjo »produktivne sfere«, ki naj bi jo predstavljala le industrija. V letu 1990 je razmerje med plačami v gospodarstvu in negospodarstvu še znašalo 1 proti 1,35. Novejše primerjave so praviloma precej bolj neugodne za negospodarstvo: že v povprečju leta 1991 je odnos bruto plač 1 proti 1,25 in neto plač 1 proti 1,23, oktobra 1993 je razmerje npr. 1 proti 1,24. Že omenjeno poročilo komisije za negospodarske dejavnosti Državnega sveta in vrsta sporočil sindikatov negospodarstva Vladi RS opozarja tudi na radikalen padec izhodiščne plače v negospodarstvu v primerjavi s povprečno izplačano plačo v gospodarstvu. Od še ne tako davno dogovorjenih 58 % so izhodiščne plače negospodarstva padle na 42 % ali celo samo 36,3 %.

Pogost argument za »utemeljevanje« zaostajanja plač družbenih dejavnosti za gospodarskimi je domnevna stalnost zaposlitve in večja socialna varnost v »državnih« službah. Kulturniki so se pravkar zavedeli, da bodo po predlagani novi zakonski ureditvi pretežno postali »lumpenproletarci«, ki bodo direktorje kulturnih ustanov prosili za sezonsko zaposlitev. Nekaj podobnega smo v znanstveno-raziskovalni dejavnosti že uvedli s prakso projektnega financiranja za določen čas. Kako je z obljubljenimi večjimi plačami kot nadomestilom za izgubo stalnosti zaposlitve, sem že omenil. Kako pa je s številom zaposlenih? Po podatkih Zavoda Republike Slovenije za statistiko je bilo v znanstveno-raziskovalni dejavnosti (na samostojnih inštitutih, brez univerzitetnih raziskovalcev) aprila 1989 zaposlenih 6.962 delojemalcev, po vztrajnem večletnem upadanju jih je konec novembra 1993 preostalo le še 4.341 (ali 62,35 %). Zmanjševanje zaposlenosti v »raziskovalno-razvojnem delu« (razvojni oddelki podjetij) je sledilo predhodnemu nekajletnemu naraščanju, a je sedaj toliko bolj radikalno: februarja 1993 kar 9.037 delavcev, novembra 1993 samo 6.894 (ali 76,29 %, v tričetrt leta torej upad skoraj za četrtino!).

Kaj pomeni 30.600 tolarjev od 1. 1. 1994 zahtevane izhodiščne plače v primerjavi z dosedanjimi 26.000 tolarji? Najbolj preprosto: 17,69 % več. In to v obdobju, v katerem so se cene povečale za približno 14 odstotkov, življenjski stroški pa še nekaj več (od ueljavitve 26.000 tolarjev kot izhodiščne plače 1. junija 1993 do konca januarja 1994). Polnih osem mesecev so zaostajanje plač za rastjo cen in življenjskih stroškov nosili sami zaposleni; od tod tudi veliki proračunski presežki, o katerih malo pozneje. Še bolj katastrofalne so primerjave z zajamčeno plačo, ki se je od 1. 3. 1993 povečala vsga za 6 %, cene pa so v istem obdobju narasle za debelih 18 %.

Sedanja zahteva sindikatov je najbližja stavkovni zahtevi SVIZ iz maja 1993, ko smo se še primerjali z gospodarskimi plačami in ko so do tedaj izplačane izhodiščne plače s poračuni znašale v povprečju 30.833 tolarjev. Celoletno povprečje izplačanih izhodiščnih plač v negospodarstvu je nato do decembra z vključenimi poračuni padlo na 28.034,58 tolarja, brez poračunov pa na 25.360,58 tolarja. Če bi sedaj pristali na 28.000 tolarjev, bi pomenilo, da sindikati ne znamo računati, vlada pa bi nominalno za plače izdala v letu 1994 manj kot leto poprej, realno pa bi vse breme še neukročene inflacije padlo na delojemalce. In to bi bilo znatno več kot »memorandumskih minus 5 %«! Ob januarskem startu z 1,5-odstotno inflacijo in 1,9-odstotno rastjo življenjskih stroškov bi do načrtovanih 13 % letne inflacije smele cene na drobno rasti mesečno le še po 0,98 %, cene življenjskih stroškov pa le še po 0,95 %, kar se zdi prava znanstvena fantastika. Podpis izhodiščne plače 28.000, 27.560 ali celo le vsiljenih in ponižujočih 27.000 tolarjev bi pomenil bianco menico do sedaj nič kaj solidnemu vladnemu pogajalskemu partnerju, pomenil bi moralni in politični bankrot sindikatov kot zastopnikov delojemalcev. Ne bi veljalo pozabiti, da smo že pred letom dni januarja 1993 dobili priznanih in izplačanih 26.995 tolarjev; seveda pa je tedaj vsaj SVIZ resno grozil s stavko.

Da smo se dali ob koncu leta 1993 vladi vleči za nos, nam potrjujejo objavljeni podatki o trajnem več kot desetmilijardnem zakladnem presežku v zadnji tretjini leta, milijardni presežki sredstev v namenskih skladih, renominacije proračuna mimo parlamenta, o tem nas bo prepričal zaključni račun za leto 1993, ko od predvidenega proračunskega primanjkljaja 21,7 milijarde tolarjev ne bo ostalo nič. Nekdanji Drnovškov podpredsednik vlade nam je sindikalnim pogajalcem iz družbenih dejavnosti pred poldrugim letom prostodušno pojasnil recept: »Veste, vlada lahko prihrani akumulacijo za intervencije v gospodrstvu samo pri vaših plačah.« In po varčnosti v prehodnem obdobju se bo slovenska vlada vpisala v Guinessovo knjigo rekordov; o zaposlenih in njihovih sindikatih, ki bomo vladi ta podvig omogočili, pa seveda nikjer ne bo pisalo ničesar.

Janez Stergar

PLAZ STEČAJEV V LJUTOMERU ZAUSTAVLJEN

»Delavce v ljutomerskem gospodarstvu trenutno najbolj pestijo prenizke plače, saj v številnih podjetjih že vrsto let prejemajo osebne dohodke daleč pod ravnijo iz kolektivnih pogodb. To je velik problem, saj v prestolnici Prlekije, ki se upravičeno ponaša z razvitim kmetijstvom, zagotovo tretjina delavcev živi v blokih oziroma na asfaltu in si ne morejo z lastno pridelavo hrane lajšati socialne stiske,« pravi sekretar ljutomerskega krajevnega sveta območne organizacije ZSSS za Pomurje Marko Milič. Z njim smo se pogovarjali o problemih ljutomerskega gospodarstva in o prizadevanjih sindikalnih zaupnikov za uveljavljanje delavskih pravic.

Domala v vseh občinah v severovzhodni Sloveniji se srečujejo s problemi brezposelnosti. Kako je s tem v Ljutomeru?

Brezposelnost v občini je med najnižjimi v Pomurju. V Ljutomeru, ki ima okoli 19.000 prebivalcev, je zaposlenih 4.200 delavcev, brezposelnih pa ta hip okoli 1.500. Pred gospodarsko krizo se je število brezposlenih gibalo od 120 do 320 delavcev.

Pred leti je prihajalo na delo v ljutomerska podjetja dnevno tudi 400 do 500 delavcev in delavk iz sosednje Hrvaške. Večina med njimi ni dobila delovnih dovoljenj, da sedaj dela v občini samo še okoli 100 državljanov Hrvaške. To so zlasti delavke, usposobljene za delo v Murinem obratu.

Kljub težavam ljutomerskega gospodarstva je nekaj pojdetij uspešnih. Kje so delavci najbolj zadovoljni in katera podjetja so razvojno najbolj prodorna?

Zelo uspešno posluje obrat Krke, ki zaposluje malo manj kot 130 delavk in delavcev. Kakor v Novem mestu imajo Krkini delavci tudi v Ljutomeru dobre plače, med najboljšimi v Sloveniji. Nekvalificirana delavka lahko, če se seveda potrudi, mesečno zasluži tudi do 50.000 tolarjev, kar je za ljutomerske razmere vsekakor dobra plača. Avtomehaniki z 20 leti delovne dobe namreč ne zaslužijo več kot 30 do 35 tisočakov.

Uspešno posluje tudi obrat **Mure**. Okoli 650 zaposlenih prejema plače skoraj po kolektivni pogodbi, razliko pa bodo upoštevali pri lastninjenju podjetja, tako da delavci ne bodo ničesar izgubili.

Med dobra podjetja spadajo tudi **Mlekopromet** s 95 zaposlenimi, zadruga **Ljutomerčan** s 590 zaposlenimi in še nakatera. Vendar pa se za kolektiv Ljutomerčana še ne ve, kako in koliko ga bo prizadela denacionalizacija...

Tudi v **Mura Lesu**, ki zaposluje okoli 300 delavcev, poslujejo uspešno, vendar imajo delavci nizke plače. Podjetje je pred leti investiralo, zato so jih dalj časa bremenili krediti. Sedaj pa varčujejo za tehnološko posodobitev. Pogajanja z vodstvom podjetja za plače so vedno težka, saj vodstvo meni, da podjetje na trgu ne bo več konkurenčno, če tehnološko ne bo šlo v korak s časom. Še nedolgo tega so imeli delavci okoli 25 tisočakov plače. V prihodnje pa bodo, kakor kaže, nekoliko večje.

Ljutomersko gospodarstvo je pretreslo tudi nekaj stečajev, ki so zaradi načina, kako je do njih prišlo, odmevali tudi širše v Sloveniji. So na ruševinah podjetij, ki so morala v stečaj, zrasla nova, zdrava podjetja? So v stečajnem postopku delavci uspeli uveljaviti svoje pravice?

Stečaj v **Tehnostroju**, ki je bil s 700 zaposlenimi največje ljutomersko podjetje in nosilec razvoja na področju kovinskopredelovalne industrije, je končan. V stečajnem postopku je delavce zastopal naš sindikat. Uspeli smo iztožiti 50 odstotkov vseh terjatev, ki so jih delavci prijavili, žal pa zaradi stečaja delavci niso dobili odpravnin. Na ruševinah starega podjetja je nastalo novo podjetje **Tehnostroj Moderna oprema** z nekaj več kot 180

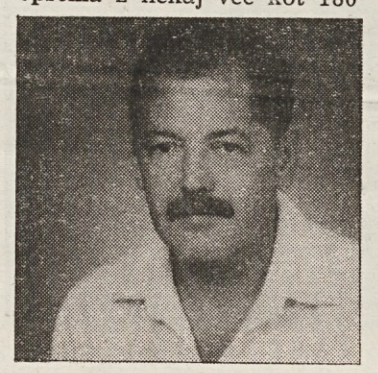

Marko Milič, sekretar krajevnega sveta ZSSS v Ljutomeru

delavci. Toda spopada se s podobnimi problemi kakor bivši Tehnostroj: s tržiščem, cenami reprodukcijskega materiala in podobnim. Velik problem je nekaj sto kvalificiranih delavcev kovinskopredelovalne stroke, med katerimi so nekateri že v zrelih letih, ki v občini nimajo pravih možnosti zaposlitve. Kovinskopredelovalna panoga je v naši občini slabo razvita.

Kako pa je s pravicami delavcev v zasebnih podjetjih MA+CO in Turri–In, ki sta prav tako morala v stečaj?

Zasebno podjetje MA+CO s 87 zaposlenimi, katerega večinski lastnik je bil Marjan Prelog, 10-odstotni lastnik pa privatna firma Deborah iz Ljutomera, je od ministrstva za delo dobilo veliko sredstev za zaposlitev brezposlenih delavcev. Ker podjetje kljub temu več mesecev delavcem ni dajalo plač, je sindikat zahteval stečaj. Po stečaju so delavci, ki so delali takorekoč zastonj, pristali na zavodu za zaposlovanje, vendar večina ne dobiva denarnega nadomestila, ker so imeli premalo delovne dobe. **Podjetje je tako za veliko milijonov oškodovalo državo in opeharilo delavce..**

V privatnem podjetju Turi–In je bilo podobno. Večinski lastnik sta bila brata in sestra Turri iz Italije, 20-odstotni lastnik pa privatna firma Deborah iz Ljutomera. Dajsetodstotni lastnik je bilo tudi ljutomersko Mizarstvo, ki je dalo podjetju v najem proizvodno halo. Tudi podjetje Turri–In, v katerem je delalo 87 delavcev, je večkrat dobilo od države velikanska sredstva za zaposlovanje brezposelnih delavcev, vendar je pustilo zaposlene brez plač šest mesecev, leto dni pa jim ni plačalo prispevkov za socialno varnost.

Stečaj in postopek Turri–Ina je bil kratek. Sodišče je ugotovilo, da podjetje, ki je opeharilo državo in delavce, nima nobenega premoženja, večinski lastnik pa je izginil v Italijo. Tako se je zgodba končala, opeharjeni delavci pa še sedaj ne vodo, ali jim bo delo v Turri–Inu priznano v delovno dobo ali ne...

V minulih dveh letih ste morali v sindikatu veliko časa in energije posvetiti zavzemanju za pravice delavcev v stečajnih postopkih. Čemu posvečate največ pozornosti sedaj?

Največ moči trenutno posvečamo pogajanjem za višje plače. Strah za delovno mesto je danes velik. Zato se delavci ne upajo odločiti za tožbo niti takrat, ko so očitno kršene njihove pravice iz delovnega razmerja. Še očitneje kakor v družbenem je to v privatnem sektorju. **Neki privatnik kovinskopredelovalne stroke delavcev ni plačal pet mesecev, ko pa je izgubil tožbo v postopku,** kjer je naš sindikat zastopal delavce, je obratovalnico zaprl in potrebna je bila celo izterjava...

Sicer pa v sindikatih varujemo interese delavcev v postopkih za ugotavljanje presežnih delavcev, posvečamo skrb našim brezposelnim članom in članom pomagamo s socialnimi pomočmi.

Tomaž Kšela

SINDIKALISTI LESNE KLIČEJO PARTNERJE

Sistem Lesne iz Slovenj Gradca je pred dvema letoma postal last Sklada Republike Slovenije za razvoj. Tako kot drugod so tudi delavci tega krovnega podjetja in osmih družb oškodovani pri plačah in drugih prejemkih. Najtežje jim je, ker niso obveščeni o možnostih za ohranitev delovnih mest. V tem položaju je sekretar območnega odbora Svobodnega sindikata Marjan Barl prejšnji teden organiziral pogovor sindikalnih zaupnikov iz vseh delov Lesne in nanj povabil tudi Rajka Lesjaka in Marjana Ferčca. Sindikalisti so na pogovoru sklenili od Sklada, to je od lastnika zahtevati takojšnjo poravnavo vseh obveznosti do delavcev in pravočasno informiranje ob predvideni reorganizaciji in morebitni prodaji Lesne in njenih delov. Delo Svobodnih sindikatov v Lesni bo odslej koordiniral Janez Breznik s Podvelke.

Eden najtežjih problemov Lesne so presežni delavci. Direktorica krovnega podjetja **Jožica Slatinšek** je pred meseci naročila direktorjem družb, naj pripravijo spiske presežnih delavcev. To nalogo pa je opravil le direktor Žage z Otiškega Vrha, ki je kar 14 delavcem od 45 zaposlenih izdal odločbe o prenehanju dela. Ker Žaga pred tem ni izdelala za takšne primere obveznega programa, bo pravna služba Svobodnih sindikatov zahtevala razveljavitev prav vseh odločb. Sindikalisti upajo, da bodo drugi direktorji upoštevali to slabo izkušnjo z Otiškega Vrha.

Velike probleme imajo tudi štiri žage iz sistema Lesne. Dobivajo premalo hlodovine in ne morejo obratovati s polno zmogljivostjo. Hlodovine pa ni, ker je Lesna ne more plačati tako kot zasebna konkurenca in tujci. Enemu od slednjih so odstopili kar polovico opremljene hale v Podvelki in mu omogočili razrez najboljše hlodovine kar na svojem dvorišču. Že omenjeno žago na Otiškem Vrhu so najeli gozdarji, ki bi jo radi prevzeli v svoje lastništvo. Zaradi pomanjkanja hlodovine bo ta žaga po novem delala le v eni izmeni in ne bo mogla donosno poslovati. Sindikalisti, ki poznajo razmere v gozdarstvu in prometu z lesom, se bojijo, da se bo lahko obdržala le najmodernejša žaga, saj leta lahko razreže vso hlodovino za potrebe Lesne. Delavci treh žag bodo v tem primeru ostali brez zaposlitve.

V slabem položaju je tudi Iverka z Otiškega Vrha. Tudi njej primanjkuje lesne surovine in obratuje le deset dni v mesecu. V Sloveniji so štiri iverke očitno preveč in njihovi lastniki se bodo kmalu prisiljeni odločati o zapiranju oziroma preusmeritvi.

Plače v večini družb zaostajajo za panožno kolektivno pogodbo. Izjema je le tovarna pohištva Pameče. Sindikalisti zahtevajo, naj vse družbe in krovno podjetje takoj izračunajo zneske premalo izplačanih plač, da bi jih lahko uveljavili pri lastninjenju. Pravijo, da so bile plače vsa leta več kot 20 odstotkov nižje od izhodišč iz kolektivne pogodbe. Sindikalisti vztrajajo pri izračunu razlike do 100-odstotnih plač, saj so toliko dobili tudi delavci v že končanih stečajnih postopkih. Posebej poudarjajo, da različni boni in socialne pomoči niso sestavina plač.

Sindikati Lesninih družb bodo ponovno zahtevali tudi izplačilo regresov in jubilejnih nagrad, ki jih večina delavcev v letu 1993 ni prejela. Če lastnik te zahteve ne bo upošteval, bodo regrese in druge pravice uveljavljali s tožbo.

Sindikalisti ugotavljajo, da so številni problemi Lesne povezani z nesposobnimi menedžerji. Ugotavljajo, da se direktorji menjujejo po tekočem traku in da prav vsi zamenjani najdejo službo v krovnem podjetju. Tam so se zaposlili vsi, ki so dokazali nesposobnost za reševanje posameznih družb. Na ta način se širi režija, ki predstavlja vedno večji del plačnega fonda. Delavci pa so prikrajšani pri plačah tudi zaradi prevelikega števila individualnih pogodb. Če je v podjetju slabo, naj to občutijo vsi enako, menijo sindikalisti. V sedanjem položaju pa delavci nimajo več nobenega razloga za odrekanje pri plačah.

O vsem tem bi se sindikalni zaupniki Lesne radi pogovarjali zlasti z Milanom Tilijem, predsednikom upravnega odbora, ki se je v zadnjih mesecih izogibal vabilom na uradni pogovor. Od njega bi radi izvedeli zlasti za načrt reorganizacije, lastninske načrte in projekte zapiranja posameznih družb oziroma obratov. Če se Tili in direktorji ne bodo odzvali, pa bodo sindikalisti prisiljeni uporabiti trše prijeme.

F. K.

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE, STROKOVNE SLUŽBE PODJETIJ IN POSAMEZNIKE

● **SPLOŠNA KOLEKTIVNA POGODBA ZA GOSPODARSTVO**
s komentarjem
Komentirata Gregor Miklič in Brane Mišič. Cena 950,00 SIT

● več avtorjev
MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU
Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Posebno varstvo žensk, mate delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev – varst pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarov nja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo – Seznam služb prav pomoči. Cena 350,00 SIT

● Mira Becele
STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVEM
Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zako s komentarjem in primeri praktične uporabe njegovih določil. Cena 520,00 SIT

● Bogdan Kavčič
DELAVCI IN UPRAVLJANJE
Participacija – vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednost in kritik evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev upravljanju podjetij«. Cena 460,00 SIT

● Gregor Miklič
NOVA DELOVNA ZAKONODAJA
Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarov nju za primer brezposelnosti s komentarjem. Cena 670,00 SIT

● Stane Uhan
PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI
Statistični podatki – Kritična raven – Evropske cene in balkanske plače – Izhodišč osebni dohodki – Kaj ve in misli vlada – Načrtovanje najnižje osnovne plače – Konkret predlogi – Podcenjeno znanje – Najvišje plače. Cena 400,00 SIT

● Emil Rojc
KARIERA KOT SPREMINJANJE
Priročnik za podjetništvo in razvoj kadrov
Cena 850,00 SIT

● Več avtorjev
SOCIALNA DRŽAVA
Zbornik razprav za VARNOST, SVOBODO, SOLIDARNOST IN PRAVIČNOST
Cena 600,00 SIT

● Aleksej Cvetko
ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVEM
Novi zakon o zdravstvenem zavarovanju – Razlage vseh sprememb in vseh obli prostovoljnega zavarovanja občanov. Cena 580,00 SIT

● **ZAKON O LASTNINSKEM PREOBLIKOVANJU PODJETIJ IN SINDIKATI**
Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij – Uredba o pripravi programa preoblikova nja in o izvedbi posameznih načinov lastninskega preoblikovanja podjetij – Uredb o metodologiji za izdelavo otvoritvene bilance stanja
Razlage: mag. Tone Rop, Gregor Miklič, dipl. oec. Radovan Teslič in dr. Alenk Žnidaršič-Kranjc. Cena 1.800 SIT

● **KOLEKTIVNA POGODBA ZA NEGOSPODARSKE DEJAVNOSTI V REPUBLIKI SLOVENIJI S KOMENTARJEM**
Kolektivna pogodba s stališči komisije za razlago KP s komentarjem – Priloge: Sklep Izvršnega sveta R Slovenije o določitvi koeficienta za določanje OD – Sklep o določitv kalkulativnih osnov za določitev obsega sredstev za plače v zavodih, ki se financirajo proračuna – Tarifni del KP za zdravstvo in socialno skrbstvo – Zakon o plačah delavce v javnih vzgojno izobraževalnih zavodih – Pripravila: Nevenka Zaviršek in Vinko Kastelic
Cena 950 SIT + 5% p. davek

NAROČILNICA ZA KNJIGE – PRIROČNIKE

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izv. ● Splošn. kol. pog. ..... izv. ● Plačni sistem
..... izv. ● Moje pravice na ..... izv. ● Kariera kot...
..... izv. ● Stanov. razmerja ..... izv. ● Socialna država...
..... izv. ● Delavci in uprav. ..... izv. ● Zdrav. zav...
..... izv. ● Nova del. zakon. ..... izv. ● Kol. pog. za negosp...
..... izv. ● Zakon o last.

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov: .....

Ulica, poštna št. in kraj: .....

Ime in priimek podpisnika: .....

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne: ..... Žig ..... Podpis naročnika

Vse informacije o knjigah – priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 1310-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 311-956.

BO NOVA ZAKONODAJA POKOPALA 12.000 DRUŠTEV?

V zvezi z novimi predpisi, ki določajo finančno poslovanje, so v društvenih organizacijah na moč zaskrbljeni. Zato namreč, ker jim omenjeni predpisi praktično onemogočajo normalno delovanje, življenje in obstoj. Zato so se pri Turistični zvezi Slovenije odločili nasloviti na ministrstvo za finance pismo, v katerem predlagajo, da bi novo zakonodajo nekoliko »popravili« v prid najrazličnejših slovenskih turističnih, športnih, kulturnih in drugih podobnih organizacij, brez katerih v sodobni državi pač ne moremo.

V omenjenem pismu finančnemu ministrstvu pravijo podpisniki med drugim tole:

»Predstavniki zvez, ki združujejo društva različnih dejavnosti, podpiramo prizadevanja za dobro gospodarjenje. Ugotovili pa smo, da spremembe zakonov o dohodnini, posebnem davku in o delovnih razmerjih močno omejuje opravljanje dejavnosti. Gre seveda za vste dejavnosti, ki niso vezane na delovna razmerja, temveč na prostovoljno delo.

V Sloveniji je več kot 12.000 različnih društev, ki delajo skoraj izključno na ljubiteljski osnovi. Funkcionarji, strokovni sodelavci in drugi za svoje delo ne prejemajo honorarjev. Edino nadomestilo za izgubljeni čas in vloženi trud je povrnitev potnih stroškov. Seveda za delo, ki ga je treba opraviti na terenu.

S sprejetimi predpisi, ki so za društveno dejavnost povsem neživljenjski, pa onemogočamo amatersko, prostovoljno in ljubiteljsko dejavnost. Z novimi obdavčitvami smo namreč te tako skromna sredstva društev prepolovili. Ob tem želimo posebej poudariti, da ne zahtevamo nikakršnih privilegijev. Želimo le možnost, da bi delali brezplačno, in da za to svoje prostovoljno delo ne bi bili kaznovani z davki.

Glede na novi zakon o dohodnini ne moremo izplačevati potnih stroškov niti z obdavčitvijo, ker nimamo sklenjenih pogodb o delu oziroma pogodb o avtorskem honorarju. Sprašujemo se, kako naj sklenemo pogodbo o delu za opravljanje častnih funkcij članov upravnih odborov, nadzornih, izvršnih organov in sodnikov pri tekmovanjih? Za delo ne nudimo denarnega nadomestila oziroma plačila. Opravka imamo, kot že rečeno, le s potnimi stroški in izplačilom dnevnic. Opozarjamo, da opravljanje raznih funkcij ni pogodbeno delo. Zato menimo, da pojasnilo o obligatorskih določilih ne more veljati za društva in njihove zveze.

Z obdavčitvijo naštetih povračil se ti stroški povečajo za 77,48 odstotka. Zaradi omejitve pogodbenega dela bi z redno zaposlitvijo delavcev povsem onemogočili delovanje društvenih organizacij...«

Glede na vse povedano podpisniki pisma pričakujejo, da bo vlada prisluhnila opozorilu in ne bo pogrebnik slovenskih kulturnih, turističnih, športnih in drugih organizacij. Prav imajo, saj 12.000 različnih društev za tako majhno državico, kot je Slovenija, ni kar tako. Mar ne?

A. U.

V FORMI SLOVENICI KUPUJEMO SAMO SLOVENSKO

O tem, da je akcija Zveza svobodnih sindikatov Slovenije »KUPUJMO SLOVENSKO« naletela na velik odmev, ni nikakršnega dvoma. Saj je konec koncev tudi od nje odvisno, koliko nas bo imelo prihodnje delo in kruh in koliko nas bo na »zavodu« oziroma kar na cesti.

V zvezi z omenjeno akcijo so slovenski sindikati te dni prejeli novo pismo, ki ga je podpisal Milan Jovičič, direktor trgovine FORMA SLOVENICA. Pismo ponatiskujemo v celoti:

Spoštovani gospod MIŠIČ,

v skladu z najinim včerajšnjim telefonskim razgovorom Vam pošiljam kratko informacijo o trgovini FORMA SLOVENICA.

FORMA SLOVENICA je trgovina, v kateri prodajamo in bomo prodajali samo izdelke vrhunskih slovenskih proizvajalcev, in sicer: moška oblačila MURE MURSKA SOBOTA, kristalne in kristalinske izdelke STEKLARSKE ŠOLE ROGAŠKA SLATINA, Zlat in srebrn nakit ZLATARNE CELJE ter modne dodatke (kravate, metuljčke, rogavice, šale, kravatne igle...) proizvajalcev SVILANIT KAMNIK, TUTAL LJUBLJANA, AUREA CELJE.

Slogan trgovine je:

FORMA SLOVENICA – TRGOVINA, KI ZAUPA SLOVENSKIM IZDELKOM.

Osnovno vodilo trgovine je torej protiutež poplavi trgovin z italijanskim, avstrijskim in turškim blagom včasih zelo vprašljivega porekla in kvalitete.

Trgovina je odprta od septembra 1993. Mislim, da je pomembno poudariti, da je ideja »Trgovina, ki zaupa slovenskim izdelkom« do danes naletela pri veliko ljudeh na odobravanje.

Trgovina je v novem naselju Zupančičeva jama na Linhartovi 36. Odprta je od 9.00 do 12.00 in od 14.00 do 19.00, ob sobotah od 9.00 do 13.00. Telefonska številka: 131 72 12.

Za vse nadaljnje podatke Vas pa vljudno vabim, da nas obiščete kar v trgovini.

S spoštovanjem

Milan Jovičič, direktor

Na akcijo ZSSS so se doslej odzvali:

Podjetje

1. **Trgovina FORMA SLOVENICA**
2. **DROGA PORTOROŽ, Portorož**
3. **PIVOVARNA LAŠKO, Laško**
4. **MAKRA d.o.o., Ig**
5. **SALONIT, Anhovo**
6. **TOLO Tovarna lahke obutve, Šentjur**
7. **VIPI d.o.o., BREZJE**
8. **IRBIS d.o.o., Ilirska Bistrica**
9. **SLOVIN, LJUBLJANA**
10. **EMA d.o.o., Celje**
11. **TOVARNA TAPET VETA d.o.o., Ljubljana Polje**
12. **MLM PREDELAVA BAKRA d.o.o., Maribor**
13. **ELLES d.o.o., Borovnica**
14. **AGEAPOL d.o.o., Volčja Draga**
15. **M CLUB, Velenje**
16. **VOZILA GORICA, Šempeter pri Gorici**
17. **ORODJARNA d.o.o., Trbovlje**
18. **PIVOVARNA UNION, Ljubljana**
19. **METALNA MARIBOR, Maribor**
20. **SATURN p.o., Žlebe**
21. **AKRIPOL, Trebnje**
22. **ZVEZA ZADRUG PANONKA z.b.o., Murska Sobota**
23. **DYNACAST d.o.o., LOŽ**
24. **LOGO d.o.o., Lendava**
25. **ROTO d.o.o., Černelavci**
26. **ROŽCA Trgovsko podjetje, Jesenice**
27. **RUDNIKI RJAVEGA PREMOGA, TRBOVLJE**
28. **EME INGINEERING, Slovenska Bistrica**
29. **CORONA d.o.o., Reteče**
30. **TOVARNA CELULOZE IN PAPIRJA, MEDVODE**
31. **INDUSTRIJA PLETENIN »INPLET«, Sevnica**
32. **AIR MAAT d.o.o., Povir Sežana**

KOLEKTIVNA POGODBA ZA NEGOSPODARSKE DEJAVNOSTI V REPUBLIKI SLOVENIJI s komentarjem in stališči komisije za razlago kolektivne pogodbe

Poleg kolektivne pogodbe s komentarjem in stališči brošura vsebuje še:
– Tarifni del KP za zdravstvo in socialno skrbstvo – Sklep IS Republike Slovenije o določitvi koeficienta za določanje OD
– Zakon o plačah delavcev v javnih vzgojno-izobraževalnih zavodih – Sklep o določitvi kalkulativnih osnov za določitev obsega sredstev za plače v zavodih, ki se financirajo iz proračuna.

Cena 950,00 SIT. Brošuro lahko naročite na naslov: ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni 321-255, 110-033, faks 311-956.

Hamlet: *Kaj je novega?*
Rozenkranc: *Nič, kraljevič, razen da je svet postal pošten.*
Hamlet: *Tedaj je blizu sodni dan.*

W. Shakespeare

Denar je boljši kot uboštvo, če ne zaradi drugega, že iz finančnih razlogov.

Woody Allen

Krivda mnogih tatov v očeh javnosti in pravice je v tem, da niso ukradli dovolj, da bi tatvino utajili.

Carlo Dossi

Znanje ima svoje meje, nevednost jih nima.

Branislav Nušić

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 6

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

Pišite nam ali telefonirajte na 061/326-982 ali 322-975; naš telefaks je 061/326-982 ali 317-298, žiro račun 50101-601-92077 – Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnih od 9. do 15. ure.

SINDIKALNE ORGANIZACIJE, PODJETJA, TURISTIČNE AGENCIJE IN POSAMEZNIKE VABIMO, NAJ BORZI POSREDUJEJO V PRODAJO PROSTE TERMINE V SVOJIH POČITNIŠKIH OBJEKTIH.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

1. Hišice na Veliki planini – za 6 do 8 oseb, dve oz. tri sobe, dnevni prostor, kuhinja, sanitarije – koča ima elektriko. Cena 44 DEM v tolarski protivrednosti.

2. Apartmaji Kaninska vas – za 4 osebe, v celoti opremljeni. Cena 38 DEM v tolarski protivrednosti, za 6 oseb 47 DEM v tolarski protivrednosti. Termini po šolskih počitnicah.

3. Rogla – apartmaji z opremljeno kuhinjo, bivalni prostor, kopalnica, skupno za 4 osebe. Cena 47 DEM v tolarski protivrednosti in 5 odstotni davek. Termini po 14. marcu.

4. Pokljuka – apartmaji v času do šolskih počitnic posamezni termini: za 4 osebe 38 DEM, za 2 osebi 27 DEM, prijavna taksa 1,5 DEM, turistična taksa 1,10 DEM v tolarski protivrednosti. Najkrajši termin tri dni. Prosti termini po 12. marcu.

5. POČITNIŠKI DOM V BOHINJSKI BISTRICI – 9 dvoposteljnih sob z možnostjo dodatnega ležišča. Cene: penzion 35 DEM, polpenzion 32 DEM; smučarske vozovnice: dnevna 20 DEM, popoldanska 13 DEM v tolarski protivrednosti. Prosti termini tudi med počitnicami 28. 2. do 6. 3.

Počitniške hišice v Bohinju – UKANC v idiličnem okolju pod Komarčo, tri spalnice, kmečka dnevna soba, kuhinja z jedilnim kotom, kopalnica, WC. Možnost bivanja za 7 oseb. Cena 52 DEM v tolarski protivrednosti. TERMINI po 20. marcu.

7. KOPE – garsonjera za 4 osebe, cena 41 DEM v tolarski protivrednosti. Termini od 13. do 17. 2., od 14. do 18. 2. in po 7. marcu.

Zdravilišča

1. POČITNIŠKE HIŠICE V ČATEŽU – hišice za štiri ali šest oseb. Cene 59. oz. 70 DEM v tolarski protivrednosti. Termini od 26. 2. do 30. 3., od 2. 3. do 20. 3. in od 13. 3. do 30. 3.

2. Čatež – velika hišica za šest oseb, mala za štiri osebe, cena 72, oz. 59 DEM v tolarski protivrednosti.

3. Atomska vas – garsonjera za štiri osebe, prosto do 18. februarja. Cena 45 DEM v tolarski protivrednosti.

Morje

1. Enosobno stanovanje v Barbarigi pri Puli – opremljeno za 4 osebe: dnevni prostor s kuhinjsko nišo, spalnica, kopalnica. Cena 1500 tolarjev.

Trisobno stanovanje v Novigradu – opremljeno za 6 oseb: dve spalnici, otroška soba, kuhinja, kopalnica. Cena 2.000 tolarjev na dan.

3. Garsonjera v Novigradu – za pet oseb: bivalna dnevna soba, otroška soba, kuhinja z jedilnim kotom, kopalnica. Cena 1.400 tolarjev na dan.

B. SEJEMSKA PONUDBA

1. MODEWOCHE MÜNCHEN – sejem ženske, moške in otroške konfekcije, večerna oblačila, jeans itd. Dvodnevno potovanje v času sejma, ki traja do 20. do 22. februarja. Cena 229 DEM v tolarski protivrednosti.

2.I T B Berlin turistična borza – od 5. do 10. marca. Štiridnevno potovanje stane 1.695 DEM v tolarski protivrednosti.

3. SEJEM MODE V MILANU – od 24. do 26. 2. 1994. Tridnevni ogled sejma, prevoz z avtobusom, dva polpenziona 340 DEM v tolarski protivrednosti.

4. MEDNARONI KNJIŽNI SEJEM V LONDONU – od 20. do 22. marca. Petdnevni ogled sejma in Londona, avionski prevoz, nočitve z zajtrkom, sejemske vstopnice, cena 1095 DEM v tolarski protivrednosti.

5. BATIBOUW BRUSELJ, sejem gradbene in notranje opreme – od 24. februarja do 6. marca. Cena štiridnevnega potovanja je 1.399 DEM v tolarski protivrednosti.

6. CEBIT 94 v HANNOVRU – od 16. do 23. marca. Tri ali štiridnevni ogled sejma, avionski prevoz, nočitve z zajtrkom, vstopnine. Cena tridnevnega programa 815 DEM v tolarski protivrednosti.

7. IHM München – obrtni sejem, dvo- ali tridnevni obisk, potovanje z avtobusi, cena 165 oz. 275 DEM v tolarski protivrednosti.

SKUPINAM NAD 25 OSEB NUDIMO 5% POPUST.

OB OGLEDU SEJMOV PRIPRAVIMO DODATNI PROGRAM PO VAŠIH ŽELJAH.

PRODAMO

prodamo 1000 m² veliko parcelo v Moravskih Toplicah pri Murski Soboti. Možnost izgradnje gostinskega ali trgovinskega lokala. Parcala je zasajena z vrhunsko vinsko trto. CENA 50 DEM za m²

C. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

2. Počitniške zmogljivosti v zimskošportnih krajih KRANJSKA GORA, BOHINJ, KRVAVEC, ROGLA, KANIN za čas zimskih šolskih počitnic (od 19. 2. do 6. 3. 1994).

3. Počitniške hišice v ČATEŽU, ATOMSKIH TOPLICAH ali **MORAVSKIH TOPLICAH**

POSEBNA ATRISOVA PONUDBA

EVROPSKI DISNEYLAND PARIZ

MED ŠOLSKIMI POČITNICAMI PETDNEVNI AVTOBUSNI IZLET V PARIZ Z OGLEDOM DISNEYLANDA. ODHODI IZ LJUBLJANE 19. in 26. FEBRUARJA CENA 280 DEM, OTROCI DO 12 LET, KI SPIJO S STARIŠI, SAMO 180 DEM.

BENEŠKI KARNEVAL

PUSTNA SOBOTA V BENETKAH, 12. FEBRUARJA, ENODNEVNI AVTOBUSNI IZLET. CENA 35 DEM V TOLARSKI PROTIVREDNOSTI.

PRVOMAJSKA PONUDBA

Doživite zgodnje poletje že v času prvomajskih počitnic na jugu Italije v KALABRIJI. Sedemdnevni paket, avtobusni prevoz, bivanje v prvorazrednih apartmajih idilična peščena plaža. Možnost polpenziona ali podaljšanje bivanja za 40% znižano ceno. Odhodi vsako soboto. CENA 299 DEM za osebo.

INFORMATIVNE REZERVACIJE SPREJEMAMO ŽE ZA ČAS LETNIH DOPUSTOV, MOŽNOST PLAČILA V TREH OBROKIH. CENA BO OBLIKOVANA V NASLEDNJEM BORZNEM SPOROČILU. PONUDBA JE NAMENJENA ZLASTI SINDIKALNIM ORGANIZACIJAM, KI ORGANIZIRAJO LETNI ODDIH ZA SVOJE SODELAVCE.

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: Ob potrditvi rezervacije zahtevamo plačilo 40% celotnega zneska. Pri odpovedi nad 15 dni pred odhodom za že rezervirani termin zaračunamo stroške poslovanja in nastale stroške; pri krajši odpovedi zaračunamo stroške in 30% celotnega zneska. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spreminjajo za več kot 7%. Po vplačilu gostje prejmejo našo napotnico. Prosimo za pravočasno odpoved: najmanj 20 dni pred začetkom potovanja. Reklamacije v skladu s turističnimi uzancami razrešujemo sporazumno.

Kjerkoli ste, ATRIS je povsod.

Metod Zalar, direktor borze

sindikalni ZAPISKI

Sindikalna lista

	februar 1994 SIT
Prvi del	
1. Dnevnice	
– cela dnevnica (nad 12 ur do vključno 24 ur odsotnosti)	2.500
– polovična dnevnica (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.200
– znižana dnevnica (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča dve uri po njem)	900
2. Kilometrina (od 31. 7. 93 dalje)	20,60
3. Ločeno življenje	24.607
4. Prenočišče se izplačuje po predloženem računu, skladno z navodilom na potnem nalogu. Če na nalogu ni drugače določeno in delavec ne predloži računa, ima pravico do povračila v višini	900
5. Regres za prehrano	5.200

Drugi del

V prvem delu sindikalne liste smo objavili zneske materialnih stroškov. V drugem pa objavljamo povprečni osebni dohodek za obdobje september '93 do november '93 **kot osnovo za uveljavljanje pravic iz sredstev neposredne skupne porabe. Povprečni osebni dohodek v gospodarstvu Slovenije od septembra do novembra '93 znaša 47.758,00 tolarjev.**

1. Jubilejne nagrade	
– za 10 let	23.879,00 SIT
– za 20 let	35.819,00 SIT
– za 30 let	47.758,00 SIT
2. Nagrada ob upokojitvi	143.274,00 SIT
3. Solidarnostne pomoči	47.758,00 SIT

Vir: podatki Zavoda RS za statistiko

KAJ DELAJO

v republiških odborih

Sindikat delavcev gostinstva in turizma

Izhodiščne plače za februar 1994 po 46. členu kolektivne pogodbe delavcev v gostinstvu in turizmu Slovenije

Tarifni razredi	Izhodiščne bruto plače v SIT za polni delovni čas
I. enostavna dela	36.614,00
II. manj zahtevna dela	40.294,00
III. srednje zahtevna dela	44.996,00
IV. zahtevna dela	50.160,00
V. bolj zahtevna dela	56.749,00
VI. zelo zahtevna dela	67.732,00
VII. visoko zahtevna dela	76.896,00
VIII. najbolj zahtevna dela	91.550,00
IX. izjemno pomembna najbolj zahtevna dela	109.828,00

Regres za prehrano najmanj 5.200,00 SIT.

Delavski svet oziroma organ upravljanja v podjetju na predlog direktorja oziroma delodajalcev odloča o znižanju osnovnih plač. Te so lahko do 15% nižje od izhodiščne plače, določene za posamezni tarifni razred, v naslednjih primerih:
- če je podjetje ali njegov del – poslovna enota, z obračunom poslovanja med letom izkazal izgubo ali z letnim obračunom izkazal nekrito izgubo;
- če podjetje izvaja sanacijski program;
- ko ima podjetje oziroma delodajalec več kot 25 dni nepretrgoma ali 40 dni s presledki v zadnjih dveh mesecih blokiran račun;
- v drugih primerih, ko se o njih pogodbeno dogovorita sindikat in delodajalec.

Mihael ZVER, sekretar

Sindikat delavcev dejavnosti energetike

Pripravljena so gradiva za pogajanja o novih KP

V republiškem odboru SDE Slovenije smo pripravili vsa potrebna gradiva in podatke za pogajanja o novih kolektivnih pogodbah, elektrogospodarstva in premogovništva Slovenije.

V ta namen se bo 11. februarja sestala razširjena pogajalska skupina odbora Sindikata dejavnosti elektrogospodarstva, 15. februarja pa odbor Sindikata dejavnosti premogovništva Slovenije skupaj s pogajalsko skupino. Naši predlogi bodo podlaga za predvideno pogajanje o I. delu novih pogodb, ki naj bi se začela po 15. februarju.

V skupini za pripravo mednarodne konference o energetski politiki srednjeevropskih držav in vlogi sindikatov potekajo zaključne vsebinske, organizacijske in tehnične priprave. Konferenca bo predvidoma 9. in 10. junija letos. Delegacija SDE Slovenije bo uradno obiskala sindikat FNLE CGIL Italije, kjer bo od 22. do 25. februarja.

Ivo Miglič, sekretar

Sindikat komunalnega in stanovanjskega gospodarstva

Podpiramo sindikalni koncern

Na seji izvršnega odbora ROS v januarju smo med drugim obravnavali tudi projekt sindikalnega koncerna, ki ga je pripravilo svetovalno podjetje Revital. Projekt smo ocenili kot zanimiv, posebej še zaradi možnosti, da sindikat dobi lastno materialno osnovo za svoje delo. Panožni sindikati kot tudi Zveza ne moremo oblikovati učinkovitih skladov s skromnimi sredstvi, ki jih sedaj dobimo izključno s članarino. Vendar so tudi za koncern potrebna zagonska sredstva, ki jih pa žal naš sindikat nima.

Podprli smo projekt »Kupujmo slovensko« in možnost vlaganja delavskih certifikatov preko lastne investicijske družbe oz. Družbe za upravljanje, ki bi skrbela za čim uspešnejše naložbe. Ocenili smo namreč, da veliko naših članov, zaposlenih v javnih podjetjih in zavodih, ne bo moglo vložiti svojih certifikatov v lastna podjetja, ki so podržavljena, zato bodo iskali možnosti vlaganja preko investicijskih družb – torej lahko tudi sindikalne. Ko bo projekt zaživel, bomo vse sindikalne zaupnike z njim podrobno seznanili. Upam, da nas čas ne bo prehitel.

Projekt sidnikalnega koncerna je bil predstavljen v novoletni DE v razgovoru z Igorjem Trillerjem.

Miloš Mikolič, sekretar

UMETNIŠKI DELAVCI POGODBENO, ODRSKI DELAVCI PA STALNO ZAPOSLENI?

Slika: Saša Bertrand

V okvir delovnega obeleževanja kulturnega praznika lahko štejemo okroglo mizo o predlogu zakona o organiziranju in financiranju na področju kulture. Pripravil jo je Sindikat kulture Slovenije, udeležili pa so se je sindikalisti kulturniki, pretežno iz Ljubljane in večinoma iz gledališč. Tudi minister za kulturo je bil med njimi in jim povedal, da pravnoformalno niso storili napake, ko sindikata niso vključili v pripravo zakona, da »pa so na ljubiteljski ravni kršili partnerski odnos«. Pa ni še nič zamujenega, je dodal; zlasti pri – za sindikaliste spornem – pogodbenem zaposlovanju umetnikov bodo razmerja urejali s panožno kolektivno pogodbo.

KUPUJMO SLOVENSKO

Projekt

"Kupujmo slovensko" je projekt promoviranja oz. propaganja nakupov slovenskega blaga in storitev.

S tržnim odpiranjem Slovenije so slovenski proizvajalci širokopotrošnega blaga, s tem pa tudi njihovi dobavitelji reprodukcijskega in investicijskega blaga in surovin (tudi iz kmetijskega sektorja) dobili močno konkurenco.

Konkurenčnost tujega blaga je seveda v določenih mejah dobrodošel kolektiv domače produktivnosti. Na bolje seveda. Je tudi vzvod za spremembo miselnosti.

Konkurenčnost brez zaščite in spodbude pa pomeni tudi, da izginjajo domače blagovne znamke, da so navkljub prilagoditvi tržnim razmeram (konkurenčnim pogojem) določeni izdelki že toliko izrinjeni s trga, da ne dosegajo več kritične količine produkcije, ki bi bila še ekonomsko smotrna, da se izgubljajo delovna mesta oz. se povečuje brezposelnost, da prihaja do socialnih kriz na individualni in nacionalni ravni, itd.

Uvoz lahko pomeni tudi nekritično presojo kakovosti uvoženih izdelkov ter polucijo pretirane količine dostikrat tudi nekakovostne in zavajajoče propagande. Tako se na trgu pojavijo izdelki brez porekla, atestov, brez poznane (ne)škodljivosti zdravju in okolici. Pod "bleščečim" pokrovom propagandnih sporočil se ponu tretjerazredno blago dvomljivi govnih znamk. Trgu in člove tem trgu se dostikrat ponujajo sanje in vprašlijv miselni vzore

Zamisel projekta je nasta opazovanju domačega gos skega okolja v zadnjih letih. ideja ni novost, saj so podobne nosti izvajali in preizkusili v t razvitih nacionalnih gospodars zaradi svoje velikosti tovrstno budo in zaščito pravzaprav po jejo manj kot Slovenija.

Cilji projekta

Osnovni, neposredni cilj pr je seveda komunikacijski: mobilizacija nacionalne zaves pomeni zbuditi pozornost oz. d riti na problem ter spodbuditi a delovanje, tj. preusmeritev s skega potrošnika (posamezni djetje in državo) v nakupovan venskega blaga in storitev. Tor za vplivanje na racionalne in e onalne motive, seveda z načrto dolgoročno, usmerjeno in spo jasno komunikacijsko aktivnost

Pomembni pa so tudi vzp oz. posledični cilji:
- povečanje proizvodnje pr daje slovenskega blaga in stor
- ohranjanje in povečanje delovnih mest,
- zagotavljanje socialne sta sti in zanesljivosti,
- spodbuda obstoječi in no mači proizvodnji, izdelkom, tvam, blagovnim znamkam...

Projekt torej ni usmerjen v p cionizem domačega gospoda pač pa želi zaščititi domačeg trošnika – proizvajalca.

Z enim stavkom: **kupujmo vensko blago, da bo slovensk lavec imel delo.**

Naredimo to skupaj

Zavedamo se, da mora s p tom pridobiti le slovenski držav slovenski delavec.

Istočasno se želimo izogni kršnim političnim opredeljevan

Zato k sodelovanju in podp bimo vse slovenske sindikalne nizacije, Gospodarsko, Obrt druge zbornice, vlado in parla Zvezo potrošnikov, stranke, dr predvsem pa vse slovenske g darske subjekte.

Pod akcijo se slovenski svo sindikati ne bomo podpisovali.

Želimo biti le aktiven, stvar pošten pobudnik.

Zaradi javnosti dela, pregle in nadzora bomo oblikovali i v katerem bomo poleg pobu še predstavniki največjih sofin jev in pomembnejših institucij.

Akcijo bo strokovno opredel in izvajala domača marke agencija, ki ni obremenjena s giranjem tujih, našemu gospod konkurenčnih blagovnih (Kres, Ljubljana).

Komuniciranje

Projekt "Kupujmo slovensk komunikacijsko v začetnem d tivnosti usmerjen na vse Slove Slovence. V nadaljevanju pa skušali nagovoriti tudi določe samične segmente, kot s zdomci tisti, ki se odločajo za nje, mladina...

Nagovor bo motivacijski, ren.

Aktivnosti bomo podpisovali čiteno storitveno znamko "Kup slovensko".

Za razpečavanje sporočil uporabljeni klasični komuni instrumenti in mediji, od televiz dia, tiska do lepakov, brošur, i nalepk ipd.

Kreativni (vsebinski in oblik izvedbeni del projekta bo dolo osnovi ugotovitev javnomnenj ziskave.

Tudi učinki komunikacijskih nosti bodo ugotovljeni z razisk

CENTRALIZEM ZOPER SLOVENIJO

»Ali je lokalna samouprava urejanje vsega tistega, za kar država noče prevzeti odgovornosti, ker ne prinaša ne oblasti in ne dobička?«

To je eno izmed vprašanj v knjigi dr. Cirila Ribičiča CENTRALIZEM ZOPER SLOVENIJO, ki je izšla pri ČZP Enotnost.

Avtor v njej razlaga zapletljaje pri zakonu o lokalni samoupravi s teoretičnega in praktičnega vidika. (Ne)povšeči bo politikom in predvsem ljudem, ki morajo živeti, delati in urejati svoje »lokalne probleme«.

Knjiga je polemična in je svojevrsten dokument o tem, kako (ne) vemo, kaj bi radi.

Cena 1.850,00 SIT

Knjigo lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon (061) 321-255, 313-942, faks 311-956.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo ..... izvod(ov) knjige CENTRALIZEM ZOPER SLOVENIJO. Naročeno mi/nam

pošljite na naslov: .....

Ulica, poštna št., kraj: .....

Ime in priimek podpisnika: .....

Naročeno dne: .....

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot ind. kupcu mi pošljite po povzetju

..... Žig

..... Podpis naročnika

OBSOJEN NA SVOBODO

Že uvodoma naj povem, da ne bom ocenjeval umetniške plati drame »Obsojen na svobodo«, temveč le vsebino, s katero hoče avtor opozoriti na nevarnosti pred karizmatiki, populisti in podobnimi ekstremnimi političnimi avanturisti vseh barv. Taki oblastiželjni politikanti se posebej prihajajo na površje v prehodnih obdobjih, ko se menja oblast in družbeni red države. Tako stanje je bilo v času, na katerega se nanaša navedena TV drama, in je spet prav sedaj, zato opozorila in previdnost niso odveč.

Politični povzpetneži so ne glede na barvo enako nevarni. Skupna jim je krutost in neobzirnost, ki mnogokrat preide v zločin, katerega žrtve so tudi borci proti zlu iz lastnih vrst, kot prikazuje tudi navedena drama. Vse pa opravičujejo z nekim demagoškim opravičilom, češ da cilj opravičuje sredstvo. Domobranci so recimo svoje zločine opravičevali s Kristusovim trpljenjem. Saj je znano njihovo geslo: »V imenu Kristusovih ran naj crkne partizan.«

Ob gledanju te drame sem podoživljal lastno življenjsko dramo. Razlika je le v tem, da se je moje tajno »sojenje« pred vojaškim sodiščem končalo z večletnim zaporom in ne s smrtno obsodbo.

Dobronamerno sporočilo te drame, ki ga je imel v mislih avtor in ga je tudi povedal pred začetkom predvajanja na TV, bo zagotovo zlorabljeno od tistih, ki danes hlepijo po absolutni oblasti in pri tem ne izbirajo sredstev za dosego tega cilja. Pa smo spet tam, ko cilji opravičujejo sredstva, saj bi prav sedaj nekateri radi uzakonili takoimenovano ***pozitivno diskriminacijo,*** *ki jo je v javnost lansiral (na žalost) sam predsednik ustavnega sodišča Slovenije. Ta t.i. pozitivna diskriminacija naj bi uzakonjena služila za pogrom proti »starim strukturam«, kamor prištevajo* ***tudi*** *svobodne sindikate, borce NOB, antifašistične borce in vse levičarje in patriote, ki se niso prebarvali. Ta diskriminacija se dejansko že izvaja povsod tam, kjer so prevzeli krmilo desni ekstremisti, kamor sodi tudi TV Slovenija, kjer so temeljito počistili z vsemi, ki niso iz njihove branže ali pa se niso podredili njihovemu diktatu. Celo v zabavne oddaje vmešavajo politiko v obliki primitivnih skečev. Izrecno poudarjam, da se ta kritika ne nanaša na sedanjega generalnega direktorja RTV Ljubljana gospoda* ***Žarka Petana****, saj je to funkcijo komaj prevzel in je tudi avtor navedene drame. Kolikor ga poznam in poznava se osebno, sem prepričan, da bo državno televizijo napravil vseslovensko nadstrankarsko.*

Kot nekoč se tudi sedanji uzurpatorji oblasti zatekajo k nekim nevidnim sovražnikom, s katerimi strašijo in predvsem zaslepljujejo naivne ljudi. Nekoč so strašili z notranjim sovražnikom in zunanjo ogroženostjo. Danes z udbomafijo in ravno tako z zunanjim sovražnikom, ki se kot v preteklosti menjuje in prilagaja potrebam. Otepanje z notranjim sovražnikom oziroma udbomafijo nič ne pove, nič ne razkrije, vse je nekam mistično. Za to spretno lansirano mistifikacijo so se in se tudi danes skrivajo prave lumparije.

Udbomafijo so verjetno lansirali v javnost mafijaši sami, da bi od sebe odvrnili pozornost pri grabežu družbenega premoženja in drugih lumparij. Ti mafijaši navadno v javnosti veljajo za uspešne poslovneže in še nihče ni bil kaznovan za grabež in podobna kriminalna dejanja. Našo mlado državo peljejo v razmere, ki so vladale v zgodnjem kapitalizmu prejšnjega stoletja, ponekod pa še dlje. V čas hlapcev in dekel, osiromašenih malih in srednjih kmetov, zadolženih pri posvetni in cerkveni gospodi, ki so jim na račun dolgov zasegali kmetije in jih spreminjali v hlapce na lastni zemlji. Tako bi kočali usi, če jim te dolgove po drugi svetovni vojni ne bi odpisali. Se pomnite, gospodje, kdo je bil na oblasti v času najhujših kmečkih zadolžitev v Sloveniji in kdo, ko so bili ti dolgovi odpisani?

Med ljudstvom še vedno prevladuje napačno mnenje, da je uzurpacija oblasti možna le v enopartijskih ali celo samo v socialističnih sistemih. To ne drži. Za primer vzemimo kraljevino (večstrankarsko) Jugoslavijo, kjer so se dogajale vsemogoče lumparije tja do zločinov, recimo umor Djura Djakovića in tovarišev, ki je bil izvršen v Sloveniji.

Ne samo ekstremna, temveč kar pretežni del desnice je v ofenzivi proti takoimenovanim starim strukturam. Med prištevanjo vse, ki niso njihovi, pa čeprav niso bili med komunisti ali kako drugače z njimi povezani. Pri kadrovanju, povezanem s čistkami, ravnajo po načelu: tudi če je nepismen, samo da je naš. Na vsako kritiko na njihov račun odgovarjajo s predimenzioniranimi očitki o preteklosti, ki so nemalokrat tudi primitivne laži. Najbolj udarni so prebarvani bivši kvazikomunisti, ki so postali kvazi-demokrati in so tako vedno tam, kjer je oblast. Mnogi od njih so že v prejšnjem režimu dobogateli in jih danes prav nič ni sram vpiti, kako so bili v prejšnjem sistemu zapostavljeni in diskriminirani. To so tipični povzpetneži.

Sedaj ti kameleonski povzpetneži delujejo tudi v najvišjih vodstvih nekaterih strank. Take stranke in njihovi člani sedaj očitajo, podtikajo in obtožujejo tiste, ki jih niso posnemali in ne obračajo svojega političnega prepričanja po političnem vetru. Očitajo jim, da so sestopili z oblasti, da bi na večstrankarskih volitvah ponovno prevzeli oblast. Ne vem, kaj je pri tem narobe, tudi če slednji očitek drži? Sicer pa je skrajna desnica in del klera s svojo nespametno politiko enkrat že spravil komuniste na oblast in jih bo še enkrat, pa ne tiste prenovljene, ampak one ekstremne.

Omenil sem že, da sem bil v Jugoslaviji zaprt. Začelo pa se je s tem, ker sem bil najprej Slovenec in šele potem vse drugo. Odklonil sem, da bi pri uradovanju (mejna služba) v Sloveniji uporabljal jezik »nebesnog naroda«. Več o tem sem napisal v ND 23. avg. 92, zato ne bom ponavljal. Iz podobnih razlogov sta bila od fašistov preganjana tudi moja starša. Niti polnih šest let nisem bil star, ko so ju fašisti vpričo mene vklenili in odpeljali. Mati je bila zaprta le nekaj dni, očeta pa so preganjali in zapirali vse do njegove zgodnje in sumljive smrti leta 1937. Mislim pa, da je vse to lažje prenašal kot jaz. Njega so preganjali in zapirali tuji fašisti, mene pa svoji ljudje, s katerimi smo se v NOB borili v istih vrstah. To boli, tega ne bom pozabil in ne oprostil tem ljudem. Ne bom pa se nikomur maščeval, še manj pa vseprek obtoževal, kot to počno nekateri, ki bi radi kar neko celo polstoletno obdobje proglasili za zločinsko, in to predvsem zato, da bi rehabilitirali kolaboracioniste in njihove zločine. Sicer pa je že sama kolaboracija z okupatorjem povsod po svetu okarakterizirana kot zločin. Njihov trud je le za domačo rabo ožjega kroga ljudi in kvečjemu še politično nepismene naivneže.

Upam, da sem s tem odgovoril vsem tistim, ki sedanje moje zadržanosti ne razumejo in si jo često napačno razlagajo. Pri tem ne mislim na anonimneže, slednjih sploh ne upoštevam, temveč na odkrite in poštene ljudi, ki mi svoje nestrinjanje ali čudenje povedo odkrito. Med njimi so tudi taki, ki mi pravijo, češ kaj toliko kritizirat sedanje razmere itd., saj so bile prejšnje ravno take ali še slabše. No prav! Če ne bi bilo tako, če se jugoslovanska oblast ne bi uzurpirala, in končno, če bi nam bilo v Jugoslaviji dobro, ne bi bilo blizu 90 odstotkov Slovencev in v Sloveniji živečih Neslovencev glasovalo za osamosvojitev. Všečakov pa nismo glasovali zato, da bi eno uzurpirano oblast zamenjali za drugo enako ali še slabšo. In če ne bomo še pravočasno zaustavili skrajnežev, se bo zgodilo prav to.

Žarko Žbogar,
Grajska 18,
Piran

SKEI je izdal lično brošuro z naslovom Nekatera najbolj pogosta vprašanja z nekaterimi najbolj pogostimi odgovori, ki jo je napisala njihova pravnica Lidija Jerkič. »Morda bodo tudi vam spodnje vrstice kdaj v pomoč,« je pripisala k uvodu in dodala: »Če se kdo želi pogovarjati o odgovorih in vprašanjih ali se o njih z mano prepirati, naj pokliče na (061) 312-246.«

Vprašanje:

Delavcu, trajnemu presežku, je bilo ponujeno novo delovno mesto. Kaj se zgodi, če ga odkloni?

Odgovor:

Sestavni del programa razreševanja presežnih delavcev so tudi ukrepi za ohranjanje zaposlitve delavcev. Tak ukrep je tudi ponudba novega delovnega mesta. V zvezi z zgornjim vprašanjem je treba razločevati dve možnosti:

a) če se delavcu ponudi razporeditev na delovno mesto, ki ustreza njegovi strokovni izobrazbi, znanju in zmožnostim, potem delavčevo soglasje ni potrebno, posledica odklonitve takšne razporeditve pa je prenehanje delovnega razmerja po samem zakonu (krivdno). Po prenehanju delovnega razmerja tak delavec nima pravic iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti.

b) Če je delavcu ponujena razporeditev na delovno mesto, ki ne ustreza njegovi strokovni izobrazbi, znanju in zmožnostim, je potrebno v skladu z zakonom njegovo soglasje, sicer ga ni mogoče prerazporediti. Odklonitev soglasja v tem primeru nima za posledico prenehanja delovnega razmerja po samem zakonu, pač pa po postopku in s pravicami, ki pripadajo presežnim delavcem (odpovedni rok, odpravnina, pravice na zavodu za zaposlovanje).

Vprašanje:

Kdaj začne teči šestmesečni odpovedni rok za presežne delavce?

Odgovor:

Šestmesečni odpovedni rok začne praviloma teči od dneva dokončnosti sklepa o ugotovitvi trajnega presežka delavca. Sklep je dokončen:

a) če delavec ne vloži zahteve za varstvo pravic zoper sklep, po preteku 15-dnevnega pritožbenega roka;

b) če delavec vloži zahtevo za varstvo pravic, začne odpovedni rok teči od dneva vročitve sklepa drugostopnega organa delavcu. Drugostopni organ je organ v podjetju, ki odloča o zahtevah za varstvo pravic (lahko je to posebna pritožbena komisija, lahko tudi še delavski svet).

Le v izjemnih primerih, ki jih določa ZDR, začne odpovedni rok teči po prenehanju določenega stanja oz. razloga (36. e člen ZDR). Tako začne odpovedni rok za delavce v času služenja vojaškega roka, za delavce, ki so začasno odsotni z dela zaradi bolezni, za nosečnice in delavke v času porodniškega dopusta teči šele po vrnitvi na delo (ne glede na to, da je bil sklep dokončen že prej), za delavce, člane organa upravljanja, voljene in imenovane sindikalne zaupnike in delegate skupščine družbenopolitične skupnosti pa po izteku mandata oz. v roku, določenem s KP.

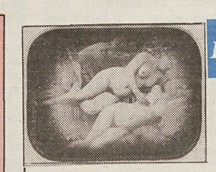

Očeta Vincenca smrt

Televizijsko dramo Očeta Vincenca smrt je Peter Božič napisal na izhodiščih lastnega istoimenskega romana (MK, 1979). Drama se sicer navezuje na širši tematski kontekst romana, vendar je zaključena pripovedna celota in samostojno dramsko delo.

Igra se dogaja dvanajst let po vojni in uprizarja zadnje dejanje razslojene, razkrojene, na vse strani sveta raztepene Vincencove družine. V središču igre so odnosi med člani družine, ki so se zbrali ob smrtni postelji očeta Vincenca. Prišli so kot potencialni dediči, igra pa pokaže, da Vincencovega sveta že davno ni več. Vincencovi potomci se srečajo zgolj z ranljivimi drobci lastnih življenj, srečanje obudi le travmatična doživetja, izpovedi in sovraštvo, ki skupaj zarišejo obrise tragične kolektivne usode.

Igra Očeta Vincenca smrt je prispodoba usodnega razpada nekega sveta, ki je skozi proces razslojevanja vasi, skozi grozote vojne ter povojno kolektivizacijo in pavperizacijo nezadržno postajal prazen, krut prostor, prizorišče smrti. Predvsem pa je to drama ljudi, ki jih je ta surovi čas usodno zaznamoval, jih ranil in pahnil v samoto, bolj kruto od ledene smrti, ki jo je režiral Andrej Stojan.

Televizijsko dramo Očeta Vincenca smrt si bomo ogledali v sredo, 16. februarja ob 20.50 na prvem programu TV Slovenija.

DE KANAL – DE

Mr. Bean

Tudi ta četrtek bomo začeli z mr. Beanom. Čeprav bo moral zgodaj vstati in celo oditi k zobozdravniku, bodo njegove težave kot vedno zabavne.

Sledi oddaja levje rjovenje nizozemskega voditelja Paula de Leeuwa. Dve njegovi oddaji sta na slovenski televiziji že lahko videli. Na festivalu v Montreuxu je dobil srebrno vrtnico za oddajo o bolnikih z aidsom.

V tokratni oddaji se bo de Leeuw pogovarjal z invalidi paraplegiki in s pritlikavci. V svojih oddajah se vedno ukvarja z občutljivimi temami, ki pa jih s svojo duhovitostjo in občutkom za mero obravnava na edinstven način.

Lev bo zarjovel v četrtek, 17. februarja ob 20.50 na prvem programu.

Lillehammer '94

Deset let po Sarajevu se smučarji, drsalci in hokejisti srečujejo na Norveškem.

Na drugem programu TVS si bomo lahko vsak dan od 12. do 27. februarja ogledali najzanimivejše prireditve. Začetek prenosa bo vsak dan ob 10. uri. Posebne oddaje bodo vsako popoldne ob 17. uri. Večerni prenosi tekmovanj v drsanju in hokeju se bodo pričeli ob 20.30. Vse nastope naših kandidatov za kolajne: Kunca, Koširja, Hrovatove, Dolžanove, Korenove, Pretnarjeve in drugih boste lahko videli v neposrednih prenosih.

Še več, kar 300 ur prenosov, si boste lahko ogledali tisti, ki lahko sprejemate Eurosport.

Program ZOI se začenja s slovesno otvoritvijo v soboto, 12. februarja ob 16. uri.

v republiških odborih

Sindikat kovinske in elektroindustrije

Vodovnik in Bizovičar v Turčiji

Predsednik Sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije Albert Vodovnik in sekretar tega sindikata Vladimir Bizovičar sta odpotovala na večdnevni obisk k sindikatu kovinarjev Turčije, kamor ji je le-ta povabil.

Ker gre za prvo vzpostavitev stikov med tema sindikatoma, bodo teme pogovorov predvsem medsebojno informiranje o gospodarskih in socialnih razmerah v obeh državah, posebej v kovinski in elektroindustriji, ter delovanje sindikatov v teh razmerah. Pogovarjali se bodo tudi o medsebojnem sodelovanju, v prihodnje.

Pavle Vrhovec

v območnih organizacijah

Podravje

Negotova usoda sindikalnega podjetja Sintro?

Že lep čas se v Svobodnih sindikatih Podravja ukvarjamo s problemom podjetja, ki smo ga ustanovili. Naš cilj je bil zagotoviti članstvu ugoden nakup vseh vrst blaga in zanje opravljati nekatere storitve (npr. organiziranje izletov, finančno svetovanje itd.).

Prodaja je sicer stekla, tako grosistična kot maloprodaja v najemnih prostorih. Obseg dela pa ne pokriva stroškov poslovanja. Zlasti je problematična grosistična prodaja, saj se sindikati podjetij in zavodov na naše akcije ne odzivajo. Lokal za maloprodajo pa je v postopku vrnitve bivšemu lastniku.

Zaenkrat smo se odločili podjetje obdržati. Zlasti različnam na resnost sindikalnih vodstev v podjetjih, da se bodo posluževala naše grosistične prodaje, ki je legalna in zakonita.

Vekoslava Krašovec,
vodja strokovne službe

v samostojnih sindikatih

Sindikat vzgoje, izobraževanja in znanosti

Pismo dr. Slavku Gabru, Ministru za šolstvo in šport RS

ZADEVA: KOLEKTIVNA POGODBA ZA DEJAVNOST VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA (osnutek)

Spoštovani!

Na podlagi sklepa Republiškega odbora SVIZ Slovenije z dne 12. 1. 1994 vam pošiljam prvi osnutek Kolektivne pogodbe za dejavnost vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji in predlagam, da določite pogajalsko skupino za pogajanja o kolektivni pogodbi dejavnosti.

Naš predlog za sklenitev posebne kolektivne pogodbe utemeljujemo z dejstvom, da posamezne zadeve s področja pravic in obveznosti iz delovnega razmerja v vzgoji in izobraževanju niso zadovoljivo urejene z veljavnimi zakoni (dopusti, dodatki za pogoje dela, drugi prejemki in povračila stroškov) oz. jih je potrebno podrobneje urediti (kriteriji za razporejanje presežnih delavcev, pogoji za delovanje sindikata, sodelovanje delavcev pri odločanju idr.), ker so sicer prepuščene fantaziji ravnateljev in vodijo v skušnjavo samovoljnega oz. »samoupravnega« urejanja največkrat na škodo zaposlenih in pa tudi učencev in države.

Med razlogi za posebno kolektivno pogodbo za dejavnost vzgoje in izobraževanja pa je tudi dejstvo, da posamezne negospodarske dejavnosti, ki se prav tako financirajo iz proračunskih ali pa javnih sredstev sklepajo – ne glede na zakone oz. kolektivno pogodbo za negospodarske dejavnosti še posebne pogodbe, v katerih praviloma ugodneje urejajo delovne pogoje in plače v celoti. Dokaz, da vlada RS pristaja na tak način urejanja teh zadev, je kolektivna pogodba za dejavnost zdravstva in socialnega skrbstva ter pred kratkim podpisana poklicna kolektivna pogodba za zdravnike in zobozdravnike. Zato pričakujemo, da boste kot minister za šolstvo in šport vložili napor za podpis posebne kolektivne pogodbe tudi za dejavnost vzgoje in izobraževanja, s ciljem, da zaposleni v tej dejavnosti ne bi bili postavljeni v slabši položaj kot drugi uporabniki javnih proračunskih sredstev.

SVIZ Slovenije je osnutek kolektivne pogodbe doslej obravnaval le v ožjih delovnih telesih in organih sindikata.

V širšo obravnavo bi osnutek poslali po prednodni prvi obravnavi s pogajalsko skupino MŠŠ.

Takrat bi k obravnavi pritegnili tudi še drugi reprezentativni sindikat iz dejavnosti vzgoje in izobraževanja. V primeru neodzivnosti MŠŠ pa bomo prisiljeni sami izpeljati najširšo obravnavo na podlagi predloženega osnutka.

V pričakovanju vašega hitrega odziva vas pozdravlja

Vladimir Tkalec,
glavni tajnik RO SVIZ Slovenije

Pergam – konfederacija sindikatov Slovenije

VREDNOSTI IZHODIŠČNIH OSEBNIH DOHODKOV ZA MESEC JANUAR 1994

V skladu s Kolektivno pogodbo celulozne, papirne in papirno predelovalne dejavnosti ter na osnovi Kolektivne pogodbe za grafično, časopisno informativno, založniško in knjigotrško dejavnost in sklenjenih aneksov k tej predelovalni pogodbi, GZS – Združenje celulozne, papirne in papirno predelovalne industrije in Združenje za tisk ter KSS PERGAM, objavljamo vrednosti izhodiščnih osebnih dohodkov za mesec JANUAR 1994. Za naše člane v podjetjih lesne in kemične dejavnosti objavljamo izhodišče panožnih pogodb teh dejavnosti, za naše člane v drugih dejavnostih, ki nimajo sklenjenih še novih panožnih pogodb, pa objavljamo izhodišča Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo.

Izhodiščni bruto osebni dohodki za JANUAR 1994

Tarif. raz.	celuloz. papirna dejav.	grafič. dejav.	čas. inf., zal., knjigotr. d.	lesna dejavn.	kemična dejavn.	SKP za gosp.
I.	35.548	38.026	38.026	46.793	45.765	35.548
II.	40.880	41.829	43.730	51.707	50.360	39.120
III.	46.212	46.772	49.434	57.498	56.237	43.685
IV.	51.545	52.857	55.138	64.107	62.701	48.699
V.	60.432	60.842	64.645	72.520	70.928	55.096
VI.	78.206	70.349	83.658	86.550	84.652	65.759
VII.	92.425	79.855	98.869	98.268	96.111	74.656
VIII.	117.308	110.276	125.487	116.989	114.420	88.883
IX.	135.082	133.092	144.500	140.347	137.267	106.629
Koefic. ras. živ. strošk. dec. 93 po eskalacijski lestvici iz KP	0,0%	0,0%	0,0%	1,5%	1,5%	0,0%
Znesek za prehrano	7.110	5.519	7.968	6.841	5.200	5.200

Regres za prehrano za tekoči mesec se delavcem izplača v denarnem znesku najkasnejše do izplačila plač.

ZNESEK REGRESA ZA MALICO na osnovi vladne uredbe je 7.568 sit.

Izjemno hitra rast produkcije v decembru

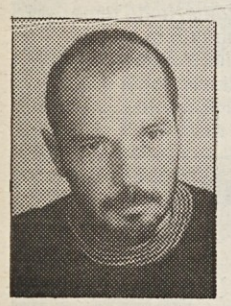

Piše: Franci Križanič

Slovenska industrijska produkcija iz meseca v mesec hitreje raste. Decembra lani se je povečala že po dobrih 30% letno. Lani v celem letu je naraščala povprečno po slabe 4% letno. Rast ni bila zdržna, saj se je produkcija v obdobju povečane državne regulacije (»zamrznitve plač«) od februarja do junija 1993 zmanjševala, od julija lani pa je (s prekinitvijo v avgustu) hitro, po okoli 14% letno, naraščala. S tem se je ponovilo nihanje produkcije, značilno tudi za leto 1992, ko je v prvem polletju upadala in v drugem naraščala. Rast se je nato lani februarja ustavila zaradi povečanega državnega vmešavanja v gospodarjenje, letos pa se utegne podobno ponoviti zaradi uvajanja novih davkov.

Naraščanje produkcije je lepo opaziti tudi v medletnih primerjavah. Decembra lani je bila slovenska industrijska produkcija skoraj 5% nad primerljivo predlansko in 4% nad primerljivo ravnijo decembra 1991. Od svojega največjega decembrskega obsega, doseženega v letih 1986 in 1988, ko še nismo imeli božičnih počitnic, je bila manjša za 40%. V celem lanskem letu je bila slabe 3% pod primerljivo predlansko in kar 36% pod svojo najvišjo ravnijo doseženo leta 1986.

Od osamosvojitve leta 1991 je naša industrijska produkcija upadla za 16%, pred njo (1986 do 1991) pa za 24%. Sodeč po upadu dejavnosti (druge panoge so delile usodo industrije), je bila torej škoda, ki jo je utrpelo slovensko gospodarstvo do sredine osemdesetih let dalje v Jugoslaviji (ta škoda je nastajala zlasti zaradi napak zvezne gospodarske politike in temu sledeče hiperinflacije ter recesije), precej večja od osamosvojitvenih stroškov. Pri tem moramo upoštevati, da je bilo 3-odstotno lansko zmanjšanje slovenske industrijske produkcije posledica tekočih napak naše gospodarske politike (pri enakih manirah, kot jih je imela gospodarska politika v nekdanji Jugoslaviji) in ne posledica multipliciranega upada (neposredne in posredne) prodaje na Jug.

Na sorazmerno ugoden medletni rezultat lanskega decembra (glede na obseg industrijske produkcije v predlanskem decembru), je poleg hitre decembrske rasti, vplival tudi en delovni dan več (prazniki so bili v soboto in nedeljo) v decembru 1993 kot enakega meseca 1992. Zaradi kolektivnih dopustov med božičnimi počitnicami je bil ta vpliv nekoliko manjši, kot bi bil sicer. Ker so bile letos tudi novoletne počitnice na že sicer dela prosto soboto in nedeljo, si lahko podobno in še večjo okrepitev produkcije v medletni mesečni primerjavi obetamo tudi za januar. V tem mesecu je letos 5% več delovnega časa kot lani, obenem pa je industrijska produkcija na sorazmerno visoki ravni zaradi rasti od julija 1993 dalje. Letošnja januarska produkcija bo tudi ob stagnaciji v tem mesecu krepko presegala primerljivo lansko.

Decembrski podatki kažejo, da se povpraševanje po slovenskem blagu še vedno krepi. Prodaja v trgovini na drobno je bila lani celo leto 5%, v samem decembru pa skoraj 7% obsežnejša kot pred letom; zaloge neprodanega blaga v slovenski industriji pa so decembra 1993 upadale po skoraj 24% letno – najhitreje v celem letu – in bile 12% nižje kot decembra 1992. Ankete Zavoda Republike Slovenije za statistiko kažejo, da je imela decembra lani na domačem trgu zmerne probleme polovica, na svetovnem pa tretjina anketiranih gospodarskih organizacij, le pri slabi desetini je bilo stanje še vedno kritično. Ti odstotki so precej nižji kot pred letom, zlasti sredi 1992. Nekdanji jugoslovanski trg je tudi v decembru 1993 pogrešalo približno dve tretjini anketiranih podjetij. Dobra tretjina (enako kot aprila 1992, ko je bilo stanje najslabše) je razmere ocenjevala za kritične.

Kljub izboljševanju gospodarske dejavnosti, krepitvi povpraševanja in dejstvu, da se likvidnostna kriza (sodeč po dokaj »grobem« orisu, ki ga dajejo odgovori na anketo Zavoda Republike Slovenije za statistiko) ne poglablja, se število zaposlenih iz meseca v mesec hitreje zmanjšuje. V lanskem juniju, pred začetkom regulacije plač s kolektivnimi pogodbami, se je skupno število zaposlenih v Sloveniji zmanjševalo po slaba 2% letno, novembra lani (decembrskega podatka še ni) pa je upadalo že po dobrih 7% letno. Razlika v hitrosti je tolikšna, da bi v primeru počasnejšega upadanja zaposlenosti (torej takšnega kot junija in ne novembra) v letu dni prihranili okoli 36.000 delovnih mest.

Novembra 1993 je bilo v družbenem in privatnem sektorju zaposlenih dobrih 650.000 ljudi (junija še 666). Njihovo število je v enem mesecu upadlo za 2.700 in bilo skoraj 4% manjše kot novembra 1992. Tudi lanskega novembra se je kriza brezposelnosti poglabljala samo v gospodarstvu družbenega sektorja. Tu je bilo zaposleno samo še 472.000 ljudi, njihovo število pa je upadalo po skoraj 11% letno in bilo okoli 8% manjše kot pred letom. Od novembra 1992 do novembra 1993 se je število zaposlenih v gospodarstvu družbenega sektorja zmanjšalo za 40.000. Če se bo še naprej leto dni zmanjševalo z novembrsko hitrostjo, pa bo v tem mesecu letos manjše še za 50.000. To bi utegnila biti cena nepodpisanega socialnega pakta in previsoke osnovne plače, postavljene v kolektivnih pogodbah.

ISKRENJE V DIREKTORSKIH OČEH

V prejšnji številki DE smo objavili tabelo, iz katere je razvidno, kako direktorji, ki jih redno trimesečno anketira zbornična služba za konjunkturo in ekonomsko politiko, ocenjujejo vpliv posameznih ekonomskih dejavnikov na konkurenčnost gospodarstva (oziroma njihovega podjetja). Iz tabele je bilo razbrati, da se je povečalo število tistih direktorjev, ki bolje ocenjujejo denimo tečaj tolarja, poslovno klimo, energetsko oskrbo, stroške in tudi gospodarsko politiko. Tudi nasploh je zrasel optimizem direktorjev, saj je v tej anketi, opravljeni proti koncu lanskega leta, svoj položaj ocenilo za zadovoljiv ali dober že 82% anketirancev iz industrije in rudarstva ter kar 94% anketiranih trgovskih podjetij.

Precej bolj optimistične kot doslej so tudi napovedi anketiranih direktorjev za naslednje nekajmesečno obdobje. Za prvo četrletje tega leta je skoraj polovica anketiranih iz industrije in 40 odstotkov anketiranih direktorjev iz trgovskih podjetij napovedalo naraščanje prodaje. Da bo prodaja upadala, je napovedalo samo 12% direktorjev iz industrije in 6% anketiranih trgovcev. Sredi minulega leta je bila takšna trimesečna napoved skorajda natanko zrcalna slika, se pravi bistveno bolj črnogleda. Na vprašanja o izvozu je 59% anketiranih odgovorilo, da pričakujejo povečevanje, 18% pa, da se boje upadanja. Podobna so pričakovanja tudi glede rasti proizvodnje: 48% anketiranih v industriji je napovedalo, da bodo lahko izdelali več izdelkov, samo 18 odstotkov pa se boji še nadaljnjega upadanja. Oba ta podatka sta bistveno ugodnejša kakor tista iz lanske junijske in septembrske ankete.

Zanimiva so tudi cenovna pričakovanja. Kaže, da inflatornih pričakovanj in na njih zidanih cen ni več. Večina med anketiranimi direktorji napoveduje, da v prvih treh mesecih letošnjega leta ne bodo spreminjali cen, v industriji pa jih kar 28% meni, da bodo morali cene v začetku tega leta znižati, če bodo hoteli dobro prodajati svoje izdelke. Najbolj pesimistične pa so bile napovedi direktorjev glede likvidnosti, višine stroškov denarja (obresti) in glede možnosti zaposlovanja. V industriji na primer je kar 46% anketiranih direktorjev napovedalo zmanjševanje števila zaposlenih.

Kot smo uvodoma omenili, je svoj trenutni poslovni položaj ocenilo za zadovoljiv ali dober 82% anketiranih iz industrije in rudarstva ter 94% trgovcev. Dobra tretjina povprašanih pa je tudi napovedala, da se bo v podjetju, ki ga vodijo, položaj občutneje popravil že v prvi polovici tega leta. Le 7% anketiranih direktorjev je menilo, da se jim bo položaj poslabšal, drugi pa menijo, da se njihov položaj ne bo relativno bistveno spremenil. Tudi v teh napovedih je opaziti mnogo več vedrine kot pred tremi meseci. Da bi se le uresničilo!

Po »Oceni konjunkturnih gibanj v Sloveniji v decembru 93« povzel B. R.

LIVARNA ŠTORE DELA

V Livarni Železarne Štore, ki so jo Slovenske železarne oddale v najem zasebniku, so minuli ponedeljek začeli ponovno delati. Sindikalni zaupnik Milan Kreuh nam je povedal, da imajo za kakih 300 ton naročil in da bo livarna potem, ko bo naročila izpolnila, ponovno ustavila delo, če novih naročil medtem ne bo. Livarna je, kot je znano, dana v enoletni najem. Pred stečajem je bilo v njej zaposlenih 230 delavcev, računajo pa, da bi letos dobilo v njej delo 150 ljudi.

B. R.

OSREDNJO VLOGO V ROGAŠKI IMA »PROGRAM TERMALNE VODE«

Ko so morali pred časom v Zdravilišču Rogaška Slatina zaposleni nekoliko zategniti svoje pasove in si, kot mnoga druga slovenska podjetja, razmeroma na hitro poiskati nove trge, so nekateri dvignili vik in krik, češ da gre za umiranje in da je pred nami novi pogreb. Pa se »zanesljive« napovedi »dobro obveščenih« aferologov do danes še niso uresničile. In precej bi lahko stavili, da se zlepa tudi ne bodo. Res je sicer, da se zdravilišče ne koplje v denarju. Pomembnejše od tega pa je, da stopa po začrtani poti in da privablja iz leta v leto več gostov. Domačih in iz tujine.

V primerjavi z letom 1992 so lani v Zdravilišču Rogaška Slatina zabeležili za osem odstotkov več nočitev domačih gostov in za prav toliko odstotkov več nočitev tujih gostov. Tja so ponovno pričeli zahajati tujci. Med njimi je največ Avstrijcev, ki so lani zabeležili 35 odstotkov več nočitev kot leta 1992. Na drugem mestu so Nemci z indeksom 118, na tretjem pa »ostali tujci« z indeksom 145. Ti »ostali« so namreč lansko leto prenočevali v Rogaški za 45 odstotkov pogosteje kot leto poprej.

Iz znanih in obenem razumljivih razlogov pa so lani Rogaško Slatino »pustili na cedilu« gostje iz sosednje Hrvaške. Ti so še pred dvema letoma imeli v tem kraju skoraj 64.000 nočitev, lansko leto pa komaj četrtino tega. No, ne glede na to je v Rogaški vse več življenja. Vse več je tudi domačih gostov. Če pa bi bili Slovenci za spoznanje bolj polnih žepov, pa bi bilo v tem mikavnem zdraviliškem kraju prav gotovo še precej živahneje.

Zdravstvo ima pod svojo streho že tri podjetja

Rogaška Slatina privablja ljudi z vseh vetrov predvsem zaradi svoje ponudbe. Ta je pestra, kakovostna in – vsaj tako vsi po vrsti zatrjujejo – povsem na evropski ravni. Pravzaprav pridejo tu na svoj račun tudi zbirčneži, predvsem pa ljudje, ki so se odločili za preventivo in zdravstvene storitve.

Zdravstvo ima po novem pod svojo streho tri podjetja: Zdravstvo d.o.o., Dentalni studio d.o.o. in Beauty center d.o.o. Samo Zdravstvo zaposluje že 160 delavcev, od tega 17 zdravnikov, v glavnem specialistov, doktorja medicinske znanosti in 3 magistre medicinskih znanosti.

Podjetje Zdravstvo nudi svojim gostom storitve na področjih preventive, zdravljenja in rehabilitacije. Na področju preventive so lani v Rogaški Slatini uvedli timski pristop k zdravljenju razvad, predvsem kajenja. Že od prej pa imajo tu tudi programe hujšanja. V strokovni ekipi sodelujejo specialist internist, specialist s področja akupunkture, psihiater-psihoterapevt, psiholog, fizioterapevti in medicinske sestre.

Poleg tega si je Rogaška pridobila laskava priznanja kot vodilni center za specialistične preventivne preglede vodilnih in vodstvenih delavcev Slovenije. Samo lani je bilo v tem zdravilišču več kot 600 ljudi na takoimenovanem konziliranem specialističnem pregledu.

Na področju zdravljenja so v tem zdravilišču lani pričeli z ultrazvočnimi pregledi sklepov in vezivno-mišičnega sistema ter ultrazvočnimi pregledi srca. Na področju rehabilitacije pa so uvedli takoimenovano fitoterapijo, to je zdravljenje z zdravilnimi zelišči, predvsem z inhalacijami, zeliščnimi kopelmi in čajnimi napitki.

H klasičnim vrstam balneoterapije v Rogaški pa so lani dodali še nekatere posebne oblike masaž, kot so refleksna, shiatsu in tajska masaža. Zaokrožili so tudi terapijo limfnega endema in varikoznih stanj z nakupom preso-terapevtskega aparata in z lastnim izdelovanjem elastičnih nogavic in oblačil po meri bolnika. V fizioterapiji pa so uvedli lasersko terapijo.

Upniki zaupajo v razvojne programe Rogaške

Zdravilišče Rogaška je leta 1988 začelo izvajati takoimenovani program širitve zunanjepenzionske ponudbe. Ta je vključeval gradnjo teniške hale, Beauty centra, Dental studia, adaptacijo gostinskih objektov in še nekatere druge naložbe, ki naj bi prispevale pestri in kakovostni ponudbi zdravilišča. Svoje velikopotezne načrte so v Rogaški uresničili, vse omenjene naložbe se že obrestujejo. Vendar poslovanje celotnega sistema še vedno bremenijo dolgovi. Posebno zato, ker je vojna vihra na Balkanu zmanjšala obisk gostov, posebno iz tujine. V Rogaški so si zato zastavili revitalizacijski program, ki je slonel predvsem na prilagajanju plač ustvarjenim rezultatom, prilagajanju števila delavcev dejanskemu obsegu poslovanja in na reorganizaciji zdravilišča po načelu kapitalske koncentracije in podjetniške decentralizacije.

Danes je Zdravilišče Rogaška poslovni sistem z več kot 100 milijoni mark kapitala. Celotni sistem pokriva vse stroške tekočega poslovanja, ne pokriva pa obveznosti iz naslova kreditnih pogodb iz preteklosti. Zato je zdravilišče podpisalo dolgoročno pogodbo o sporazumni poravnavi obveznosti v desetih letih in doseglo znižanje obrestne mere. To reprogramiranje dolgov vsekakor dokazuje zaupanje upnikov v razvojne programe Rogaške, pri katerih ima osrednjo vlogo »program termalne vode«.

Andrej Ulaga

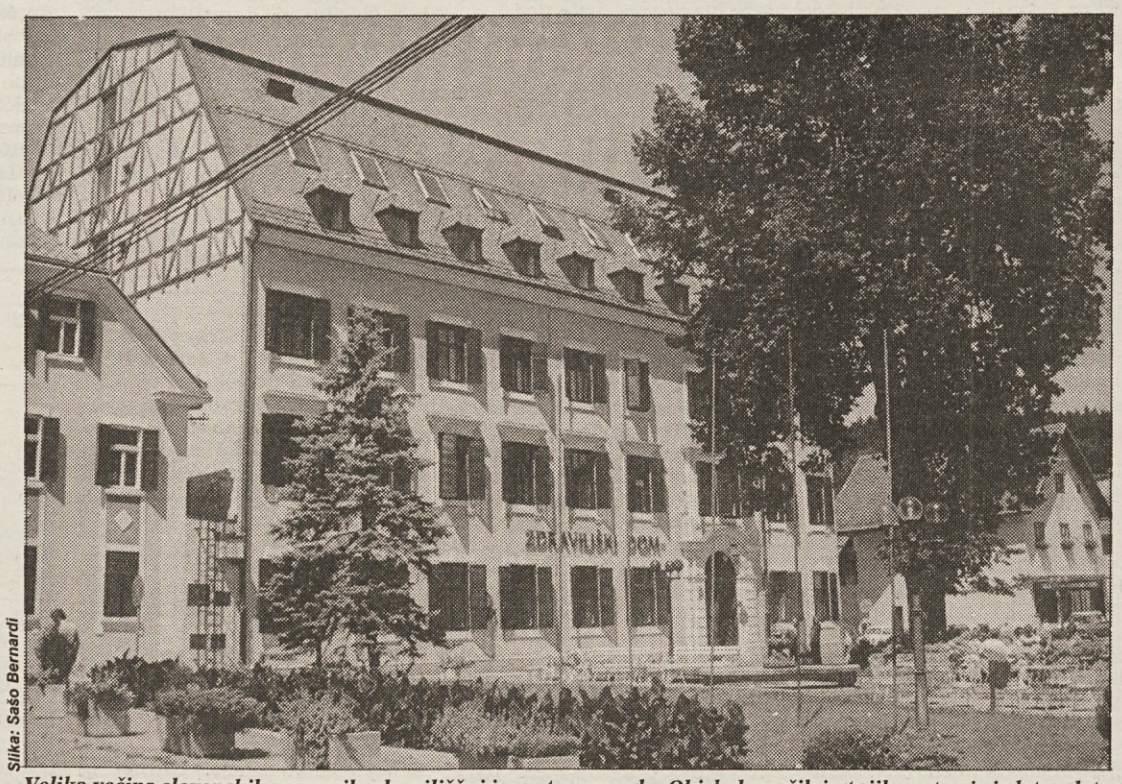

Slika: Saša Bernardi

Velika večina slovenskih naravnih zdravilišč si je spet opomogla. Obisk domačih in tujih gostov je iz leta v leto večji. Da bi se le s takimi in podobnimi rezultati, kot jih beležijo v naših zdraviliščih, lahko pohvalilo tudi ostalo turistično gospodarstvo!

SLOVENIJA JE BLIŽE EVROPI, KOT MISLIMO

Kam sodi Slovenija? Ali ima res kakšne možnosti, da se kolikortoliko uspešno kosa z gospodarstvom Evropske skupnosti? Ali pa je nemara resda najboljša med vzhodnoevropskimi državami, ali bolje rečeno, med državami, ki spreminjajo nekdanji komunistični sistem v kapitalističnega, toda zato še vedno strašansko oddaljena od pravega kapitalističnega sveta? Na ta vprašanja smo že lahko prebirali različno intonirane odgovore, enega zadnjih in dovolj zanimivih pa daje Tone Krašovec v časniku Finance. Krašovec v članku, ki temelji na primerjavah bruto družbenega proizvoda, deležih posameznih gospodarskih dejavnosti v BDP, stopnji inflacije, brezposelnosti, deležu izvoza in uvoza ter drugih gospodarskih kazalcih, trdi, da se Slovenija lahko evropski skupnosti in EFTA postavi ob bok.

Zakaj? Primerjava gospodarskih kazalcev za obe skupini držav in Slovenije za slednjo ni ravno brezupna, trdi Krašovec, čeprav je velikost in gospodarska moč evropskega gospodarskega prostora zastrašujoče velika. Skupni bruto družbeni proizvod dosega vrednost 6874 milijard dolarjev, na prebivalca pa 18200 dolarjev (vsi podatki veljajo za leto 1992), pri čemer približno 370 milijonov prebivalcev pomeni ogromno kupno moč. Kaj naj nasproti temu kolosu naredi Slovenija s svojo krpo zemlje, kapljo morja, prebivalcev za večje mesto in s trikrat nižjim bruto produktom na prebivalca, kot je povprečen v evropskem kapitalističnem delu?

No, po BDP na glavo prebivalca smo res daleč zadaj, zlasti glede Efte. Toda Evropska gospodarska skupnost ni tako homogena in njeni dve najslabši članici, Portugalska in Grčija, nas ne prekašata prav veliko v tej kategoriji. Če pa upoštevamo dejansko kupno moč glede na raven cen, pa smo jima še posebej blizu. Zelo slabi smo glede inflacije in tudi letos bo tako, čeprav vlada meni, da bo inflacija padla močno pod dvajset odstotkov letno. Pomembnejše od stopnje same pa je, da bo, kot kaže, inflacijo mogoče znižati brez šokantnih terapij. Tudi po številu nezaposlenih delazmožnih prebivalcev smo spredaj, toda posamezne države iz obeh skupin so nam za petami. Po najnovejših podatkih, ki pa jih Krašovec še ni mogel upoštevati, naj bi inflacija na Finskem (članica Efte) že dosegla 20 odstotkov. Je pa ta podatek povsem neuraden in tudi malo verjetno je, da bi se gospodarski položaj v tej državi v enem samem letu tako močno poslabšal, da bi se brezposelnost povečala od 13%, ki jih za leto 1992 navaja Krašovec, na 20 odstotkov. Kakorkoli, v EGS naj bi v letu 1992, na katero se nanaša večina podatkov, večjo inflacijo kot Slovenija že imeli Španija in Irska.

Po drugih kazalcih pa smo zelo blizu obema gospodarskima skupnostima, piše Krašovec. Naša ničelna rast družbenega produkta v lanskem letu (torej letu 1993) ni katastrofalno slaba, če jo primerjamo z 1,4-odstotno povprečno rastjo v EGS in z 0,6-odstotnim zmanjšanjem rasti družbenega proizvoda v Efti v letu 1992.

Povsem enakovredni smo povprečnim rezultatom teh skupin pri izvozu in uvozu s področja Evropske skupnosti. Prispevek industrije k bruto družbenemu proizvodu je pri nas še precej višji kot v državah članicah Evropske skupnosti in Efte, kar pomeni, da še nismo tako daleč na poti v postindustrijsko družbo kot države omenjenih skupin. Tudi delež kmetijstva je pri nas še sorazmerno višji, čeprav na prvi pogled ni tako. Toda k sorazmerno visokemu deležu kmetijstva pri družbenem proizvodu veliko prispevajo Grčija s 16-odstotnim deležem, Irska z 10,5-odstotnim deležem kmetijstva v družbenem proizvodu in Islandija z 12-odstotnim deležem. Brez teh držav pa je povprečni delež kmetijstva pri ustvarjenem bruto proizvodu med dvema in štirimi odstotki.

Če k vsemu temu dodamo še slovenski izvoz na prebivalca, ki je sorazmerno visok in kajpak daleč presega druga nekdaj socialistična gospodarstva, položaj Slovenije prav gotovo ni brezupen, zaključuje Krašovec.

B. R.

BRCAJ, DOKLER SI ŽIV

Nedolgo tega se je šušljalo, da je le še vprašanje časa, ko bo morala novogoriška Livarna v stečaj. V začetku tega leta je bil zamenjan tudi direktor, kot smo zvedeli, zaradi slabih poslovnih rezultatov, saj je lani Livarna prigospodarila okoli 120 milijonov tolarjev izgube, deloma iz tekočega poslovanja, deloma zaradi dolgov. Ko pa smo te dni preverjali, ali je Livarna v stečajnem postopku, nas je v.d. direktorja Marko Kumar prijetno presenetil.

»Ma, kakšen stečaj, kdo pa govori o stečaju?« se je postavil v bran in dodal: »O stečaju niti ne razmišljamo, saj imamo kar nekaj obetov, da bomo rešili težave. O stečaju so res pred časom razmišljali v nekaterih krogih izven livarne. Pri nas o tem nočemo niti slišati, dokler je delo.«

Potem nam je povedal, da ima Livarna svoj krog kupcev, ki ga sicer glede njihove plačilne navade selekcionirajo, uspeli pa so se z dobavitelji dogovoriti o podaljšanju roka za plačilo dobav. Tudi Komercialna banka Nova Gorica jim je podaljšala roke za poplačilo izvoznih kreditov, ni pa mogla dati garancije za pomemben posel z nekim nemškim partnerjem – kljub temu, da je Livarni garancijo že obljubila. Strogi do Livarne so bili tudi v elektrogospodarstvu, saj so ji v minulem januarju dobavljali minimalno količino električne energije in zato nekaj pogodbenih poslov niso mogli uresničiti.

»Ta dolg smo plačali in dobava električne energije je spet normalna, mi pa tudi normalno delamo,« je poudaril Kumar. Ker ima Livarna tretjino proizvodnih zmogljivosti prodanih za štiri leta vnaprej z eno samo pogodbo in ob tem, da so v januarju prihajali kupci z naročili, si Kumar obeta, da bodo dosegli rentabilnostno mejo proizvodnje, ki je okoli 350 ton izdelkov. Seveda pa vodstvo, za vsak primer, že pripravlja tudi program zmanjševanja števila zaposlenih, saj zagotovila, da bodo tudi v resnici dobili naročil za tolikšno proizvodnjo, kajpak ni. Zdaj je v podjetju zaposlenih 132 delavcev.

»Težko bo, vendar pa mislim, da se nam bo uspelo izogniti tako neveseli usodi, kot je stečaj podjetja.«

B. R.

Priročnik za vsakogar, ki ga kakorkoli zadeva privatizacija družbenega kapitala v Sloveniji

Gojko Stanič: MOJE DELNICE

Iz vsebine knjige:

Izbira pravnoorganizacijske oblike družbe; Lastni in tuji kapital; Delnice; Vrste delnic; Osnovni vložki in poslovni deleži; Partnerstvo – osnova modernega podjetništva; Notranji delničarji kontrolirajo družbo; Delovno razmerje in delničarstvo; Upravljanje delniške družbe; Divja privatizacija; Način zbiranja denarja za managersko-delavski odkup; Tuji lastniki slovenskih podjetij.

Cena knjige 2.500 SIT + 5-odstotni prometni davek: 2.625,00 SIT.

Naročite jo lahko tudi pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon 321-255, telefaks 311-956.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) knjigo Gojka Staniča MOJE DELNICE. Naročeno mi (nam) pošljite na naslov:

.....

Ulica, poštna št., kraj: .....

.....

Ime in priimek podpisnika: .....

Račun bom(o) plačal(i) v zakonitem roku.
Ind. kupcem pošiljamo po povzetju.

....
Žig Podpis naročnika

PREJELI SMO

Vse je mogoče – pa še res je

V Uradnem listu Republike Slovenije št. 1 z dne 8. 1. 1994 so Slovenske železnice Ljubljana objavile javni razpis za nabavo materiala za investicijsko vzdrževanje železniške infrastrukture v skladu s proračunom Republike Slovenije za leto 1994.

Na prvem mestu specifikacije materiala je navedeno 990 ton tirnice UIC 60, 880 N/mm osnovne dolžine 120 m, standard JŽS G1 019.UIC 860-0.

Glede na to, da sem v začetku jeseni 1993 v dialogu z g. Marjanom Rekarjem, glavnim direktorjem Slovenskih železnic Ljubljana, zagovarjala nakup 120-metrskih tirnic »UST IN TIME« direktno iz valjarne kot najbolj ugodno in hkrati racionalnejšo rešitev od tiste, ki jo je zagovarjal g. Rekar z dograditvijo pred več kot 20-imi leti nakupljene in že napol korodirane varilnice, ki ves ta čas leži na prostem na dvorišču Mostovne v Šiški in v kateri naj bi po dograditvi varili 25–30-metrske tirnice na poljubno dolžino, ki bi jih kupovali po nižji ceni za kilogram v Republiki Češki, sem postala pozorna na omenjeni podatek o dolžini tirnice v javnem razpisu in sem se hotela prepričati, če je mogoče prišlo do napake v razpisu.

Namreč, v omenjenem dialogu je G. Rekar odločno zavrnil mojo trditev, da je racionalnejši nakup 120-metrskih tirnic direktno v valjarni tudi, če je cena za kilogram takšne tirnice nekoliko višja od tiste za kilogram 25–30-metrske, ker se s takšnim nakupom izognemo naslednjim stroškom:

- *prevoza 25–30-metrske iz Republike Češke do varilnice v Ljubljani,*
- *stroškom razkladanja*
- *stroškom varjenja,*
- *stroškom nakladanja,*
- *stroškom prevoza od varilnice do mesta vgraditve.*

Zavrnitev je utemeljeval z dvema »argumentoma«, citiram: »Prvič, če hočemo izkoristiti tuje kredite, moramo imeti izdelane projekte, kar za varilnico imamo, in drugič je cena 25–30-metrskih tirnic znatno nižja po kilogramu kot cena 120-metrske tirnice.«

Ker nisem imela vpogleda v cenike enih in drugih tirnic, niti v količinske potrebe SŽ po tirnicah vsaj za naslednjih pet let, kakor tudi ne v stroške dograditve varilnice in stroške njenega obratovanja, sem se vdala in sprejela argumente g. Rekarja kot utemeljeno poslovno odločitev z domnevo, da je le-ta najbrže podprta s tehničnimi analizami in na njih slonečimi projekcijami bodočega razvoja Slovenskih železnic Ljubljana. Toda, ko sem v javnem razpisu prebrala, da Slovenske železnice iščejo najboljšega ponudnika za dobavo 120-metrskih tirnic, sem pomislila: »Pa sem le imela prav.« Hotela sem se o tem prepričati, zato sem se naročila na razgovor pri G. Rekarju. Žal do razgovora ni prišlo in bolj ko se čas odmika, mi postaja manj pomembno, ali sem imela prav ali ne, da bi le slovenskim železnicam uspelo ustvariti boljši poslovni rezultat v letu 1994. Gre namreč za naša skupna sredstva, za sredstva slehernega davkoplačevalca.

Domnevam, da bi bil razpis lahko razveljavljen, če bi se naknadno ugotovilo, da bi za Slovenske železnice bile vseeno cenejše 25–30-metrske tirnice v lastni varilnici, varjene na ustrezno dolžino. Možno je domnevati tudi to, da bi bil razpis lahko razveljavljen tudi zaradi drugih razlogov. In če bo res razveljavljen, upam, da bo g. Rekar trdno zagovarjal svoje argumente, s katerimi je lani suvereno zavračal moje.

Petriša Žnidarčič,
Mucherjeva 10, Ljubljana

Piše: Jože Smole

Prednost domačim izdelkom

Dnevni časopisi, radio in TV še niso izčrpno poročali o pobudi ZSSS za široko akcijo KUPUJMO SLOVENSKO. Namesto osnovne poklicne naloge objektivno obveščati javnost, je nekaj novinarskih peres pohitelo s poskusi smešenja te pobude. Svobodni sindikati gredo nekaterim tako na živce, da vsako njihovo pobudo takoj predstavijo v popačeni podobi. Tako so stališča ZSSS v pogajanjih za socialni pakt prikazali kot nekaj, kar naj bi bilo v nasprotju z interesi zaposlenih. S tega vnaprejšnjega odklonilnega odnosa do Svobodnih sindikatov so tudi zadnjo pobudo takoj okvalificirali za preproščino (sancta simplicitas).

Zapisali so, da se ZSSS zavzema proti kupovanju uvoženega blaga. Oblikovalci tako potvorjenega stališča ZSSS so žonglirali z retoričnim vprašanjem: ali naj to pomeni, da Slovenci ne bi smeli kupovati avtomobilov?

Smisel pobude ZSSS pa je popolnoma jasen. Z njo opozarjajo na potrebo po zaščiti domače industrije in obrti (tako kot ščitimo naše kmetijstvo) ter potrebo, da pri izbiri izdelkov enake kakovosti dajemo prednost domačim.

Kaj je narobe s takšnim stališčem? Mar naj se s sklicevanjem na odprtost, svobodni trg in konkurenco enostavno pomirimo s poplavo uvoženega nekakovostnega blaga? Ali naj mirno pogoltnemo ravnanje tistih, ki nas obravnavajo kot odlagališče nekurantnega blaga, ki ga drugod ne morejo prodati? Ali naj zaradi slabe informiranosti pri tem početju tudi sodelujemo? Ali naj mirno gledamo na ceneno prodajo mnogih naših tovarn tujcem?

Najprej velja spomniti, da pobuda KUPUJMO SLOVENSKO ni izvirna zamisel naših sindikatov. Takšne akcije že dolgo potekajo v mnogih državah, zlasti v industrijsko najbolj razvitih in gospodarsko najmočnejših. Včasih so te akcije intenzivnejše, včasih manj, odvisno od gospodarskih razmer, so pa stalnica na tržišču.

Vsaka država, ki namenja pozornost suverenosti in interesom svojih državljanov, ščiti (na določen način) domačo proizvodnjo. *In jo tudi forsira. Pomembno vlogo imajo široko zastavljene informativno-osveščevalne akcije propagiranja domačih kakovostnih izdelkov. Skandinavske države, Velika Britanija, Francija, ZDA, Kanada, Japonska (da ne naštevam naprej) imajo dolgoletne bogate tovrstne izkušnje.*

Takšno propagiranje domačih kakovostnih izdelkov ni v nasprotju s splošno sprejetimi sporazumi o svobodni mednarodni trgovini in lojalni konkurenci. Nikakor se jih moremo ocenjevati kot zapiranje domačega trga. Gre preprosto za to, da se povsod, kjer je to realno, daje prednost domačim kakovostnim izdelkom.

V ZDA *izhajajo številne publikacije (v množičnih nakladah), ki s testiranjem kakovosti in s primerjalnimi analizami uvoženega blaga neposredno nagovarjajo potrošnike, naj pri nakupih dajejo prednost ameriškim izdelkom.*

Ameriška avtomobilska industrija, ki jo močno ogrožajo cenejša kakovostna japonska vozila, še posebej aktivno nastopa s širokimi propagandnimi akcijami. V njih se pogosto pojavljajo tudi pozivi ameriškim kupcem, naj razmišljajo o eksistenci delavcev, zaposlenih v avtomobilskih tovarnah. Torej, opozarjajo na različne dimenzije logičnega odnosa med potrošnikom in proizvajalcem.

Japonska je poseben primer popolne zaščite lastne industrije in dajanja absolutne prednosti domačim izdelkom. *Dolgoletna pogajanja ZDA in zahodnoevropskih držav z Japonsko o liberalizaciji njenega trga (in mnogi že podpisani meddržavni sporazumi) niso bistveno spremenili japonskih navad. Pri Japoncih je globoko zasidrana zavest o dajanju prednosti domačim izdelkom. Ta je utemeljena s prepričanjem, da je to v najboljšem interesu Japonske. Tako se obnašajo potrošniki v državi, ki ima največji presežek v mednarodni trgovini.*

V tej japonski praksi ***KUPUJMO JAPONSKO*** *prednjači prav njihova vlada s celotnim svojim državnim aparatom. Še v letih, ko so bili japonski avtomobili majhni in neugledni in so po kakovosti zaostajali za ameriškimi in evropskimi, je vlada dosledno izvajala določilo, da so uradna vozila lahko samo japonska. To je bila svojevrstna podpora japonski avtomobilski industriji. Še več. S takšno odločitvijo se je tudi na simbolni ravni močno poudarjala zveza med državo in gospodarstvom. Japonsko lahko predstavlja (na vseh ravneh) samo tisto, kar sama proizvaja.*

Vse to omenjam zato, ker menim, da bi morali v Sloveniji še posebej ščititi svoje gospodarske zmogljivosti. Suverenost države in naroda ni nekaj abstraktnega, kar bi bilo izven gospodarskih in materialnih danosti. Kot majhna država si suverenost lahko zagotovimo samo z uspešnim in trdim gospodarstvom. Zato pa morajo biti vsi vzvodi državne politike in družbenega delovanja, skupaj z ravnanjem potrošnikov, usmerjeni v zagotavljanje najboljših možnosti za širitev naših gospodarskih zmogljivosti. Če bi zaradi sedanjih gospodarskih in finančnih težav začeli naša podjetja na široko prodajati tujcem, bi od naše suverenosti ostalo bore malo. Pobuda ZSSS za široko akcijo KUPUJMO SLOVENSKO opozarja tudi na ta pomemben vidik sedanjega gospodarskega dogajanja.

Naša vlada bi bila prva dolžna podpreti pobudo ZSSS in prevzeti vlogo glavnega dejavnika v široko zastavljeni akciji KUPUJMO SLOVENSKO. *Pri nabavah bi vsa resorna ministrstva in celotna državna uprava morala dajati zgled. (Tako kot ga daje japonska država.) Poleg tega bi morala z raznimi ukrepi vsestransko podpirati domačo proizvodnjo. Od Gospodarske zbornice pa bi bilo normalno pričakovati, da bo kar najbolj zavzeto sodelovala v takšnih dejavnostih osveščanja potrošnikov.*

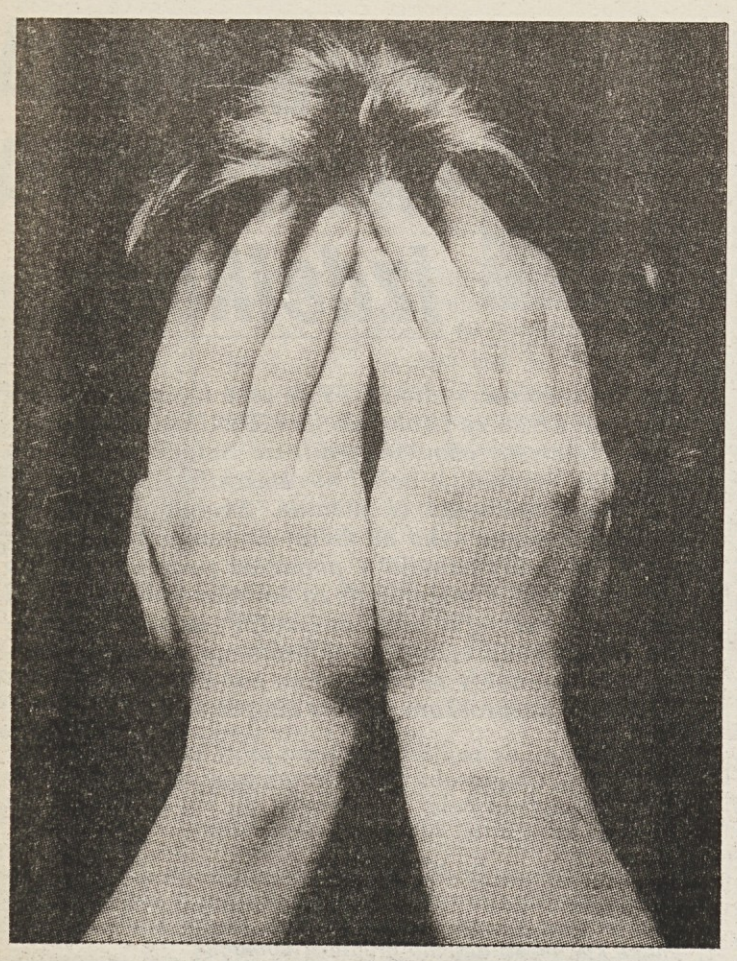

SLOVENCI KREMENITI

● *Pride* ***Vida Žebot****, vsa Slovenija pade na kolena. Dobesedno medlimo.*

● *Ko odprejo usta ali primejo za pero* ***gospod nadškof****, je v moralni ekstazi vsaj pol Slovenije.*

● *Ko zamoralizirajo gospod* ***vojni minister****, se stvar res malce podeli »za« in »proti«, a še vedno ga naivneži uvrščajo med moralne avtoritete naroda.*

● *Podobno velja za* ***Milana Kučana****, le tista »za« in »proti« sta obratno spolarizirana.*

Moralnih avtoritet nam torej ne primanjkuje. Ob vsaki priliki za vsako rabo jih imamo pri roki. Le sežeš po tisti, ki ti trenutno ustreza. Zraven lahko še naložiš o tradicionalni vezanosti na krščansko kulturo pa o prepojenosti naroda s krščanskim etosom in moralo...

Kakšni pa smo Slovenci v resnici? Ne bom napredal o krščanskem demokratu ***Ingu Pašu*** *in o tem, ali res odpira bordel. Bolj boleče stvari so, žal bolj obče in vsepovsod prisotne.*

Ko so v fužinski gmajni kupili stanovanja, v katerih bi se lahko v sodelovanju z mentorji začela v družbo vključevati problematična mladina, je soseščina ponorela.

Ko so v eni od bežigrajskih sosesk v prazen vrtec želeli namestiti prizadete otroke, so se krajani ogorčeno uprli.

Naj sploh omenjam gnusen primer Planine in zgražanje ljudi skorajda vsepovsod, kjer so poskusili pomagati mladim zasvojencem z mamili?!

Raje bom omenil primer iz nam tako in drugače daljnih ZDA. Šestnajstletni dijak Mark je dobil rakav tumor na pljučih. Zaradi močnih zdravil so mu izpadli lasje in v strahu pred posmehom si ni več upal v šolo. Mati ga je komaj pregovorila, in ko je le spet stopil v razred, je onemel – vseh dvaintrideset sošolcev in sošolk se je iz sočutja ostriglo do golega.

C. B.

PRAZNA DRAGA STANOVANJA

Ob dveletnem razprodajanju toliko in toliko tisoč družbenih stanovanj globoko pod tržno ceno je bilo možno pričakovati, da se bo raven povprečne tržne cene stanovanj močno znižala (pod učinkom zakona ponudbe in povpraševanja), vendar se to ni zgodilo. Nasprotno: večina investitorjev je uspela prodati nova stanovanja le tako, da je odkupila stara stanovanja svojih kupcev. Tako je bilo v vseh slovenskih mestih, še zlasti pa v Mariboru, kjer je gospodarstvo najbolj pri tleh, ljudem pa primanjkuje denarja celo za dnevne nakupe živil, kaj šele za draga stanovanja. Zato si velja ogledati »stanovanjski trg« prav v tem mestu.

V Mariboru bodo letos zgradili 474 novih stanovanj, gradbena podjetja pa jih trgu ponudila kar 312. Večidel novozgrajenih stanovanj, ki se v zadnjem času pojavljajo na tem trgu, je uvrščenih v višji kakovostni razred in se odlikujejo, kot zatrjujejo gradbinci, »po izbranih materialih in predvsem po vabljivi lokaciji«. Toda zaradi visokih cen investitorji vseh novozgrajenih stanovanj, kot rečeno, ne morejo prodati; stanovanja ostajajo dalj časa prazna in jim prinašajo samo stroške. Največ stanovanj so prodali po sistemu staro za novo. Stanovalci v starejših stanovanjih (v katerih se skušajo znebiti predvsem dragega vzdrževanja) morajo tako doplačati le razliko med starim in novim stanovanjem, medtem ko investitorji njihovo staro stanovanje odkupijo in ga na trgu prodajo po tržni ceni.

Pri Zavodu za izgradnjo mesta so nekaj časa prazna stanovanja celo oddajali. Stanovalci so ob najemu stanovanja morali plačati 30 odstotkov vrednosti stanovanja, kar je pomenilo zagotovilo, da bodo čez leto dni plačali še preostali delež. Medtem pa so morali plačevati tudi najemnino. Podjetje bi utrpelo prevelik strošek, če najemnik stanovanja v letu dni ne bi kupil, saj ga pozneje ne bi mogli več prodati kot novo. Stroški so namreč manjši, če je stanovanje prazno, saj je treba plačati le minimalno ceno ogrevanja. Zaradi visokih cen omenjenemu zavodu tudi še ni uspelo prodati trinajstih stanovanj v Borovi vasi, kjer ponuja kvadratni meter stanovanjske površine po 1600 DEM. Pravega zanimanja ni niti za vilo Magdaleno, kjer tri stanovanja še vedno samevajo. Stanovalci, ki se bodo želeli vanje vseliti, bodo morali za kvadratni meter stanovanjske površine odšteti 1790 DEM, v treh dvosobnih stanovanjih v Strossmayerjevi ulici 11 do 13 pa po 1850 DEM. Zato pa je podjetju Komunaprojekt doslej uspelo prodati skoraj vsa stanovanja v Strossmayerjevi ulici 2, kvadratni meter stanovanjske površine pa ponujajo po 1740 DEM (brez garaže) in po 1840 (z garažo).

Kupci zamenjujejo pri njih stara stanovanja za nova in si ponavadi najamejo še bančni kredit, da bi zmogli kupnino. Njihova stanovanja so vzeli v račun in jih vsa tudi prodali – po 1100 do 1300 DEM za m².

Nekaj stanovanj je praznih tudi na Magdalenskem trgu, kjer stane kvadratni meter stanovanjske p vršine okoli 1700 DEM (v večj stanovanjih) in v manjših enosob nih 2000 DEM. Tudi SKB – inve sticijsko podjetje ne more proda nekaj stanovanj v poslovno-sta novanjskem objektu ob Lacko cesti v Radvanju, kjer je treba kvadratni meter stanovanjske p vršine plačati od 1486 1630 DEM.

Vse pa kaže (kljub tem izku njam), da gradbinci še ved vztrajno upajo na boljše gosp darske čase in raje gradijo stan vanja za petične kupce kot za ku pce s tankimi denarnicam V Gradisu na primer, ki je prič v Turnerjevi ulici graditi dese stanovanjsko vilo, ponujajo kva dratni meter stanovanja p 2200 DEM. Kot pravijo, bodo z to ceno stanovalci poleg stanovan z visokim standardom dobili š vabljivo lokacijo, alarmne na prave, trezorje... Gradijo jasn za tiste, ki imajo denar, in taki da je v Mariboru kar nekaj...

Mariborčani pa se še naprej – n zaradi trme, temveč zato, ker čutijo v svojih žepih vse hujšo suš – raje odločajo za nakup starejši stanovanj, za katera je treba od šteti precej manj – od 1100 d 1300 DEM za kvadratni meter.

Tako ostajajo (pre)draga stano vanja prazna, cenejša pa hitr najdejo kupce. Vendar ta nauk kot kaže, gradbincev in drugih in vestitorjev stanovanjske gradnj še ni pripeljal do spoznanja, d bodo v prihodnje imeli dovolj del le, če bodo gradili bolje, hitreje i – ceneje.

Y. O

»TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«

Spoštovani prijatelji, lani smo v ČZP Enotnost za Vas založili zbirko romanov in avtobiografskih pričevanj znanih slovenskih in tujih piscev. Njihova umetniška dela in pričevanja Vam želimo še bolj približati z nagradno akcijo »TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«.

Vabimo Vas, da se dosedanjim prijateljem pridružite tudi Vi z vključitvijo v klub prijateljev knjige DE.

Vanj se vključite tako, da do 31. marca letos naročite vse knjige ali samo posamezno iz zbirke, ki Vam jih podrobneje predstavljamo.

V aprilu 1994 bomo izmed »prijateljev knjige DE« izžrebali 27 nagrajencev.

Nagrade: 1. 200.000 SIT; 2. dve nagradi po 100.000 SIT; 3. štiri nagrade po 50.000 SIT; 4. deset letnih naročnin na knjige založbe DE v letu 1994 v vrednosti 18.000 SIT; 6. deset letnih naročnin DE v vrednosti 8.320 SIT

Seznam izžrebanih nagrajencev bomo objavili v tedniku DE 14. aprila 1994.

PAKET DOBRIH KNJIG, odličen tudi za darilo!

Paket sestavljajo knjige:

Peter Božič

ZDAJ, KO JE NOVA OBLAST

On, Radenko Radenković, ga je povabil na hrano. Na pijačo in na hrano te Slovenci ne povabijo nikoli. On to zelo dobro ve, ker ga še noben Slovenec razen na pijačo ni nikoli kam povabil.

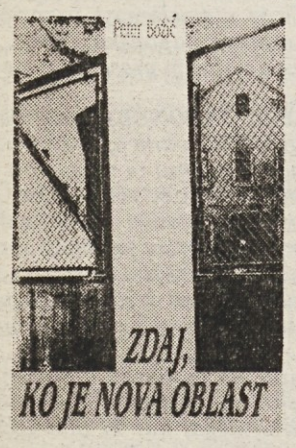

Cena knjige je 1.720 SIT

Da bi ga pa kdaj kak Slovenec povabil na pičko, ne, tega pa pri Slovencih ne boš doživel nikoli. In zato ga Radenko tudi ne vabi na Cico Oriental. Radenko Radenković je bil toliko in toliko časa pri vojaških arestantih in tam seveda sploh ni pička in zato Radenko nujno potrebuje Cico Oriental samo zase, za danes.

Drugič mogoče, je pribil Radenko. In pri tem je ostalo in Niko je moral sam nazaj v kasarno. In ko je prišel tja, je bila ura ravno šest zjutraj in »smotra« in trubač je pravkar zaigral »mirno«, ker se je na »krugu« prikazal general, komandant brigade, in šel naprej proti svoji pisarni.

In ko je vsa brigada stala na »krugu« mirno kot pribita, je komandant brigade opazil Nika, ki se je prestopal z noge na nogo in lovil ravnotežje, pijan in izmučen od celonočne hoje.

Rudi Čačinovič

MED DVEMA CERKVAMA

Moja generacija je živela ob žerjavici in plamenih dveh svetovnih morij. Srce in možgane so nam pretresale revolucije: oktobrska iz l. 1917, različne »povojne« po 1945., zmagovite »od spodaj« ali »od zgoraj«. Dvajseto stoletje se bliža koncu. Bilo je polno svetlih upanj človeštva, bilo pa je tudi v znamenju krvavih diktatur. Bilo je stoletje Hitlerja in Stalina. Po tolikih izkušnjah bi se stoletje moralo končati brez lažnih iluzij in utopij, dokončno zavrniti vse lažne preroke, ki obljubljajo splošno srečo in zveličanje, pri tem pa hočejo osrečevati človeštvo s svojimi ideološkimi prisilnimi jopiči.

Cena knjige je 1.920 SIT

Komunizem je razpadel, ker se je izrodil v nehumano, strogo disciplinirano organizacijo izoliranih vojščakov, ki niso zaupali ljudem in so jih hoteli prisilno osrečevati po svoji meri. Kljub težkim izkušnjam iz svoje preteklosti, kljub neposrednim zgovornim zmotam komunizma, skuša »stara cerkev« stopati po poti, ki ga je zrušila. Hotel je iz enega centra gospodariti nad celotno komunistično resnico. Poskusi reform so bili prepočasni in prepozni.

Knjige lahko dobite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon 321-255, 110-033, faks 311-956.

Miroslav Jančić

GLASNIK PEKLA I. in II.

I. Umreti s Sarajevom
II. Umreti brez Sarajeva

Cena I. knjige je 1.850 SIT
Cena II. knjige je 1.700 SIT

Kadar se z njim srečam – Bog oziroma Alah vesta, kolikokrat počnem tisto, kar mi je bilo že od nekdaj mrzko – preštevam, koliko je okrog mene Muslimanov, koliko Hrvatov, koliko Srbov in koliko drugih, med katere spadam tudi jaz. Razmerje je približno takšno kot na republiški ravni, nekateri bi celo rekli, da je inscenirano – 40:15:30:15. Ko so Srbi iz tistega dela mesta, ki je v njihovih rokah, začeli izganjati Muslimane, in to brez prtljage, sem prestregel, kako neka muslimanska soseda drugi pravi:

»Nič drugega ne ostane, kot da tudi mi izženemo njihove!«

Matej Bor

JERNOV ROKOPIS ALI MARTINOVA SENCA

Avtor sporoča v čas in prostor ujeto in z njima tudi opredeljeno zgodbo prek (...) Jernovega rokopisa, v katerem pripovedovalec skuša razjasniti eno samo uganko: kdo je v ključnem trenutku povzročil smrt njegovemu prijatelju Martinu.

Cena knjige je 1.900 SIT

Jern namreč nosi breme krivde skozi povojno življenje, in da bi se očistil ali vsaj problem razjasnil, napiše zgodbo od otroškega zavedanja do razpleta, ki se konča z Martinovo smrtjo. Bistveno pa je, da je blodni Martin umrl, vrača pa se v Jernov rokopis, kot bi se njegova duša selila vanj.

Cena knjige je 1.650 SIT

Vladimir Kavčič

STEBRI DRUŽBE

Psihosocialni portreti sodobnikov

Res smo dobili svojo državo, a zdaj ne ljudstvo ne politiki ne vedo, kaj bi počeli z njo. To je posledica predhodnega neznanja, kajti te države niso izsilili amaterji, temveč diletanti, tisti, ki mislijo, da vedo in znajo, a se v resnici ne zavedajo niti meja svoje nevednosti. Vodijo jih oholost, prestiž, bolestne osebne ambicije. Več kot polovica sedanjih političnih akterjev samo nadaljuje kariero, ki jo je začela pod prejšnjim režimom, za njih je torej osebna promocija na pravem mestu. Druga polovica so razni frustrirani tipi, ki spominjajo na jecljavca, ki je hotel postati televizijski napovedovalec, zdaj pa zatrjujejo, da ni uspel, ker ni bil v partiji.

Ugodnosti, ki Vam jih pri vključitvi v klub nudimo, so: **izredni popust, plačilo v treh obrokih** (nakup nad 3.000 SIT) in **možnost sodelovanja v naši nagradni akciji »TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«.** Pa še to: ČLANI KLUBA bodo imeli prihodnje leto **30% popusta pri vseh novitetah založbe** – po lastni izbiri – neobvezno.

Vrednost vseh šestih knjig je 10.740 SIT, vendar vam jih nudimo za 6.950 SIT.

Če naročite pet knjig, jih prejmete za 6.200 SIT, če naročite štiri knjige, jih prejmete za 5.000 SIT, tri knjige pa za 4.000 SIT.

Pri naročilu dveh knjig prejmete knjigo Jožeta Smoleta: PRED USODNIMI ODLOČITVAMI brezplačno!

NAROČILNICA – Pri ČZP Enotnost nepreklicno naročamo

_____ izvod(ov) knjige **ZDAJ, KO JE NOVA OBLAST**
_____ izvod(ov) knjige **MED DVEMA CERKVAMA**
_____ izvod(ov) knjige **GLASNIK PEKLA I.**
_____ izvod(ov) knjige **GLASNIK PEKLA II.**
_____ izvod(ov) knjige **JERNOV ROKOPIS ALI MARTINOVA SENCA**
_____ izvod(ov) knjige **STEBRI DRUŽBE**

Naročeno pošljite na naslov: . . . . . .

Ulica, poštna št., kraj: . . . . . .

Ime in priimek podpisnika: . . . . . .

1. Račun bom(o) plačal(i) v enkratnem znesku v zakonitem roku
2. Račun bom(o) plačal(i) v treh obrokih
3. Knjige mi pošljite po povzetju
4. EMŠO za ind. naročnike in telefon, če ga imate

. . . . . .

Stroški dobave in 5-odstotni davek so vključeni v ceno.

Vse naročilnice, ki nam jih boste poslali do tega dne, bodo vključene v žrebanje in uvrščene v klub »TISOČ NOVIH PRIJATELJEV KNJIGE DE«.

KRČENJE POGODBENEGA DELA

Štirinajstega januarja je začel veljati »Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti«, ki marsičem spremeninja pravice in obveznosti brezposelnih oseb. O tem, kaj ta zakon prinaša novega in kaj pomeni za delavce v Sloveniji in še posebej v Podravju, kjer je že skoraj 32 000 brezposelnih, smo se pogovarjali **z Vekoslavo Krašovec,** vodjo strokovnih služb območnih svobodnih sindikatov v Podravju.

Kaj je želel zakondajalec po vaši presoji doseči s spremembami zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti?

V prvi vrsti je želel zaostriti pogoje za prejemanje denarnega nadomestila za čas brezposelnosti v primerih, ko brezposelna oseba dela in si z delom pridobiva dohodek. Poleg tega je zakonodajalec očitno želel ta zakon »očistiti« tistih socialnih pravic, ki gredo državljanu po drugih zakonih. Nenazadnje je želel vsaj delno spodbuditi zaposlovanje tistih brezposelnih oseb, ki se v teoriji in praksi dokažejo kot težje zaposljive.

Katera določila tega zakona mora poznati vsak delavec, tudi tisti, ki je zaposlen?

Vsak delavec mora vedeti, da po novem pravice do denarnega nadomestila za čas brezposelnosti na zavodu za zaposlovanje ne more uveljavljati zavarovanec, ki je dal sam pisno soglasje k prenehanju svojega delovnega razmerja in je bil pred tem od delodajalca pisno opozorjen na posledice danega soglasja za prenehanje delovnega razmerja.

Skratka, podjetja oziroma delodajalci so poslej dolžni delavce pisno opozoriti, da na zavodu ne bodo imeli pravice do denarnega nadomestila, če bodo podpisali soglasje k prenehanju delovnega razmerja. Če bo delavec nato iz tega ali onega vzroka soglasje podpisal, bo izgubil pravico do denarnega nadomestila na zavodu.

Zagotovo je dobro, da zakon od delodajalcev terja, da pisno opozorijo delavce na posledice danega soglasja za prenehanje delovnega razmerja, saj so delodajalci doslej delavce s pojasnili, ki jih ti niso razumeli, zavedli. Poslej bo moral vsak delavec zares temeljito premisliti, predno bo zaradi odpravnine ali česa podobnega podpisal soglasje za prenehanje delovnega razmerja.

Opozoriti pa velja še na to: v primeru, če bo delavcu nezakonito prenehalo delovno razmerje, bo imel pravico do denarnega nadomestila za čas brezposelnosti samo, če bo uveljavljal varstvo svojih pravic v podjetju oziroma na sodišču.

Vekoslava Krašovec, vodja strokovnih služb območnih Svobodnih sindikatov v Podravju

Kako je z višino denarnega nadomestila za čas brezposelnosti? So tudi tukaj kakšne spremembe?

Denarno nadomestilo zavarovanca znaša prve tri mesece prejemanja 70 odstotkov zavarovančeve povprečne plače v zadnjih treh mesecih, v naslednjih mesecih pa 60 odstotkov njegove povprečne plače. Denarno nadomestilo pa v neto znesku ne sme biti nižje od 80 odstotkov z zakonom zajamčenega osebnega dohodka v Sloveniji in ne višje od štirikratnika tako določenega najnižjega denarnega nadomestila. Potemtakem je trenutno najnižje denarno nadomestilo za čas brezposelnosti okoli 13.600 tolarjev.

Denarna nadomestila se poslej ne bodo več usklajevala z rastjo plač zaposlenih v Sloveniji, pač pa tako, kakor se bodo plače usklajevale po splošni kolektivni pogodbi, ki pozna tudi eskalacijsko lestvico. To bomo morali v sindikatih upoštevati, saj se bomo ob pogajanjih o splošni kolektivni pogodbi dejansko pogajali tudi o usklajevanju denarnih nadomestil, ki jih prejemajo brezposelni delavci v Sloveniji.

Doslej so brezposelne osebe lahko denarno nadomestilo prejemale največ 24 mesecev. Ostaja tako tudi po novem?

Da. Zavarovanci z 20 ali več leti delovne dobe lahko denarno nadomestilo prejemajo največ 24 mesecev, izjemoma pa se zavarovancu lahko ta pravica podaljša, če mu do izpolnitve pogojev za upokojitev manjkajo največ tri leta. Pravica do podaljšanega nadomestila pripada le državljanom Republike Slovenije ali tujcem, ki imajo v naši državi dovoljenje za stalno bivanje in osebno delovno dovoljenje za nedoločen čas.

Namesto podaljšanega izplačevanja denarnega nadomestila lahko zavod za zaposlovanje delavcu dokupi zavarovalno dobo, če se le-ta s tem strinja in prispeva 50 odstotkov sredstev, potrebnih za dokup delovne dobe pri Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Številnim brezposelnim delavcem, ko si iščejo delo, delodajalci predlagajo, naj najprej delajo pogodbeno, da bi videli, ali so za to delo primerni ali ne. Po novem pa bodo brezposelni izgubili pravico do denarnega nadomestila, če bodo s pogodbenim delom »preveč« zaslužili...

Po novem se uživalcu denarnega nadomestila čas prejemanja le-tega skrajša, če po pogodbi o delu, avtorski pogodbi, z opravljanjem popoldanske obrti ali kako drugače pridobiva dohodek, ki mesečno presega dvakratni neto znesek najnižjega denarnega nadomestila po zakonu, kar je sedaj okoli 27.000 tolarjev.

Nadomestilo se zmanjša za obdobje, v katerem izplačila presegajo tako določen znesek, kot obračunsko obdobje pa se upošteva 22 delovnih dni.

Menite, da bo to določilo doseglo svoj namen ali bodo morda brezposelni še dodatno prizadeti?

Da zakon omejuje pogodbeno delo in spodbuja zaposlovanje je sicer pozitivno, vendar pa je vprašanje, ali se to določilo v praksi ne bo izrodilo. Za pogodbeno delo bodo poslej »kaznovani« brezposelni delojemalci, čeprav je jasno, da bi raje delali redno kot pogodbeno. Po drugi strani pa bodo verjetno nekateri delodajalci za pogodbeno delo iskali pač zaposlene delavce ali pa bodo brezposelne po pogodbi manj plačevali...

Kako pa je po novem z denarnimi pomočmi?

Denarna pomoč, ki pripada zavarovancu ob izpolnjevanju zakonsko določenega cenzusa po izteku pravice do denarnega nadomestila, se po novem lahko izplačuje največ šest mesecev, doslej pa se je lahko skoraj tri leta.

Kakšne stimulacije so v zakonu predvidene za delodajalce, ki zaposlujejo brezposelne osebe?

Če organizacija oziroma delodajalec zaposli iskalca prve zaposlitve ali brezposelno osebo, ki je neprekinjeno več kot dve leti prijavljena na zavodu za zaposlovanje, lahko zavod takemu delodajalcu za obdobje enega leta povrne stroške plačila prispevkov na bruto plače, ki se plačujejo za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, za primer bolezni in poškodb izven dela, za primer poškodbe pri delu in za zaposlovanje. Povračilo se prizna, če gre za novo zaposlitev, s pogojem, da delovno razmerje traja najmanj dve leti.

Zakon pa predvideva tudi sankcije za brezposelne osebe, ki se izmikajo delu.

Če se brezposelna oseba dvakrat zaporedoma ne prijavi na prosto delovno mesto v organizaciji oziroma k delodajalcu, kamor je bil napoten od zavoda, ali če se dvakrat zaporedoma iz neupravičenih razlogov ne zglasi na pristojnem zavodu, če je bil k temu pozvan, se ne more ponovno prijaviti kot iskalec zaposlitve pred potekom šestih mesecev od dneva črtanja iz evidence.

In kaj novi zakon pomeni za veliko armado brezposelnih v Podravju?

To je v tem trenutku težko povedati. V zakonu je nekaj pozitivnih določil – denimo tisto o pisnem obveščanju delavcev o posledicah pristanka na prenehanje delovnega razmerja in podobno. Po drugi strani pa je vprašanje, ali bodo določila, ki želijo omejiti pogodbeno zaposlovanje delavcev, v praksi dala želene rezultate ali bodo dala delodajalcem novo možnost za »izkoriščanje« brezposelnih...

Vsekakor pa je pomembno, da se z novostmi čimprej seznanijo tako zaposleni kot brezposelni delavci, da bodo vedeli ustrezno ravnati.

Tomaž Kšela

OBRATNA AMBULANTA

Piše: prim. doc. dr. Anton Prijatelj

Kozarec vina, pa si močnejši od vola

Ne bi razmišljali, zakaj ljudje pijejo, pač pa bi morali ugotoviti, kdaj in zakaj pijejo delavci oziroma zaposleni. Najpogosteje slišimo, pa naj bo to izgovor ali pa prepričanje, da: pijača daje moč, ker jih zebe, ker so žejni, ker pijejo drugi, ker je alkohol zdravilo, pijejo namesto hrane in imajo težave v želodcu.

Na vsako teh trditev bi morali odgovoriti z dokazi in protitrditvami. Prepričanje, da alkohol daje moč, je zmotno. Pač pa je res, da ljudi prevara, ker daje le navidezno moč. Podaljša refleksni čas, zabriše ostrino opazovanja, delavec ne reagira pravilno, tako kot bi moral, niti pri delu niti pri stroju. V mrzlih zimah opazujemo ljudi, ki si preganjajo mraz z alkoholnimi pijačami, kljub temu da vedo za primere, ko se ga je v hudi zimi kdo močno napil in po poti omagal. Alkohol nam daje navidezen občutek toplote, saj se razširjajo žile v podkožju (v obraz postanemo rdeči, če ga preveč popijemo). Vendar se potem kri še hitreje ohladi, s tem pa vse človeško telo. Strokovno pravimo, da se ohladi jedro telesa, to pa pripomore k hitrejši podhladitvi in smrti zaradi mraza.

Delavci, ki delajo v vročini, so žejni, ker se veliko potijo. Pravzaprav se morajo potiti in izgubljeno tekočino nato nadomestiti s pijačo. S pijačo že, vendar ne z alkoholom. Nekateri popijejo veliko piva, vendar je tudi to alkoholna pijača, ki človeka pošteno zdela in opije.

Mladi delavci se navadijo piti, ker se zgledujejo po drugih in se jim zdi, da so odrasli, če pijejo in se napijejo.

Hudi skušnjavi so izpostavljeni delavci, ki delajo na terenu, poštarji, elektrikarji, dostavljalci. Ljudem, ki pridejo k hiši, ponavadi ne ponudimo hrane, npr. sadja, pač pa kavo, še raje pa kozarček močnega ali vina. Te zmotne navade se ne moremo in nočemo odvaditi. Če nekdo ni močan in ga zanese, popije pri prvi hiši šilce, pri naslednji drugo šilce in potem tako naprej. Poleg tega so žrtve dela in pijače mnogi trgovski potniki ali vodilni delavci. Zdi se, da ne morejo skleniti nobene pogodbe, ne da bi jo potrdili s pijačo. Vendar se o tem ne govori veliko. Poznamo tudi primere, ko so pri kupčiji hoteli tega ali onega opiti zato, da bi podpisal pogodbo. Vendar »stari mački« vedo tudi za take navade in se pijači pred podpisom izogibajo. Potem pa...

Ne bom prepisoval števila poškodb na delu, ne posledic teh poškodb, pač pa bom ponovno poskušal ovreči trditve tistih, ki vztrajno trdijo, da je človek bolj močan, če kaj popije.

Zaradi nekritičnosti, ki jo izzove alkohol, in lažnega občutka moči se človek, ki je pod vplivom alkohola, počuti močnejšega in celo misli, da je bolje opravil svoje delo, kot če bi bil trezen. Alkohol zmanjšuje odpornost organizma, zato se vsaka bolezen pri alkoholiku zdravi veliko težje in zahteva daljši izostanek z dela, poleg tega pa pijača ogroža tudi njegovo življenje. Tako alkoholik umre včasih že za vnetjem pljuč.

Alkoholizem zmanjšuje mišično moč, upočasnjuje reflekse, slabi odpornost.

Če opazujemo okolico nekaterih naših delovnih organizacij, ugotovimo, da raste število bifejev, bifejčkov in točilnic in da so, začuda, njihovi redni gostje delavci v delovnih oblekah. To pomeni, da tja zahajajo kar med delovnim časom. Kako? To je mogoče zaradi lukenj v ograji ali pa kar popustljivost tako tistih, ki skrbe za varnost, kakor tistih, ki vodijo delo. Sicer pa, kako naj v nekaterih podjetjih ukrepajo proti alkoholizmu, če pijejo tudi vodje?

Že pred več kot dvanajstimi leti nam je dolgoletni predstojnik in svetovno znani strokovnjak, pokojni prof. dr. Janez Miličinski svetoval, naj bi v vse akte, ki pišejo o varstvu pri delu, zapisali »Nihče ne sme med delom ali pred njim uživati alkoholne pijače. Dokaz za uživanje alkoholnih pijač je alkotest.«

Tak je bil njegov nasvet. Ali je to kje zapisano? In če je, koliko podjetij to upošteva?

BEDA V SLIKI

Pred zaprtimi vrati

Slika: Sašo Bernardi

Prešernova nagrajenca 94

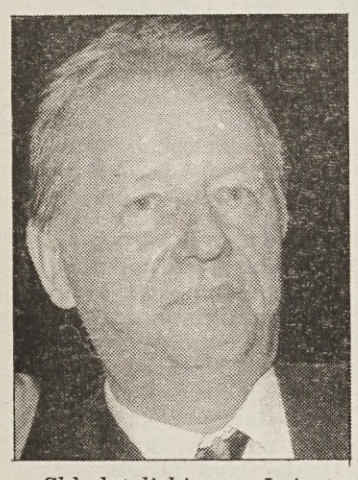

Skladatelj

Lojze Lebič

za dosedanje skladateljsko delo

Skladateljski opus Lojzeta Lebiča vsebuje vrsto zrelih mojstrovin, ki zaznamujejo povsem izjemne viške izvirnega slovenskega glasbenoustvarjalnega duha. Z njim dosega slovenska glasba svoj želeni smoter: avtonomno, izrazno bogato in izvirno govorico slovenskega skladatelja. Svetovljansko naravnan umetnik, ki zna z intuicijo lastnega ustvarjalnega hotenja odčitati topost sedanjega trenutka v svetu in na domačih tleh, izpričuje priostren čut za zakon narave in svojski odnos do dediščine preteklih civilizacij. Sledovi od tod izvirajoče dvojnosti imajo v njegovi glasbi zrcalno podobo, oplojeno z vrsto drugih vsebinskih vzporednic in nasprotij. V skupnem učinku sevajo prodorno skladateljsko energijo, prežeto z odlikami visoke humanistične inteligence. S strogo zastavljenimi moralnimi in umetniškimi kriteriji že dobrih trideset let mojstruje glasbene umetnine, se vztrajno zoperstavlja ponarejenim vrednotam in nedorečenim glasbenim sporočilom. Vselej v novi luči domišlja in kleše samosvoje mikro in makro zvočne svetove, te pa označujejo natančna in stroga oblikovna razmerja ter malone samodejna svoboda izpovedne logike znotraj postavljenih meja. Jasno grajen lok celote z razkošjem nadrobnosti bogati glasbeno dogajanje s številnimi odtenki do močnih, zelo izrazitih zvočnih razpoloženj in občutljivo odtehtanih prehodov med njimi. Iz teh stalnic Lebičevega tonskega mišljenja, ki so artikulirane z nenavadno pretanjenim skladateljskim besednjakom, rastejo v novejših opusih (kot sta Queensland Music za orkester in Simfonija z orglami) prizadeta sporočila, v katerih živita občutenje časa in slutnja prihodnosti. Odzivi na ta sporočila še dodatno utemeljujejo skladateljev pomen v slovenski umetnosti, kakor tudi njegovo uveljavitev na tujem – in mu že za življenja zagotavljajo status klasika sodobne glasbe.

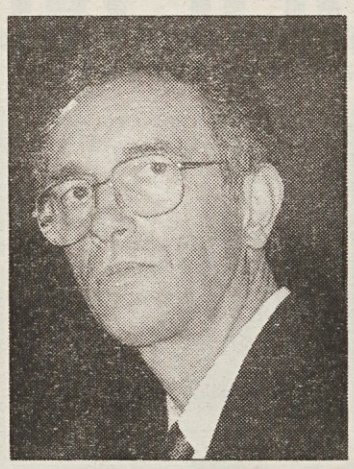

Slikar

Andrej Jemec

za dosedanji opus

Značilnost dosedanjega izjemno bogatega likovnega opusa akademskega slikarja profesorja Andreja Jemca je ciklična razporejenost v daljša in krajša razvojna obdobja, v katerih je načenjal in suvereno razreševal aktualno likovno problematiko. Pri redkokateremu slikarju bi mogli tako razločno deliti njegovo umetniško pot na vsebinsko in slogovno izrisane stopnje, ki pa so ob vsej razvejenosti povezane v osebno razpoznavno celovitost, skladno z avtorjevim prirojenim ustvarjalnim značajem.

Začenši od tako imenovanih »tonskih abstraktnih krajin«, ki so mu s svojimi čustveno uročenimi odbleski prinesle prva domača in tuja priznanja, se je v sledečem obdobju docela prepustil barvitosti in čudež dramatične svetlobe zamenjal za lirično spevnost barvnih kontrastov. Sledilo je večletno preverjanje najbolj učinkovitih sožitij med barvo in obliko v ciklu tako imenovanih »ledvičastih oblik«, temu pa občutena tonsko-barvna stopnjevanja v ciklusu »oblakov« in pretanjevanja celovitih barvnih površin. Na višku izrazne polnokrvnosti se je v nekakšnem likovnem magistralu predal slikarstvu neposrednega odzivanja notranjim doživljajskim napetostim. Izpovedna moč, ki žarči iz sproščenih potez in sugestivnih barvnih spletov, se dotika presežnikov umetniškega sevanja. Likovno vsebino tega svojega trepetljavega rokopisa je še poglobil z asociativnimi liki – od znakovnih do antropomornih.

Tako sklenjen se je Jemčev razvojni krog prek modernistične abstrakcije približal sočasnim postmodernističnim gledanjem. Kot prominentnemu predstavniku sodobnega – še posebej našega – slikarstva in grafike mu je bila podeljena vrsta domačih in tujih nagrad, sedaj tudi naša najvišja – Prešernova.

Nagrade Prešernovega sklada

Nagrade Prešernovega sklada so prejeli: Komorni zbor AVE za umetniške dosežke v zadnjih dveh letih, koreograf in plesalec Iztok Kovač za koreografijo in izvedbo plesnih stvaritev Kako sem ujel sokola in Razširi krila (slon nerodni), kiparka Marjetica Potrč za deli Dva obraza utopije in Dva obraza izgubljenega pričakovanja, kostumografa Svetlana Visintin in Leo Kulaš za kostumografsko delo v slovenskih gledališčih, še posebej v gledališkem triptihu La divina commedia, in igralka Judita Zidar za vloge v zadnjih dveh letih, ki jih je ustvarila na odru Prešernovega gledališča.

To sem doživel v demokraciji svobodne Slovenije

Zgodilo se mi je leta 1991 ob popisu prebivalstva. Popisoval je mlad fant, očitno študent, pa se je hitro zataknilo pri vprašanju zaposlen: svobodni poklic. Kaj je to? Ste obrtnik? Ne, publicist! Koliko imate do delovnega mesta? Kako to mislite? Ja, kot sem rekel, kako daleč imate v službo. In je debelo gledal, ko sem mu povedal, da delam ponavadi zjutraj in dopoldan, in to v kuhinji, iz spalnega prostora do kuhinje pa je okoli 10 metrov. Spoznal je, za kaj gre!

Naši vrli dacarji pretekle Jugoslavije, Socialistične Slovenije in sedaj tudi Republike Slovenije pa so – kadar so mogli – hoteli samostojni kulturniški poklic izenačiti z obrtniškim. Najprej so predpisali poslovne knjige in nam odrekli možnost pavšalne obdavčitve. Šele hudi odpori so jih prisilili k vrnitvi na staro stanje. Kako naj merim, koliko elektrike in ogrevanja, pa vode, smeti in stanarine in drugega sem porabil zasebno in koliko z osebnim opravljanjem poklicnega dela na svojem domu? Kako naj merim, kdaj s kolegom sedim poslovno in kdaj zasebno, ko kaj snujeva? Zato so nekdaj in potem tudi danes takšnemu delu priznali 40 odstotkov materialnih stroškov, če pa jih je bilo več, si moral to posebej dokazovati. In tako sem se navadil hraniti račun za kuli, pisalni trak, pisalni stroj, računalnik..., ampak tudi tukaj sem včasih delal zasebno, ker se mi zaradi narave poklica ni ljubilo osebnih pisem, ki niso bila vezana na moje delo in status, pisati na roko.

Kmalu po osvobodilni vojni so prišle v veljavo za neporavnane obveznosti enormne 2,5-odstotne zamudne obresti na dan, seveda tudi za nedelje in praznike, ko – četudi si imel denar – nisi mogel poravnati zaostanka. Toda hkrati tais oblasti ni uspelo uveljav enakih obligacijskih razme tudi do plačila dela samosto nikov. Danes, dve leti pote država obrtnikom iz posebn sredstev te pretirane obre v veliki meri regresira za n zaj. Kulturnikom, kot ve NE! Mnogi smo prav zara njih opustili status in iska vsemogoče rešitve. Potem nam neporavnane obvezno avtomatično poračunali dohodnini, tako da niso vrn preplačanega. Pri vsakem torskem delu je namreč šel d vek državi na račun doho nine in ta je naša sredst brez vsakih obresti vrtela le dni. Ampak to je le en vid socialne naravnanosti in ku turne podobe nove Sloveni Veliko Vas ve, koliko sta novo delovno mesto, koliko treba investirati v zgradb opremo, uveljavitev na tržiš itd. Vsi ti stroški samosto nega kulturnega delavca b menijo neposredno in razbr menjujejo družbeni kapital. tako ustvarjenega delovne mesta država pobira le dav čine in prispevke.

To sem hotel zapisati tok na rovaš kulturnega prazni in njemu v čast vihrajočih z stav.

Imel sem možnost sodel vati pri neki Unescovi ra skavi o položaju svobodn kulturnih poklicev, ki je z jela 50 držav in se zlila v spo nanje, da 10 odstotkov sv bodnjakov živi v blaginji nato 5 odstotokov na popreč življenjski ravni. Vsi drugi po dohodkovnih merilih dnu premoženjske lestvic Mnogi med njimi bodo nek grenili življenje naši prihod šolski mladeži, ker bo o nj morala nekaj vedeti in pozn njihovo delo. Še zlasti v ku turi preroki sedanjosti o čajno niso znanilci prihodn sti.

Milan Bra

Ludvik Mrzel

Bog v Trbovljah

Po krivici pozabljeni in zapostavljeni književnik Ludvik Mrzel, ki ga mnogi literarni teoretiki štejejo za prvega nadaljevalca Cankarjevega osebnostno obarvanega sloga, je leta 1937 izdal zbirko modernih socialnih pravljic, ki so sorodne socialnim pravljicam češkega pesnika Jiřija Wolkerja. V njih je posrečeno povezal in s pravljično obliko v ljudskem duhu prikazal socialno dogajanje okoli tridesetih let. Knjigo, ki ima danes bibliofilsko vrednost, je z dvajsetimi originalnimi lesorezi opremil Maksim Sedej.

Pravljica o cestnem pometaču

(drugi del)

S svojimi starimi, trudnimi, blatnimi škornji je stopil na gladko sinjino neba, nekoliko drselo mu je in ni vedel, kam bi zavil. Sama tišina okrog njega, niti korak ni odmeval od tal. Groza se mu je zgrinjala okrog srca, nobene žive duše daleč naokrog, nobenega stražnika, da bi ga človek povprašal, kako in kam. Šel je skozi tišino, kakršne še nikdar v življenju ni čul, in v obupani duši se mu je zdelo, kakor da vsaka stopinja bobni od tečaja do tečaja. Šel je in bil je ves v skrbeh za svoje ulice doma – ali res mislijo, da jih ne bo več treba pometati? – šel je in čez dolgo v resnici srečal stražnika, ki je na nevarnem ovinku z obema rokama kazal smer in delal red. S klobukom v roki je obstal pred njim

– Ne zamerite, je dejal, kod pa se gre tod na rimsko cesto?

– Kdo pa si? ga je srepo vprašal stražnik. Imaš dokumente v redu?

Cestni pometač iz Ljubljane sem, je rekel cestni pometač in izmotal svojo, v tri zamazane papirje zavito delavsko knjižico iz žepa. Brez posla sem, na rimsko cesto grem iskat dela.

– Torej spet brezposelni capin, je strogo odvrnil stražnik, ki je vsak dan imel opravka s take vrste ljudmi. Brezposelnost je tisti čas v resnici že segla do neba. Pa ga ni aretiral, samo žepe mu je preiskal. In ko je videl, da peklenskih strojev ne nosi s seboj, ga je nagnal:

– Zdaj pa le glej, da mi izgineš izpred oči in z neba.

Cestni pometač je polagoma šel nazaj in v svoji neskončni žalosti in užaljenosti si je zaželel, da bi bil zvezda, ki se utrne z neba in pade na poslednje dno. Solze so mu kapale iz starih, rdeče obrobljenih oči. Tedej je pripihutala k njemu krščanska duša in vprašala:

– Zakaj pa jočeš, človek?

– Ne morem izvedeti, kod se gre na rimsko cesto, je odgovoril cestni pometač.

– Nikar ne joči, je rekla krščanska duša. Pojdi naravnost po cesti, in ko prideš do znamenja, do križanega Kristusa, ne levo zavij. V pičli uri boš pa tam.

S klobukom v roki je cestni pometač taval dalje, prišel do križanega Kristusa, zavil na levo in zdaj se je odprla pred njim široka, sivobela cesta. Zakorakal je nanjo s svojimi škornji in videl, da mu prah sega do kolen. Srce mu je zaigralo od veselega upanja – ljudje božji, tukaj je dela za človeka. Šel je in šel. Ob cesti same marmornate palače, pa vsa vrata zaklenjena, vsa okna zagrnjena – ko da je nedelja in da je vse mesto pri maši. Niti pes ni zalajal izza vogla. Cestni pometač je šel, in ko je hodil, da so ga že podplati skeleli, je srečal postarnega, bradatega gospoda, ki se je sprehajal sredi sončnega dneva in s šopom ključev požvenketaval za hrbtom.

– Dober dan, je rekel cestni pometač. Oprostite, gospod, kam pa naj bi se človek obrnil – za pometača bi se rad ponudil na rimski cesti.

Z visokim nasmeškom ga je premeril gospod od vrha do tal in ta gospod je bil sveti Peter sam, sveti Peter, ki vodi vse prometne in gospodarske zadeve neba.

– Ampak človek božji, kako se le prideš na rismo cesto ponujat za pometača? Kaj ne vidiš, da je vsa cesta iz srebra? Mar misliš, da bomo šli pometat in vozit na smetišče srebrni prah?

Cestni pometač se je ozrl v tla – da, to je bil sam srebrn prah.

– Ampak, je spet dejal, jaz bi sprejel vsako delo, če hočete, gospod, kljuke na vratih bi vam čistil, krožnike pomival – samo ne zavrzite me, ženo imam in devet otrok.

– Človek, grešnik, za duše v nebesih ni treba krožnikov pomivati ne čistiti kljuk. Obrni se na borzo dela. Pa zbogom.

Gospod je šel, cestni pometač je šel. V glavi se mu je domala zavrtelo, ko se je z neba ozrl proti zemlji in se je spomnil, da ga čaka žena in devet otrok. Kaj naj jim prinese, kaj naj poreče? Izpod škornjev se mu je dvigal srebrni prah rimske ceste in tedaj se je v njem vnela iskrica upanja. Nalašč je nekoliko globlje pobrodil – le naj se mu malo nebeškega prahu ujame na umazane škornje, bo vsaj svojim lahko kupil kruha zanj. Šel je in spotoma goljufal Boga, obutev mu je bila skoraj do kolen obsuta od srebra. Šel je in šel, nazadnje je stopil z neba na zemljo, se ozrl po škornjih – na njih pa sam navaden, siv, pozemski prah do kolen, ne duha ne sluha nebeškega srebra. Cestni

pometač pač ni bil pomislil, da nebeško srebro, neb ške valute na zemlji prav nič ne morejo veljati.

Žalosten je šel in šel. Čez polja in gore, čez klan in skozi vasi in prišel je v mesto, kjer je bil dom Mesta skoraj ni bilo mogoče spoznati – strašne reči se bile morale zgodili medtem. Gosposke vile op njene in opustošene, šipe razbite, izropana skladiš trgovin, stražniki v novih uniformah. Glad ljudi je b najbrž planil na dan in zavzel mesto, da ga pre svojim otrokom.

Po ulicah, po pločnikih, po zidovih pa sama kr sama kri. Cestni pometač je šel in je gledal. Kaj niso začeli pometati cest?

Zavil je naravnost na magistrat. Tam so mu d lepo, belo novo metlo. Šel je in z mestnih ulic do n pometal kri. Potem se je vrnil na magistrat in zapr sil za majhen predujem. Potem je šel, kupil kruha šel domov.

– Kod si pa hodil tako dolgo? ga je vprašala žen

– Ah nič, je odvrnil cestni pometač – ženski v dar ni maral razkladati vseh teh reči. Malo kru sem šel iskat za vas.

Nadaljevanje prihodn

Ozadje novomeške afere z odpisi obresti na davke

ZAKAJ JE SPLAVALA PO VODI MINISTRSKA KANDIDATURA BOŠTJANA KOVAČIČA

Akterji najnovejše novomeške afere z odpisi zamudnih obresti nekaterim novomeškim obrtnikom so vnovič dosegli svoj cilj: premier dr. Janez Drnovšek je umaknil kandidaturo mag. Boštjana Kovačiča za ministra brez listnice. Njihov argument v resnici ni vreden piškavega oreha, kar pa seveda ne velja tudi za formalno plat – kandidat Kovačič je v postopku. In to je zadostovalo, čeprav je Drnovšek svojo odločitev pospremil s sofisticirano sladico: »Kovačič trdi, da ni kriv, in jaz mu verjamem!«

In kaj zdaj? Nič, popolnoma nič! Ministrski položaj je vsaj za zdaj splaval po vodi in Dolenjci bodo še naprej lahko le nemočno ugotavljali, da v najvišji državni oblasti nimajo svojih ljudi, ki bi pokrajini zagotavljali več kot le status odmaknjene province.

Natanko tako kot leta 1989, ko se je na ljubljanskem temeljnem tožilstvu z umikom obtožnice proti Kovačiču in soobtoženim končala več kot dve leti trajajoča razvpita novomeška gradbena afera. Kot je znano, je to afero po sodni plati začelo novomeško temeljno javno tožilstvo na čelu s takratnim in sedanjim (?!) tožilcem **Nikom Bricljem.** Šlo je za gradnjo »spornih« hiš tedanjega novomeškega župana Boštjana Kovačiča in tedanjega direktorja Iskre Tenel **Božidarja Zajca.** Tožilec Bricelj je takrat na podlagi zbranih podatkov izračunal, da sta Kovačič in Zajc plačala za hišo skupno 6.527.056 dinarjev, medtem ko je bila »vrednost izvršenih del 21.218.855 dinarjev po vsaki hiši«. Kovačič in Zajc naj bi tako pridobila pri hiši vsak po 14.691.799 dinarjev. Ob upoštevanju izvedenskih mnenj zunanjih strokovnjakov so se seveda Briclejeve številke sesule v prah, kar je bilo ljubljanskemu tožilcu dovolj za umik obtožnice.

Medtem se je seveda dogajalo marsikaj zanimivega. Predvsem ne gre prezreti usklajenega delovanja takratnih novomeških družbenopolitičnih organizacij z izjemo ZSMS s tožilstvom. Novomeški tožilec Bricelj je takoj po izbruhu afere poslal občinski skupščini posebno pismo, ki so ga seveda obravnavale vse lokalne družbenopolitične organizacije. Zanimivo: **tokrat Bricelj državnemu zboru ali vladi ni naslovil nobenega pisma, a je po skupščini vseeno krožila neka anonimka, ki naj bi kompromitirala Drnovškov predlog Kovačičeve kandidature, in ki je več kot očitno dosegla svoj namen.** Natanko tako kot pismo pred sedmimi leti, posledica katerega je bila odstavitev Kovačiča, Preskarja in Zajca s položajev.

In kaj se je zgodilo potem, ko je preiskava zbrala več kot 14 kilogramov dokumentov, in ko je ljubljanski tožilec odstopil od kazenskega pregona zoper vseh sedem obtoženih, »ker ni bilo dokazov, da so storili očitna kazniva dejanja«? So poskusili vodilni ljudje takratnih družbenopolitičnih organizacij, ki so iz ozadja pravzaprav inicirali in vodili to afero, popraviti svojo napako in prizadetim ljudem poskusili vsaj delno vrniti, kar so jim vzeli. Bodite no pametni. Kaj takšnega jim še na kraj pameti ni padlo. Kljub temu, da je redke novinarje zanimalo, kdo bo odgovarjal za povzročeno gorje osumljencem in njihovim družinam, za povzročeno škodo obdolženim za vse stroške obširne in dolgotrajne preiskave, za vse porabljene ure na sestankih, ki so jih imele zaradi tega razvpitega primera novomeške občinske in družbenopolitične strukture, so nekateri **(Šali, Dular, Florjančič...)** na glas, drugi **(Bricelj, Prizmič...)** pa po tiho še naprej gonili svojo, pri čemer ne gre prezreti vloge, ki so jo imeli v tej aferi posamezni ljudje takratnega **CK ZKS** in njegovi kurirji za »dolenjsko zvezo«. Novomeškemu tožilcu Briclju se ni zdelo potrebno niti to, da bi sklical novinarsko konferenco, kot jo je na začetku afere, in predstavnikom javnosti podal vsaj enostavno, čeprav za lase privlečeno običajno razlago, da je pač obstajal utemeljen sum, da je šlo za storitev kaznivih dejanj, ki pa se po opravljeni preiskavi ni izkazal za utemeljenega. **Nasprotno, kot da se ne bi popolnoma nič zgodilo, je brez kakršnih**

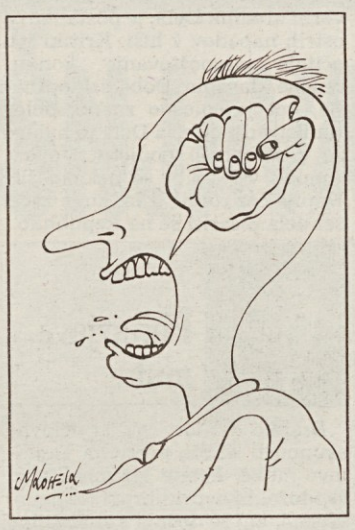

koli profesionalnih in moralnih zadržkov ponovno dobil podporo enoumne novomeške skupščine, ki mu je podaljšala mandat. Kljub temu, da so se po sodnem epilogu gradbene afere mnogim odprle oči, ki so šele v njem videle jasen dokaz, da sta bila Kovačič in Zajc žrtvi političnih obračunov v občini, se v tedanji novomeški nomenklaturi zaradi tega nihče ni posebej vznemirjal. Pač, edino **OK ZKS Novo mesto** se je po nojevsko spraševal, zakaj je iz vrst tedanjih novomeških komunistov v času afere izstopilo kar 143 članov, med njimi tudi takšni s 25- in 30-letnim stažem. O slovenskem novinarstvu in novinarjih, ki so pisali o tej aferi, razen redkih izjem, niti ne kaže posebej pisati. Čista izguba časa. Dovolj pove že podatek, da so z razvojem afere vsi slovenski tedniki razen enega zamenjali pisce. Mogoče velja zgolj za ilustracijo tedanjih in žal tudi sedanjih razmer omeniti novinarja, ki je Kovačiča, ne da bi počakal na razplet afere, označil za **političnega mrtveca.** Ne da bi ga kaj posebno motili nekdanji daljnovidni sklepi, danes taisti mojster peresa kot urednik pomembnega slovenskega dnevnika spet poje levite Kovačiču. **Ne da bi se posebej vznemirjal zaradi še vedno zaznavnega Kovačičevega političnega življenja, mirno kraca nauke celo samemu predsedniku vlade dr. Drnovšku,** ki da bi se »iz te zgodbe moral tudi kaj naučiti«, saj da »na svetu praktično ni več premiera, ki bi imel pogum na visoko funkcijo predlagati človeka, ki je v postopku«. Je pa kljub temu pri tem novinarskem modrecu, ki je po lastni izjavi osemdeseta leta prebujanja slovenskega novinarstva preprosto prepil, zaznati pomemben napredek, saj se mu »zdi, da Kovačič (tokrat, op. p) še ni odpisan – **LDS** se mu kljub številnim aferam, ki ga spremljajo, ne more (ali noče) kar tako odreči.« Ubogi bralci in javno mnenje. To je vse, kar človek lahko reče, če noče po nepotrebnem izgubljati časa.

V takšnih okoliščinah, ko si nekdanji oblastniki na vse kriplje prizadevajo, da bi se vnovič dokopali do oblasti, ko nekdanji proizvajalci političnih mrtvecev postajajo uredniki časopisov in ko nekdanji predstavnik revolucionarnega prava meni nič, tebi nič mirno opravljajo svoj posel dalje, nas afera z odpisi obresti obrtnikov v Novem mestu in umaknjena kandidatura mag. Kovačiča za ministra brez listnice ne bi smela presenečati. Tembolj, ker je vse več znamenj in dovolj oprijemljivih dokazov, da po demokratičnih volitvah, zamenjavi sistema in osamosvojitvi znotraj nove slovenske politične ureditve še naprej funkcionirajo popolnoma neokrnjeni subsistemi specialističnega samoupravljanja v njegovi najbolj negativni različici. Tu ima **Janša** načelno prav, ampak samo načelno... Podobno kot **Podobnik** oziroma **SLS,** ki je v času odpisovanja obresti novomeškim obrtnikom zahtevala fiksno (zakonsko določeno) obrestno mero, ker so bile tedanje obresti oderuške in naravnost porazne za gospodarstvo, kar pa ga danes popolnoma nič ne moti, da ne bi veselo delal političnih sklepov na podlagi omenjene anonimne pisarije in nasprotoval Drnovškovemu predlogu Kovačičeve kandidature. **Seveda je odveč poudarjati, kako je praktično Podobnikovo razvnanje povsem v nasprotju s svojčas načelnimi stališči njegove stranke, kar iz dneva v dan ugotavljamo tudi pri Janši.**

In kaj zdaj? Anemično čakati, da bo »postopek«, ki ni nič drugega kot nadaljevanje omenjene novomeške gradbene afere oziroma politično spopadanje nekdanjih konzervativnih in liberalnih partijskih sil, zaključen? Nikakor, tembolj, ker je »postopek« sam dovolj velik dokaz, da v tem primeru ne moremo govoriti o avtonomnem dejanju neodvisnega sodstva oziroma tožilstva, ker to tožilstvo v Novem mestu preprosto nikoli ni bilo avtonomno in neodvisno. Na potezi je torej slej ko prej Kovačičeva LDS, ki se ji najbrž ne bo težko identificirati tako s sklepi novomeškega izvršnega sveta kot tudi z vsem tistim, kar je ta izvršni svet v štirih letih po volitvah naredil. Konec koncev je bil na čelu tega izvršnega sveta le predstavnik LDS, kar na prihodnjih lokalnih in (morebiti tudi predčasnih) državnih volitvah nikakor ne bi smelo biti majhnega pomena. Druga zgodba pa so seveda sistemske (zakonske) spremembe, ki morajo predvsem odpraviti nemoteno funkcioniranje omenjenih subsistemov, med katere mirno lahko uvrstimo tudi tožilstvo. Pa ne samo novomeškega.

Ivo Kuljaj

OBTOŽNICA ZOPER ANŽURJA

Pred dnevi je v splošnem aferaškem vzdušju, v katerem ta čas živi Slovenija, izbruhnila še ena. Spet v Novem mestu, čeprav bi težko rekli, da so jo zakrivili Novomeščani sami. Razen seveda toliko, kolikor so glavnemu akterju morebitnega nečastnega početja »držali štango«. Da pa so jo držali, je na dlani. O tem se je lahko na lastni koži prepričal avtor teh vrstic in to črno na belem potrjujejo pisani dokumenti.

Če je verjeti poročilom, naj bi nekdanji predsednik holdinga IMV Marjan Anžur pred dnevi prejel obsežno obtožnico novomeških tožilcev. Bremenila naj bi ga »peklenske« nakane, po kateri naj bi se Anžur in comp. hoteli z zvito mahinacijo v tujini prilastiti vseh tujih podjetij Adrie Caravan, potem pa še večinskega deleža matičnega podjetja v Novem mestu, kar v denarju pomeni več kot 50 milijonov DEM. Menda se je načrt izjalovil zaradi sklepa ustavnega sodišča oziroma njegovega moratorija na brezplačne prenose premoženja na druga podjetja.

Če je verjeti poučenim, se obtožnica novomeških tožilcev in kriminalistov bere kot kriminalka. Vprašanje pa je, koliko te kriminalke bo na koncu prestalo preizkus na sodišču in koliko je pri tem Anžurjevem početju šlo za resnično kazniva dejanja. Doslej se je novomeškemu tožilstvu namreč že večkrat dogajalo, da je s svojimi bombastičnimi obtožnicami treslo goro, nazadnje pa se niti miš ni rodila. Prav lahko se namreč zgodi, da bo obtoženi Anžur svoje »peklenske načrte« na sodišču mirno predstavil kot poskus finančne sanacije Adrie Caravan, kar najbrž v sedanji pravni zmešnjavi z dobrimi odvetniki niti ne bi bilo posebno težko.

Skratka, predno začnemo napihovati balon z najrazličnejšimi udbomafijskimi sapami in podobnimi nebuloznostmi, lepo počakajmo, kaj se bo iz vsega skupaj izcimilo na sodišču. Zraven pa vroče upajmo, da ne bodo medtem Koržetovi recepti Adrie Caravan pripeljali na grobišče slovenskega gospodarstva. V nasprotnem primeru se nam utegne še kolcati za kakšnimi »peklenskimi načrti«.

I. K.

Slovenske investicije po novem

Cerkev sv. Urha v Dovžah

Vidiki bosanske katastrofe

Nekoč je bil Herostrat z Balkana

Piše: Miroslav Jančić

Ko bodo študijsko raziskovali ruševine sarajevske katastrofe, bodo podobno kot v Troji našli več slojev. Prav možno je, da bo med njimi najbolj izrazit tisti, ki bo pričal o spopadu med mestom in vasjo. Ne gre za nasprotovanje nujni urbanizaciji in metropolitizaciji, ki označuje minevanje dvajsetega stoletja, temveč za stare račune, ki so značilni za pokrajino, s tem pa tudi za miselnost dinarskega območja, za katere so mnogi mislili, da so že pozabljeni.

Da bi razumeli bistvo spopada med Sarajevom in njegovo nepregledno planinsko okolico, se velja spomniti primera Gavrila Princip, katerega streli so označili začetek prve svetovne vojne. Mimogrede naj omenimo, da je bila spominska plošča v čast atentatorju takoj odstranjena, ko se je začelo to, kar bi lahko pomenilo tretjo svetovno vojno. Principov most pa so kot simbol takoj zbrisali iz grba mesta Sarajeva. Med preiskavo takoj po uboju avstrijskega nadvojvode Ferdinanda je mladi upornik iz vasi Obljaja pri Bosanskem Grahovu izjavil: »Če bi mogel, bi Sarajevo strpal v škatlico vžigalic in ga zažgal...« Da bo stvar razumljiva: meščani Sarajeva so uboj prestolonaslednika obsodili, in to vsi po vrsti, od Muslimanov in Hrvatov do Srbov. Princip ni bil linčan po zaslugi okupatorske avstrijske policije.

Kaj dela zdaj drugega s Sarajevom Radovan Karađić, kot sledi sporočilu svojega predhodnika Gavrila Principa? Da je Princip res vzor Karađiću, se lahko prepričamo tudi iz pesmice slednjega, ki je prežeta z mislimi o prevratništvu. Rdeča nit te poezije je: spustimo se v mesta in pobijmo gade! Refren te pesmi je tudi klic četniškega vojvode s centralnobosanske planine Ozren: pobiti moramo vse solitrske Srbe! Toda če v tem pozivu lahko zaslutimo tradicionalno nasprotje med mestom in vasjo, bomo kompleksno mržnjo do urbane sredine našli pri kmetičih, ki so se šolali in ostali na asfaltu. Čisti gorjan gleda na mesto z določeno superiornostjo, medtem ko pri onem, ki sta ga udomačila šola in urbanost, zasledimo kompleks podrejenosti. Pri tem drugem se lažje mešajo sredstva s cilji. Iz te konfuznosti pa najbolj pogosto bruhne na dan destruktivnost, ki je bolj uničevalna od tiste, ki si jo je zamislila navadna ruralna glava.

Odkod je prišel Herostrat, tisti antični junak – bog, ki je rušil samo zaradi rušenja? In kaj je bil? Ali ni prišel z osrednjih balkanskih planin? Ni bil kmet brez zemlje, ki se ni mogel prilagoditi civiliziranim mediteranskim mestom? Herostratizem, obsedenost, imenovana po tem Balkancu, katere žrtve so danes tako Sarajevo kot Mostar, Vukovar, Dubrovnik, pomeni zato poskus kompenzacije kompleksa, ki ga kmet občuti v mestu. Dr. Radovan Karađić je prav gotovo študiral in doštudiral patologijo, toda znanost takšnim ne pomaga kaj dosti. Še manj njihovim pacientom. V Sarajevu je od nekdaj znana kletev: daj bog, da bi te zdravil – ta in ta.

Tako je to v ruralni glavi dinarskega porekla, kar ni odvisno od njenega nacionalnega ali verskega predznaka, o čemer razmišlja srbski antropolog Jovan Cvijić. Mostar so skupaj z njegovim zgodovinskim mostom zrušili vaški tipi Hrvatov katolikov iz Zahodne Hercegovine. Podobno so od znotraj, bolj kot je bilo storjeno z bombandiranjem od zunaj, Sarajevo razrušili in poplenili muslimanski »papci«, ki so prišli v mesto iz Vzhodne Bosne in Sanđaka.

Vas kot življenjsko okolje je po mnogočem ostala bolj elementarna od mesta. Kaže pa, da se je lahko samo na Balkanu, v domovini Herostrata, pred koncem drugega tisočletja nove dobe zgodil njen peklenski triumf. To gotovo ni odnos moči med urbano ozaveščenostjo na eni in mitsko miselnostjo na drugi strani, temveč odnos med vojno močjo in hotenji. Najbolj hudo pri vsem tem pa je, da bodo ti herostrati moderne dobe po končani vojni ponovno hoteli živeti v mestu. Mesto, ki bo na to pristalo, ali bo moralo pristati, ne bo več mesto...

Spomini na (orwellovsko) prihodnost

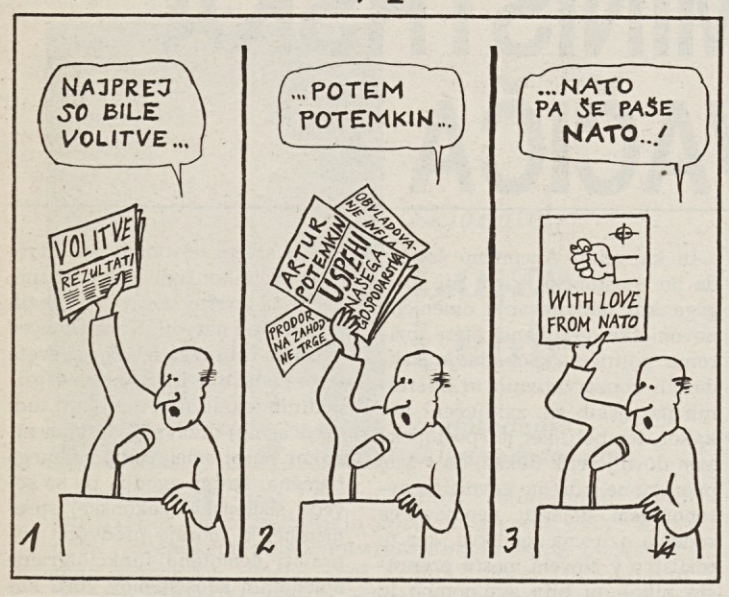

Horoskop

Profesionalno prepričanje

Viktorijanska doba v Veliki Britaniji je dala mnogo plodovitih književnikov. Eden najslavnejših je bil romanopisec in pripovednik Charles Dickens (rojen 7. februarja 1812), katerega najslavnejši romani so Oliver Twist, David Copperfield, Pickvickowci. Njegova dela imajo precej močan socialni naboj. V njih primerja življenje višjih slojev v njihovih viktorijanskih palačah in klubih bogataškega West Enda in revščino, nezdrave življenjske razmere in kriminal v četrtih revnih ljudi. Veliko je opisoval delovanje socialnih ustanov, zlasti ubožnic in sirotišnic, njihovo bedo, surovost, korupcijo in brezbrižnost družbe za varovance teh ustanov, želeč, da bi družba te razmere izboljšala. Dickens je življenje revnejših slojev namreč dobro poznal, saj je tudi sam izšel iz skromnih življenjskih razmer. Zlasti je želel pokazati na otroke. Ti so zaradi okoliščin prihajali v roke kriminalcem, ki so jih v zameno za malo hrane in skromno ležišče silili k beračenju, žeparjenju in tatvinam. Tako je bila njihova pot v življenju že skoraj nepreklicno začrtana – kraje, ječa, izgon in vislice. Preveč bi bilo trditi, da so Dickensovi romani spremenili razmere v Veliki Britaniji; vsekakor pa so pripomogli k temu, da so ljudje začeli bolj kritično presojati tamkajšnje socialne razmere.

Dickens si je nekaj časa služil kruh kot novinar, bil je tudi poročevalec iz poslanske zbornice. Ko pa so mu romani prinesli slavo in popravili finančno stanje, je ta posel opustil. Poslavljajoč se od podpredsednika poslanske zbornice, je dejal:

»Ne zamerite, a po mojem je edina koristna oseba tu tista stranka, ki po končani seji zbornico zaklene in pomete.«

V tem tednu so se rodili še slovenski pisatelj Marko Pohlin, nemški gospodarstvenik Ludwig Erhard, portugalski pesnik Luis Vaz de Comões, italijanski filozof Giordano Bruno in francoski pisatelj Jules Verne.

Deni

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Ohladilo se bo

V začetku tedna je bilo vreme pri nas v znamenju sredozemskega ciklona. Tokrat je bil razvoj vremena precej neizrazit. Kljub vlažnemu zraku padavin ni bilo dosti, tudi južneje, bližje središču omenjenega ciklona. Zaradi oblačnega vremena pa so bile temperature zjutraj razmeroma visoke in tudi podnevi ni bilo hladno za ta mesec.

Bliža se Pust, prvi znanilec pomladi oz. premagane zime. Koliko običajev je vezanih na prehod zime v pomlad! Na človeka so že od nekdaj daljši dnevi naredili močan vtis. Februarja se dan podaljša za okoli dve uri. Ali se vam zdi, da to ni dovolj dober vzrok za veselje nad življenjem in za simbolično slovo od mračnega in mrtvega zimskega časa? Naj živi življenje!

Februarja seveda zime še ni konec. Toda ni je sile, ki bi zadržala pomlad. Naj še tako sneži, naj bodo februarske noči ene najhladnejših, vse to ne bo dolgo trajalo. Sonce ima zaradi daljšega dne in višjega položaja na nebu toliko moči, da lahko podnevi opazno segreje zrak. Zato so, ob snežni odeji, ledene sveče na strehah vsakdanji pojav. Podnevi se sneg zaradi sonca tali, ponoči pa voda zmrzne. No, letos ledenih sveč, kot kaže, ne bomo deležni. Mimogrede, ali ste vedeli, da februarja ni več celodnevnih megel po naših kotlinah, medtem ko se januarja še lahko zadržijo?

Po vlažnem in sivem vremenu v začetku tedna se je vreme v četrtek obrnilo v drugo smer. V višinah je zapihal severozahodnik. Od severozahoda je nad Slovenijo začel dotekati mrzel zrak. Na srečo ohladitev v višjih zračnih plasteh ne občutimo vedno tudi pri tleh, še posebno, če so vmes Alpe, kot je to pri severozahodniku. Ob koncu tedna se bo ohladilo tudi v nižjih zračnih plasteh. Zima bo spet pomahala z repom, toda kaj, ko ni snega! Kakšna snežna ploha nas sicer lahko obišče, toda to je premalo, da bi se lahko sploh poznalo na tleh. Želim vam veselega in debelega Pusta!

CENTRALIZEM ZOPER SLOVENIJO

»Ali je lokalna samouprava urejanje vsega tistega, za kar država noče prevzeti odgovornosti, ker ne prinaša ne oblasti in ne dobička?«

To je eno izmed vprašanj v knjigi dr. Cirila Ribičiča CENTRALIZEM ZOPER SLOVENIJO, ki je izšla pri ČZP Enotnost.

V ZASEDI

Janševa justica

Janez Janša, obrambni minister, je s svojimi nedokazanimi orožarskimi posli skozi stranska vrata prisilil tožilstvo, parlament in vlado, da bodo morali hočeš nočeš ugrizniti v kislo jabolko prenove slovenskega pravosodja. Prerekanje višjega javnega tožilca iz Maribora Dušana Požarja s svojim ljubljanskim kolegom Tomažem Miklavčičem o (ne)utemeljenem sumu prodaje 5560 pušk po 242 ameriških dolarjev za kos, ki naj bi jih Janša prodal pooblaščenemu zastopniku vlade BiH Hasanu Čengiću, po svoje govori o absurdnosti položaja, v katerem se je znašlo javno tožilstvo. Iz njega je razvidno predvsem to, da je Slovenija kot država v svojem notranjem ustroju še hudo v povojih in da je justica v njej hudo relativen pojem. Janša skladno s tem in s svojim primerom pač dokazuje, da kdor je dovolj močan in z udbodosjeji, sumljivimi posli, hišami in stanovanji ter celo odlikovanji drži za jajca dovolj pomembnih ljudi, z mafijskimi prijemi lahko mirno pripravlja celo državni udar.

Jazbinškova napaka

Miha Jazbinšek, odstopljeni minister za okolje, je naredil največjo napako v svoji karieri, ko je podpisal odločbo, ki naj bi po nekaterih razlagah črnomaljski Komunali omogočila odvažanje smeti na smetišče v Vranovičih. Ker je na dlani, da bi Jazbinšek takšno odločbo lahko podpisal samo v primeru ekološke nesreče, je zadeva zrela za presojo na ustavnem sodišču. Če je bilo že kaj za podpisovati, potem bi bilo potrebno podpisati predvsem dekret, s katerim bi se lahko deponirali na smetišče politične zgodovine vsi tisti občinski bleferji, ki se v stilu starih balkanskih navad požvižgajo na dogovor oziroma pogodbo. Albert Vodovnik je v podporo redkemu primeru civilnega poguma vaščanov Vranovičev oziroma upora občinski oblastniški oholosti že organiziral strokovno ekskurzijo, katere namen je ugotoviti, kako se piše tistim, ki se požvižgajo in celo izigravajo svoj podpis pod kolektivno pogodbo. Bertl je poleg vodilnih ljudi svobodnih sindikatov v Črnomelj povabil tudi Dagmarja Šusterja in dr. Janeza Drnovška.

Doberškova klavzula

Tit Doberšek, glavni in odgovorni urednik Dela, je postal tarča ostrih napadov v hiši. Kritiki mu očitajo nespoštovanje konkurenčne klavzule. Doberšek opravlja, kot je splošno znano, poleg funkcije direktorja Dela to nalogo še v zasebnem podjetju Novice. Ampak vse to bi še nekako šlo. Kaplja čez rob je ušla, ko je začel šef dela pisariti še na Republiko.

Pintarjeve muke

Branko Pintar, vodja delovne skupnosti ZSSS, preživlja Tantalove muke. Potem ko so ga neki škodoželjni nepridipravi, ki jim ni vseeno, kaj se dogaja s sindikalno lastnino, prisilili, da je agenciji za privatizacijo oddal pripombo na lastninjenje črne vdove, zdaj čaka, da mu bodo povedali, kako naj jo še utemelji. Prosimo vse, ki kaj vedo o primeru, da je neka organizacija (ZSS) s članarino svojih članov na podlagi samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za gradnjo doma slovenskega informativno političnega tiska prispevala denar za njegovo postavitev, sedaj pa ne ve, kaj storiti ob njegovem lastninjenju, naj priskočijo na pomoč. Ponudbe zbiramo pod šifro »3 %«.

Udbokuli

Humoreska

O obisku Žirinovskega

– No, kaj pravite na obisk ruskega nacionalista Vladimirja Volfovića Žirinovskega v Sloveniji? smo povprašali tovariša Neposrednega proizvajalca raznih strok, ki je kot navadno stražil za šankom bifeja Bližnja srečanja posebne sorte in goltal svoje pivo.

»In kaj naj bi rekel? Recimo po Cezarjevo: Prišel, videl, šel!«

– Ampak, ali se vam zdi prav, da smo takšnemu nacionalistu sploh dovolili vstop v našo državo?

»Zakaj pa ne!? Saj je vendar liberalni demokrat. Ali mislite, da bi morali vreči iz Slovenije Školjča, pa Drnovška, pa Rigelnika, ki so vsi liberalni demokrati... In še naprej, bomo morali zavreči tudi Rupla, pa Tanciga, pa Žaklja, če se bodo pridružili liberalnim demokratom?«

– Ah, ne sprenevedajte se. Žirinovski se samo imenuje liberalni demokrat, v resnici pa je nacionalist.

»Torej to pomeni, da bi morali iz Slovenije vreči vsakega, ki se predstavlja za nekaj drugega, kot je. Bojim se, da bi nas ostalo prekleto malo. Sicer pa, jaz sem za to, le da ostaneva jaz in oštir. Še eno pivo! Pa seveda tisti, ki pivo varijo.«

– Ne izogibajte se odgovoru. Ali ne vidite, da se Žirinovski obnaša kot Hitler?

»Ja kaj pa je naredil?«

– Saj slišite, kaj govori. Kako bi on razdelil svet, kako bi se šel vojno. Pa grozi političnim nasprotnikom in celim državam.

»Torej bi ga lahko kaznovali po nekdanjem 133. členu, torej za verbalni delikt, ali ne?«

– To je nekaj drugega, dragi tovariš Neposredni...

»Potemtakem bi bilo čisto v redu, če ne bi govoril, kaj vse bo naredil, ampak bi to preprosto naredil? Tako kot drugi sloviti državniki.«

– Kako to mislite?

»No, pri nas smo častili Brežnjeva, ki je trpal psihiatrične klinike s političnimi nasprotniki. Naši otroci so z zastavicami pozdravljali Ceauscescuja, ki je Romune stradal in zatiral. Ploskali smo Aminu, ki je nekatere svoje nasprotnike celo pomalical. Res pa je, da so vsi ti silni državniki bili za mir in imeli tega svojega miru polna usta. Naš ljubljeni Tito, ki bi mu tudi lahko očitali kaj podobnega, se je z njimi objemal. Mi pa smo prepevali: Druže Tito, ljubičice bela...«

– Ampak nihče ni dejal, da je treba Slovenijo okupirati. Žirinovski pa Slovenijo ponuja Avstrijcem...

»No, od vseh okupatorjev, ki si jih za razne narode izmišlja Žirinovski, so Avstrijci še najboljši. Če bi že morali imeti okupatorje, bi to bilo še najboljše. V Avstriji imajo vsaj dobro pivo.«

Bogo Sajovic

DELAVSKA ENOTNOST		GOZDNA PTICA	PREBIVALKA ARAMEJE	ZAHODNO-EVROPSKI VELETOK	DIRIGENT DORATI	RADIJ	NAGRADNA KRIŽANKA	AVSTRALSKI MEDVEDEK	SINJSKA IGRA	PREMIKANJE PO ZRAKU	IGRALKA MIRANDA	UBUBOŽAN RIMSKI PLEMIČ	GRŠKI CERKVENI OČE IN TEOLOG
VRSTA DROZGA							BOMBAŽNA TKANINA / STRMINA NA CESTI						
HRVATSKA FILMSKA IGRALKA													
NEMŠKI FILOZOF (IMMANUEL)						SOLI MLEČNE KISLINE / POLOPICA Z MADAGASKARJA							
AMERCIJ / MOŠKI POTOMEC				HRIB PRI BEOGRADU / PEVKA DREMELJ						MARJANA RAVNJAK	KRAJ PRI LJUBLJANI / GRŠKI OTOK V SPORADIH		
									REŽISER KORUN / AFRIŠKA PLEMENSKA SKUPNOST				
AVTOR BORUT LEVEC	TEK, APETIT	SVETLO RJAV STRUPEN PAJEK	SMUČAR KUNC / PESNIŠKI POLN STIK					AMERIŠKI IGRALEC (ALAN) / PREBIVALKA EPIRA					
DEL KNJIGE						KUTINA			TELIČEK / DUŠKO LOKIN			DALMATIN. ŽENSKO IME / KRAJ NA POLOTOKU PELJEŠAC			
NESTROKOVNJAK					NOGOMETNI VRATAR ZOOF	POGAN / KALCIJEV GLINENEC				SLOVENSKI GLEDALIŠKI IGRALEC (BORIS)	GRŠKA LUKA NA SEVERU PELOPONEZA					
OBOROŽENA MOČ DRŽAVE							GLASBENIK KERSNIK / ENVER MARIĆ				INDIJANSKO PLEME / VEJA ZAHODNIH MONGOLOV				JADRANSKI OTOK	NOVO SREBRO
FINSKI ARHITEKT (EERO)									BELI NABIRKI NA USTNICI / NEMŠKI FIZIK (JOHANNES)				ZELENICA V PUŠČAVI / TRAVNIŠKA RASTLINA			
TUNIZIJA			IMENSKI SLOVAR / MESTO V DALMACIJI											LOJZE LEBIČ / LEPOTNA RASTLINA		
PRIPRAVIL SOLOMONOV UGANKAR	BREME / POKLON						VRSTA VRBE	PUBLICIST KERMAUNER / NORDIJSKA BOGINJA MORJA					NENADNA SMRT / OTILIJA (LJUBKOV.)			
IGRALKA MOORE					GLAVNO MESTO ALBANIJE							NAJDALJŠA REKA V FRANCIJI / RADON				
SLOVENSKA KOŠARKARICA (JASNA)					LINGVIST AASEN					SLOVENSKI SLIKAR (FRAN)						
GROBO DOMAČE SUKNO				VRSTA TRAVE	OKLEPNO VOJAŠKO VOZILO					AMERIŠKA ZVEZNA DRŽAVA						

Nagradna križanka št. 6

Rešeno križanko nam pošljite do 21. februarja na naslov ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana p.p. 479 na dopisnici ali v pismu s pripisom. Nagradna križanka št. 6.

Nagrade so 1.000, 700 in 500 tolarjev.

Rešitev nagradne križanke št. 4

SANTORIN, LAVO, ADIABATA, ČRET, LOKI, IKRA, ALO, JONAS ŽNIDARŠIČ, ONI, LENA, MIKE, MAAS, SATIRA, DOC, ATRIJ, NIČ, ALBIN, KLAPAVICA, KVAR, OK, REMS, ASIRKA, TARČA, OTITIS, NKOMO, KANT, SRK, ROANOKE, VIA, SP IASI, AR, PONOR, KOSTRA, OSKAR, KITI, ALIA, VIDOR, AVALON, TORR, ALANI, STROKA.

Izžrebani reševalci nagradne križanke št. 6.

1. Pepca Majdič, Dolenja vas 2, 61410 Zagorje ob Savi,
2. Aleš Kopar, Košnica 29 F, 63000 Celje,
3. Tereza Horvat, Celovška 103/51, 61000 Ljubljana

Nagrade bomo poslali po pošti

Križanko pripravil